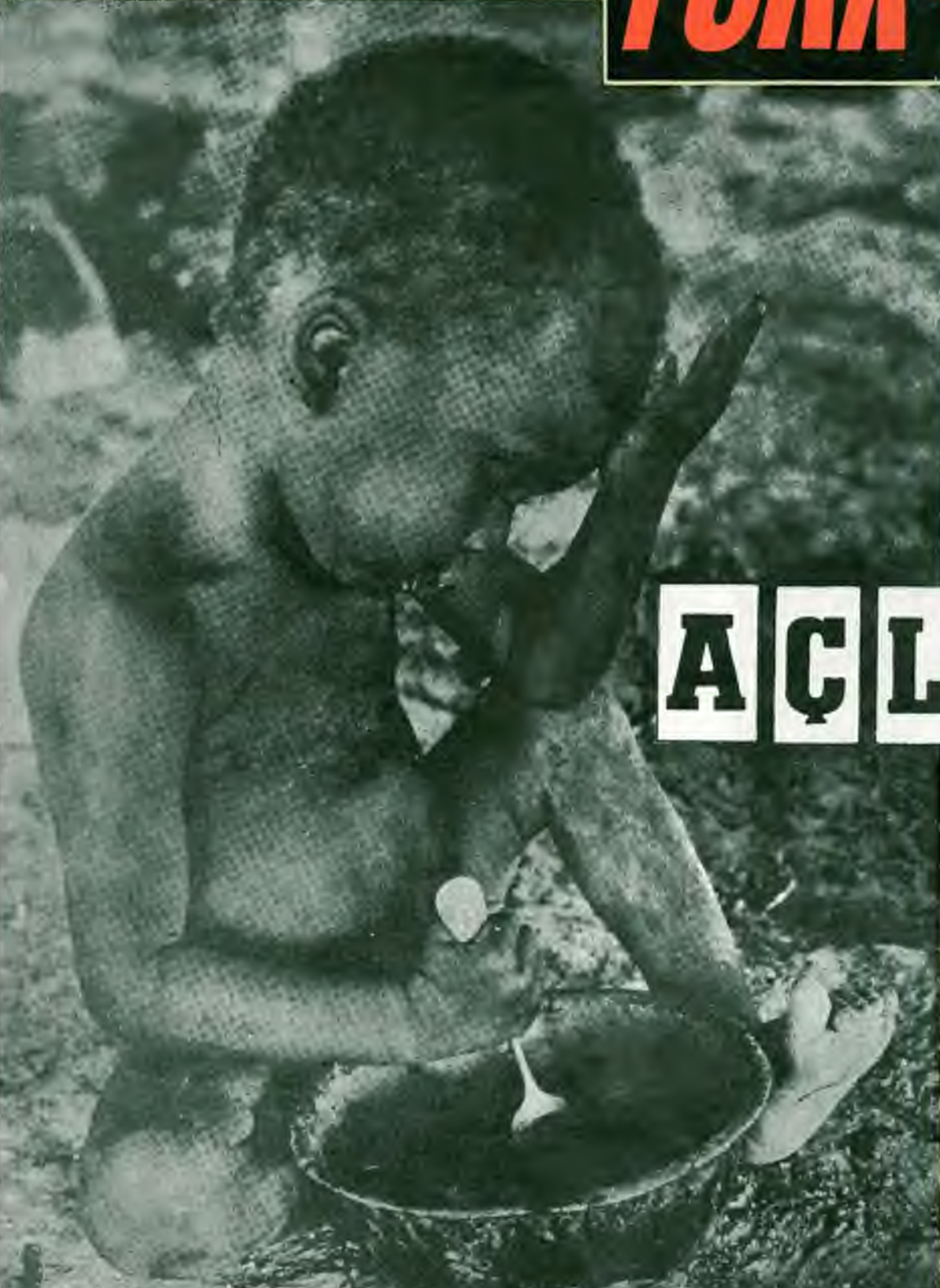

Haziran 1966
SAYI 40

TÜRK-İŞ

AÇLIK

DİKKAT !

**Tehlike
gittikçe
büyüyor**

AYLIK DERGİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

HAZİRAN

1 9 6 6

YIL : 4

SAYI : 40

Flatı : 250 Krş.
1 Yıllık 25.00 TL.

TÜRK-İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Seyfi DEMİRSOY

Genel Yayın Müdürü
Oktaç POYRAZ

Yazı İşleri Müdürü
Önder AKER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ

İşçi Sigortaları Hanı
Atatürk Bulvarı Kat 1/2
YENİŞEHİR — ANKARA
Telefon :
17 16 02 — 12 66 18

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK YASASINA
UYMAYI KABUL ETMİŞTİR.

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER

Sakık

MATBAASI - ANKARA — 1966

SUNUŞ:

Saygıdeğer

Türk - İş Okuru

Ünlü bir İngiliz ekonomisti olan Robert Malthus, 1798 yılında yani bundan 178 yıl önce, yayınladığı eserinde, nüfus artışı ile nüfusun yaşaması için gerekli olan gıda maddeleri arasında nisbetsizlik olduğunu söylüyor, bir mani olmadığı taktirde nüfusun, gıda maddelerine oranla büyük bir hızla artma eğiliminde olduğunu iddia ediyordu. Bu tabii eğilim önlenemedikçe, sefalet ve açlık insanlık için kaçınılmaz bir akıbet olacaktı. Malthus'un nüfus artışına mani olunması gerektiği görüşünü benimseyenler, tabii afetlerin, savaşların bu bakımdan işe yaradığı iddiasında da bulunmuşlardı. Bu görüşte olanlar «insan insanın kurdudur — homo homini lupus —» sözünü savunuyorlardı.

Malthus ve müritlerinin iddiaları uzun bir süre önce iflas etmiştir. Savaşlarla nüfusu azaltarak, açlık tehlikesini önleme görüşünün savunulacak tarafını bulmak, artık en militarist ruhlar için dahi imkânsızdır. Şimdi, aksine, savaş tehlikelerinin açlığı arttırdığı, silâhlanma için sarf edilecek paranın insanları açlık tehlikesinden kurtaracağı görüşü hakim.

Ancak, nüfus artışının doğuracağı açlık tehlikesi de geçmiş çağlardan çok fazla ve bu konuya eğilenleri derin derin düşündürmeye devam ediyor.

Bugün Dünyanın çok büyük bir kısmı açtır. Ve maalesef, açlık çeken bölgeler arasında yurdumuz da bulunmaktadır.

Bütün ülkeler, halen yaşanan ve yarın daha acı şekilde yaşanılacak olan açlık tehlikesi ile mücadele için işbirliği yapmış, Birleşmiş Milletlere bağlı bir teşkilât kurmuşlardır. FAO adı verilen bu teşkilât yer yüzünde «açlıkla mücadele kampanyası» açmıştır. FAO, bir yandan devletlerle işbirliği yaparak, henüz üretim yapılmayan bölgeler halkını üretimi artırmaya teşvik ederken, bir yandan da bilginlere araştırmalar yaptırtıp, suni yiyecek imali fikrini gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Yurdumuzda, üzüntü ile söylemek gerekir ki, açlık tehlikesinin ne büyük bir problem olduğu bilinmemekte, konu genel olarak ciddiye alınmamaktadır. Derginiz bu sayısında «açlık tehlikesi» ne geniş yer vermektedir. Bu suretle uyarı görevimizi yerine getirdiğimiz inancındayız. Elbette ki, meseleyi burada bırakacak değiliz; gelecekte sayılarımızda bu konuyla ilgili yayımmıza devam edeceğiz. Temennimiz, açlık tehlikesinin kampana çaldığının yurdumuzda da artık anlaşılmasıdır.

Saygılarımızla

Bir kongrenin düşündürdükleri

A lman İşçi Konfederasyonu'nun Yedinci Dünya Kongresinde ikinci defa bulundum. Ciddi muhteşem kongreler. «İşçi Parlamento-su» sıfatına hakikaten lâyık. Elliye yakın hür ülkenin, yaklaşık olarak 250 sendika yöneticisi hazır- dı kongrede. İlkinde zamanın Başbakanı Adenaur'un, bu seferinde de Cumhurbaşkanı Sayın Luebke'nin konuşmalarının tepki ile karşılandığına tanık oldum.

Luebke'nin kongrede yaptığı açış konuşmasın- da, Alman Hükümetlerinin dokuz seneden beri Par- lâmentodan çıkartmak istedikleri «Zor Zamanlar Kanunu» ndan (bir nevi Sıkı Yönetim Kanunu) bah- setmesi hoş karşılanmadı.

Esasen, DGB'nin üye sayısının üçte birini teş- kil eden, yani iki milyon işçiyi bünyesinde toplayan IGM Sendikası, bu kanun aleyhinde karar alıma- sını, önceden kongreye sunduğu önerge ile iste- mişti.

Altı gün devam eden kongrenin bir gününü bu konu işgal etti. IGM Sendikasının sözcüleri, ka- nun çıkacak olursa hür sendikacılığa darbe indirileceğinden bahisle, durumun Hitler'in davranışına uygun bir paralelde seyredeceğini iddia ettiler. 2 Mayıs 1933 de bu şekilde bir davranışla, sendika- ların kapatıldığını, kongrenin yapıldığı salonun hö- lünde bulunan altın kitapta isimleri yazılı sen- dikacıların, ya temerküz kamplarında, ya da idam sehpalarında can verdiklerini unutmadıklarını ifade ile, kanuna karşı koyacaklarını açık seçik bir lisan- la belirtiyorlardı.

İnşaat İşçileri Sendikası Başkan Liber (Ken- dişi aynı zamanda IGM Sendikasının başkan ve sözcüleriyle aynı partinin yani Sosyal Demokrat Par- tinin mensuplarıdır) öncülüğünü yaptığı karşı görüşün mensupları, kanunu, sivri tarafları törpülenmek su- retiyle çıkartılmasının Almanya'nın lehine olacağını belirtip, Hitler rejimini yerin dibine geçirerek savun- dular.

Önerge gizli oya sunuldu. Delegelerin 251'i ka- nunun çıkmaması, 182 si ise, değiştirilerek yürür-

lüğe konması şeklinde oy kullandı. Altı oy boş ve- rilmişti.

Oylama sonucunun açıklanması sonunda, itiraf e.meliyim ki birşeyler bekledim. Hani 182 oyun sahipleri sonuçtan memnun olmayarak, bağırıp ça- ğıracaklar veya salonu terkedip gidecekler diye. Boş yere bakındım. Herkes yerinde çakılı kaldı. Ne da- rılma, ne gücenme alâmetleri olmadı. Hemen diğer önergelerin görüşülmesine geçildi. Kongre sonuna kadar da yok oylama yanlıştı, yok alman karar sakattı, yeniden görüşülmesi lâzım gelir diye ne bir istekte bulunulmuş, ne de aynı konuda yeni bir önerge verilmişti. Demokrasinin bir tezahürüdür dendi ve geçildi.

Ya bizde öyle mi? Maazallah, kongrede savun- duğumuz görüş tek lüzumlu oyu toplamazsa, önce yarımdan bağırır çağırır, kongre başkanına kafa tutar, taraf tutun diye öfkelenir, usul hakkında ko- nuşma talepleri arzulanır. Yeniden görüşme öner- geleri verilir. Sonunda da haysiyet meselesi yapıla- rak kongre salonu terkedilir. Bu öteden beri sendi- kacılarımızın kongrelerinde beliren kötü haldir. Aleyhimize kaydedilecek puanlardan biri ve belki de başlıcasıdır. Serinkanlı düşünmüyoruz vesselâm. Oy çokluğuna, kanaatlere hürmet edersek mesele kalmaz. Ama nerede? Bu yol nereye gidecek? Sen- dika yöneticilerini derin derin düşündürmesi gere- ken önemli bir konu.

DGB nin İcra Heyetinden meslekdaşım Stefan- la Berlin'deki bu son görüşmemizde bana şöyle dedi: «Sendikacılığınızın kaydettiği ilerlemeyi hayranlıkla karşılıyoruz. Hayret verici bir başarı. Fakat üzü- nümüzü belirtmeliyim ki Türkiye'de sendika adedi çok, pekçok... Azaltma çarelerini arayın».

Doğrudur cevabını siz olun da vermeyin baka- lım. Külleyn külleyebilerseniz gerçekleri. Malum a kış geçti. Kül yok ortalarda. Kar da yok ki örtün izleri. Ayanbeyan ortada hata ve sevaplarımız.

Seyfi Demirsoy

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı 50nci Genel Kurulu Toplanıyor

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) nın 50. Genel Kurulu 1 Haziran günü Cenevre'de çalışmalarına başlayacaktır. Birleşmiş Milletlere bağlı en önemli kuruluşlardan biri olan bu teşkilâtın Genel Kuruluna Türk işçi delegesi olarak Türk - İş Genel Sekreteri Halil Tunç katılmıştır.

Halil Tunç toplantıda hazır bulunmak üzere 28 Mayıs günü Cenevre'ye gitmiştir.

TUNÇ'UN DEMECİ

Uluslararası Çalışma Teşkilâtının gündemindeki konular dolayısıyla olağanüstü bir önem taşıyan bu toplantısı ile ilgili olarak, Türk İş Genel Sekreteri Halil Tunç Cenevre'ye hareketinden önce şunları söylemiştir :

«114 ülkenin üye bulunduğu, yeryüzünde çalışma hayatı ve sosyal sorunların çözümünde yegâne otorite olan Uluslararası Çalışma Teşkilâtının bugüne kadar kabul ettiği kararlar Türk Sendikacılığı tarafından tamamen benimsenmiştir. Nitekim, Türk - İş'in 5 inci ve iki ay önce yapılan 6 ncı Genel Kurullarının yurdumuzun ekonomik ve sosyal hayatı ile ilgili kararları, ILO çalışmaları ile aynı paraleldir. Türk - İş, Uluslararası Çalışma Teşkilâtının Parlâmentomuz tarafından henüz kabul edilmemiş karar ve tavsiyelerinin mevzuatımız arasında yer alması için çalışmaktadır. Üzülerek belirtmek isterim ki, teşkilâtın üye devletlere sunduğu 112 sözleşmeden, yurdumuzda kabul edi-

lenlerin sayısı sadece 16 dır.

Bundan önceki toplantıya katılan Hükümetimiz temsilcisi, ILO kararlarını Türk Hükümetinin benimsediğini söylemiş ve bu konuşma toplantı zabıtlarına da geçmiştir. Benimsendiği belirtilen bu kararlar arasında, teşkilâtın üye devletlere, «toprak reformu yapılması» konusundaki tavsiyesi de bulunmaktadır.

ILO'nun 48 inci Genel Kurulunda verdiğim önerge ile kabul edilen «iktisadi ve sosyal plânlamada işçinin kararlara iştiraki, karar tasarısının teşkilât Direktörünün raporunda geniş yer bulmuş olmasından memnunluk duymaktayım. Bu şekilde, Türk İşçi Hareketi uluslararası alanda, önemli kararların alınmasında öncülük yapacak bir seviyede olduğunu da ispatlamış bulunmaktadır.»

ILO ELLİNCİ GENEL KURULU

Uluslararası Çalışma Teşkilâtının 50. Genel Kuruluna sunulan çalışma raporunda, çalışma saatleri, ücretler, sosyal sigortalar, işçi istatistikleri, uzman işçi grupları ve meslekler, beşeri kaynakların geliştirilmesi, insangücü plânlaması, eğitim hizmetleri, idarenin geliştirilmesi, sosyal müesseselerin geliştirilmesi, iş münasebetleri ve çalışma mevzuatı, çalışma idaresi, işçi eğitimi, toprak reformu, istihdam, iş ve işçi bulma hizmetleri, refah, otomasyon ve plânlamaya işçilerin iştiraki konuları yer almaktadır.

ILO 48 nci Genel Kurulunda Türk delegesi Halil Tunç tarafından verilen ve kabul edilen işçinin plânlamaya iştiraki konusundaki karar tasarısı hakkında, raporda şöyle denilmektedir:

«ILO 48 inci Genel Kurulunun kabul etmiş olduğu «İktisadi ve Sosyal Plânlama ve Programlamada Demokratik Karar Alma ve Kararlara İştirak Kavramı» karar tasarısına önümüzdeki yıllarda daha fazla önem verilecek ve bu karar tasarısının ışığı altında geniş araştırmalar yapılacaktır. Araştırmaların neticesinde işçi ve işveren teşekküllerinin kendi ülkelerindeki iktisadi ve sosyal plânlama ve programlamalara iştirak yolları hakkında tavsiyeler Genel Kurula sunulacaktır.»

DİĞER KONULAR

Raporda yer alan diğer konular şunlardır :

ÇALIŞMA ŞARTLARI

Teşkilâtın reorganizasyonu sonucunda, çalışan insanların çalışma şartları, 1965 yılı içinde ILO'nun üzerinde en fazla durduğu konulardan birisi olmuştur. Bu konuda ILO İdare Heyeti ile Çalışma Gruplarının yapmış olduğu araştırmalar ve tavsiyeler, 50 nci Genel Kurula sunulacaktır. Genel prensip olarak ILO, çalışma şartlarının geliştirilmesi ve bu şekilde de işçiler ile ailelerinin gelirlerinin aynı seviyede tutulması tezini savunmaktadır.

Çalışma Saatleri : ILO, Çalışma saatlerinin azaltılmasını ve ücretli tatil sürelerinin arttırılmasını geçen yıl içinde savunmuş ve

gelecek yıl içinde de savunacaktır. Diğer taraftan genç işçilerin (18 yaşından aşağı) haftada 36 saatlik istirahat süresinin 48 saate çıkarılması konusu ile, bu kabil işçilere senede 24 günlük ücretli izin verilmesi bir tavsiye olarak Genel Kurula sunulacaktır.

Ücretler : ILO tarafından ücretler ve gelir politikası konusunda yapılan bir araştırma tamamlanmıştır. Ücretlerin genel seviyesi, asgari ücretler, ücretlerin bünyesi ile ücret determinasyonu konularını kapsamına alan bu araştırma 1966 Eylül ayında bastırılarak dağıtılacaktır.

Sosyal Sigortalar : Bu alandaki çalışmalar daha ziyade üye devletlere, talep üzerine, tavsiye ve teknik yardım vermek şeklinde olmuştur. Diğer taraftan gündemin V. Maddesi gereğinde «İntiyarlık, İşgörememezlik ve emeklilik» konularını kapsıyan 35 - 40 nolu kararnamelerin tadili Genel Kurul tarafından ele alınacaktır. Bu Kararnamelerin değiştirilmesi ile Sosyal Sigortalar konusundaki uluslararası standartlar geliştirilmiş olacaktır.

Refah : Bu konudaki çalışmalarımızın büyük bir kısmında işçilerin boş zamanlarını iyi ve verimli olarak değerlendirmeleri ile işçi meskenleri konusunda Birleşmiş Milletler ile müşterek bir araştırma yürütülmektedir. Bu araştırmanın neticesine göre ILO İdare Heyeti konuyu gelecek Genel Kurullara aksettirecektir.

Otomasyon : Otomasyon ve teknolojik gelişmeler ile bunların çalışma şartları ve istihdam üzerindeki etkileri ILO'yu yakinen ilgilendirmektedir. Bu konuda çeşitli üye devletler örnek olarak alınmış ve bu devletlerdeki durumlar etüd edilerek bazı standartların hazırlanmasına çalışılmıştır. Ancak, bu çalışmalar henüz tamamlanmış değildir.

İşçi İstatistikleri : ILO, 1966 yılında yayımlıyacağı İşçi İstatistikleri Yılığının yanı sıra, her üç ayda bir İngilizce Fransızca ve İspanyolca olmak üzere İşçi İstatistikleri Bülteni yayınlamaktadır.

Uzman İşçi Grupları ve Meslekler : Bu sahada deniz işçileri,

gıda işçileri, tarım işçileri ile vasıfsız işçilerin durumları hakkında geniş araştırmalar yapılmıştır. ILO İdare Heyeti 1967 Haziranında yapılacak 51 nci Genel Kurul Gündemine, şimdiden Tarım İşçilerinin İktisadi ve Sosyal Durumlarını dahil etmiş bulunmaktadır. 1966 yılı içinde, uzmanlar komiteleri tarafından yapılacak çalışmalar neticesinde, 51 nci Genel Kurula tavsiye ve karar tasarıları verilecektir.

BEŞERİ KAYNAKLARIN GELİŞTİRİLMESİ

Beşeri kaynakların geliştirilmesi ve daha verimli olarak kullanılması

ILO DİREKTÖRÜ DAVID MORSE

ması, iktisadi kalkınmanın ve dolaşım ile sosyal gelişmenin en önemli faktörlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu sahada 1963, 1964 ve 1965 yıllarında yapılan Genel Kurullardaki görüşmelerin ışığında ILO'nun çalışmaları üç bölümde toplanmıştır.

1. Çalışan nüfusun en verimli şekilde istihdamı için kısa devreli plân ve programlar;

2. İşgücünü, değişen ve gelişen ekonominin ihtiyaçlarına göre hazırlamak için orta devreli plân ve programlar ve eğitim problemlerinin halli;

3. Gelişmiş bir ekonomi yaratabilmek için her türlü ihtiyaca cevap verebilecek seyyal bir kalifiye işgücü yaratabilmek için uzun vadeli plân ve programlar.

ILO bu sahada çalışmalarına devam edecektir.

İstihdam : Tam bir istihdamın yaratılması ILO'nun temel gayeleri arasında yer almaktadır. ILO, İstih-

dam politikasının geliştirilmesi ve gelişmenin doğurduğu ve ileride doğuracağı problemlere adaptesi, az yerleşme bölgelerinde istihdamın arttırılması, el sanatları, küçük sanayi teşebbüslerin geliştirilmesi, gelişen ülkelerde fazla işçi isteyen iktisadi sistemlerin kullanılması ve teknolojik gelişmelerin istihdam üzerindeki etkileri, ILO'nun hassasiyetle çalıştığı sahalardır olmuştur ve olmakta devam edecektir.

İnsangücü Plânlaması : Bu sahada daha ziyade «Uluslararası Mesleklerin Tasnifi» nin tadil edilmesi ile insangücünün bünyesi üzerinde çalışmalar yapılmıştır.

İş ve İşçi Bulma Hizmetleri : İş ve İşçi Bulma Hizmetlerinin, faal bir insangücü politikasının tesbiti ve bilhassa uygulamasında önemli bir yer işgal ettiğini göz önüne alan ILO, bu sahada çalışmalarına devam etmektedir. Üye devletlere bilhassa meslek seçimi konusunda tenkik yardım yapılmak ve sanayie atılmağa plânlıyan gençlere, hangi mesleği seçmeleri gerektiği konusunda yol gösterilmektedir. Bu sahadaki çalışmaların diğer bir kısmını da, sakatların rehabilitasyonu teşkil etmektedir.

Eğitim Hizmetleri : Bu alanda daha ziyade mesleki eğitim ve yeniden eğitim konularına önem verilmiş ve beşeri kaynakların daha verimli olarak kullanılmasında, eğitim en önemli temel metod olarak kabul edilmiştir. ILO, bu sahada UNESCO ile de işbirliği yapmaktadır.

İdarenin Geliştirilmesi : Beşeri kaynaklardan istifade, işverenler ve idarecilere de büyük sorumluluklar düştüğü göz önüne alınarak idarecilik metodlarının geliştirilmesi yolunda araştırma ve çalışmalar yapılarak bazı tavsiyeler hazırlanmıştır. Bu tavsiyeler ilk olarak İdare heyetinde görüşülecek, daha sonra Genel Kurula sunulacaktır.

SOSYAL MÜESSESELERİN GELİŞTİRİLMESİ

Çalışma hayatı ile sosyal politika alanında bütün dünyada kuvvet-

li ve sağlam müesseselerin ihdas edilmesine ILO her zaman büyük bir önem vermiştir. Bu konularda araştırma, teknik yardım, standartların kurulması ve eğitim gibi fonksiyonlarda ILO çalışmaları devam edecektir. Çalışmalar ve Uzmanlar Komitesinin raporu 50 nci Genel Kurula takdim edilmiştir. Görüşmelerin ışığı altında, ILO önümüzdeki yıllarda yapacağı faaliyetleri karar altına alacaktır.

İş Münasebetleri ve Çalışma Mevzuatı : Çalışma Mevzuatı ile İş Münasebetleri konusundaki çalışmalarımızın daha verimli olabilmesi için Teşkilâta aksetmiş olan şikayetler gündemin son (VII.) maddesi olarak Genel Kurula sunulmaktadır. İş mevzuatı sahasında ise üye devletlere, talep üzerine, kanun tasarıları hakkında görüşler bildirilmektedir. Bunun yanı sıra, üye dev-

letlerin parlamentolarından çıkan iş kanunları dört resmi dile tercüme edilerek «Hukuk Serisi» adı altında muntazaman yayınlanmakta ve dağıtılmaktadır.

Çalışma İdaresi : Çalışma hayatının idaresi konusunda geçen yıl içinde ILO'ya bilhassa gelişen ülkelerden olmak üzere, birçok teknik yardım talebi gelmiş bulunmaktadır.

İşçi Eğitimi : 1965 yılı ile ILO'nun İşçi Eğitimi Projesinin ilk devresi tamamlanmış olmaktadır. Bu sahada bilhassa Afrika, Asya, Orta Doğu ve Latin Amerika ülkelerindeki işçi teşekküllerine geniş yardımlar yapılmış, ayrıca her ay muntazaman işçi eğitimi metodlarından bahseden ve dünya haberlerini ihtiva eden «İşçi Eğitimi Bülteni» yayınlanmıştır. Bu yayına devam olunacaktır.

ILO 49 uncu Genel Kurulu İktisadi ve Sosyal Kalkınmada Kooperatiflerin Rolüne önem verilmesi yolunda bir karar istihlal etmişti. Bu kararın ışığı altında aynı konu 50. Genel Kurulun Gündemine IV. Madde olarak dahil edilmiştir. Genel Kurul müzakereleri ve komite çalışmaları ile bir tavsiye tasarısının hazırlanacağı ümit edilmektedir.

ÇEŞİTLİ KONULAR

Bu bölüm altında Tarım işçilerinin iktisadi ve sosyal durumları hakkında geniş araştırmalar yapılması ile çeşitli Birleşmiş Milletler Kurumları ile işbirliği yapılması belirtilecektir. Genel Kurula Toprak Reformu konusunda Birleşmiş Milletlerin hazırladığı bir rapor da sunulacaktır.

Trafik kuralları kimin için?

16 Mayıs günü çıkan gazeteler, Tekirdağ - Hayrabolu şosesi üzerinde 99 işçiyi taşıyan bir kamyonun devrildiğini, dokuz işçinin öldüğünü, 37 kişinin ağır, 35 kişinin de hafif olarak yaralandığını bildiriyorlardı.

Gün geçmez ki, gazetelerde işçi taşıyan kamyonların kazaya uğradığı yolunda haberler çıkmasın... Üstelik gazetelere akseden kazalar da büyük, yani ölü sayısının fazla olduğu kazalardır. Bir ölümle biten, ya da yaralanmalarla sonuçlanan kazalar artık yurdumuzda gazete haberi olamayacak kadar «ahvali adiyeden» olmuştur.

Trafik haftaları, kazaları önleme toplantıları, trafik kontrolleri, trafik muayeneleri... ve buna benzer çalışmalar yapıladursun, ilgililer bu konularda demeçler veredursunlar, yurdumuzda özellikle tarım işçilerinin köylerinden, çalışacakları tarlalara nakli Türkiye için bir

yüz karası olacak şekilde yapılmaktadır. Kamyonlara, balık istifi doldurulan işçiler -ki bunların arasında çocuklar, kadınlar da vardır-, en zor şartlarda köylerinden çalıştırılacakları tarlalara götürülürler.

Trafik kontrolleri, işçi taşıyan bu kamyonlar için değildir. Trafik muayeneleri bu kamyonlar için değildir. Kısacası, bu işçiler her türlü sosyal güvenlikten yoksun oldukları gibi, devletin sağlamakta görevli olduğu diğer güvenlik tedbirlerinden de yararlanamazlar.

Kazalarda ölüm, geride aç kalan bir aile; yaralanma ise, aylarca açlık demektir. Sakat kalmaya gelince... O bir ömür boyu ıstıraptır.

Bütün güvenlik tedbirleriyle, devletin elini artık tarım işçilerine uzatmasının zamanı çoktan gelmiştir.

Karayolları işçileri greve gidiyor

Türkiye Yol - İş Federasyonu ile Karayolları Genel Müdürlüğü arasında, 16 Mart'tan bu yana devam eden toplu pazarlık, tarafların yedinci madde üzerinde anlaşamamaları sonucu, uyuşmazlığa düşmüştür. Uyuşmazlık hallolmadığı takdirde 30 bin karayolu işçisi greve gidecektir. Federasyon grev için bütün hazırlıklarını tamamlamıştır.

UYUŞMAZLIĞIN NEDENİ

İşverenlerce kabul edilmeyen Yol - İş talepleri, özetle şunlardır :

1. Bir aydan fazla süreyle çalışan ve sürekli işlerde çalıştırıldığı halde, mevsimlik işçi diye nitelendirilen işçilerin toplu iş sözleşmesinden yararlandırılması,

2. 6245 Sayılı Kanun'da yer alan «Yolluk ve Seyyar Hizmet Tazminatları»nın sözleşmeye dersi,

3. Ağır kamyon kullanan şoförlere verilecek, hakkı müteşep olmayan gündelik farklarının ödenmesi,

4. Bir öğün yemeğin, günümüz para değeriyle bedelinin ödenmesi,

5. Çocuk başına verilen 10 lira zammın 20 liraya çıkarılması,

6. İşçilere bugünkü geçim şartlarına uygun olarak, seyyanen zam yapılması,

7. Sözleşme süresinin belirlenmesi.

Eu arada, ay içinde yapılan Ankara Şube kongresinde de grev konusu edilmiş, yöneticilerin tutumunu şiddetle yeren delegeler, «Gerekirse grev... grev... grev...» diye bağırışmışlardır. Kongre, grevde sonuna kadar dayanılması yolunda karar almıştır.

Lastik-İş grevi bitti

İstanbul ve çevresindeki 7 işyerinde 30 gün süreyle grev yapan Lâstik - İş, anlaşmaya varılarak,

toplular sözleşme imzalanması üzerine grevi durdurmuştur.

Gıslaved Lâstik, Derbi Lâstik, Plâstel Plâstik, Derbi Plâstik, Luxor Tarak, Güneş Plâstik ve Balina Lâstik Fabrikalarında çalışan 4.670 işçiyi kapsayan sözleşmeyle sağlanan haklar özetle şunlardır:

1. Ücretlere 330 kuruş zam.

2. Yılda yarım maaş tutarında ikramiye.

3. İşçilere, sendikaca istenen bütün iş teminatının sağlanması.

Ayrıca, sendikadan istifa edenlerin toplu sözleşmeyle sağlanan haklardan yararlanamaması da teminat altına alınmıştır. Bunun yanı sıra, dayanışma aidatı ödeyerek sözleşme hükümlerinden yararlanabilme hakkı da, sendikanın onayına bağlanmıştır.

Türk İş'in arabuluculuğuyla sağlanan anlaşmadan önce, işveren, zam miktarının Birinci yıl 2 lira, ikinci yıl da 75 kuruş olmasında ve istenilen iş teminatını vermemekte direnmekteydi.

Amerikan iş yerlerinde son dakikada anlaşma yapıldı

Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye'nin çeşitli illerindeki birçok işyerinde çalışan 4 bin civarında işçinin yapacağı grev, son dakikada varılan anlaşmayla önlenebilmiştir.

Ankara, İzmir, İstanbul, Adana'daki Nato - İş Sendikaları ile Amerika Birleşik Devletleri'ni temsil eden müteahhit şirket Tumpene arasında anlaşmaya varılamasaydı, Ankara'daki Amerikan işyerlerinde 30 Mayıs, İzmir'deki işyerlerinde 13 Haziran ve Adana'da da 14 Haziran'da grev başlayacaktı.

TÜRK MİLLETİNE SAYGI

Ay içinde yapılan Nato - İş Genel Kongresi'nde konuşan Genel Başkan Çetin Soyak, «Biz, işverenden zam istemiyoruz. Türk Milleti'ne hürmet ve kanunun Türk işçisine tanıdığı hakları istiyoruz. Şayet,

insan haklarına inanan bir milletin temsilcileriyseler, haklarımıza hürmet edip, anlaşmayı imzalasınlar» demiştir.

Uzlaştırma Kurulu'nun kararı na rağmen direnen işverenin tutumu, olayları son dakikaya kadar geliştirmiş, grev, adeta kaçınılmaz bir hal almıştır. Türk - İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un Amerikan Büyükelçisi Parker Hart ile yaptığı görüşme de olumlu sonuç vermemiş, sendika, son grev hazırlıklarını da tamamlamıştır.

Ancak, bu arada, Harp - İş Federasyonu Genel Sekreteri İlhami Açıksöz ile Tumpene yetkilileri arasında iki gece süreyle sabaha kadar devam eden son temaslar, olumlu sonuç vermiş ve Tumpene, sendika isteklerini kabule yanaşmıştır.

Ankara, İzmir, Adana İstanbul illerindeki 4 bin Nato - İş üyesini ilgilendiren toplu sözleşmeyle şu haklar sağlanmıştır:

1. Aylık ücretli işçilere yüzde 5 yıllık zam,

2. Saat ücreti alan işçilere yüzde 9 yıllık zam,

3. Saat ücretli işçilere çocuk başına 15 lira çocuk zammı.

4. Ayda 35 lira giyim yardımı.

5. Çalışılan her yıl için 17 günlük kıdem tazminatı,

6. İşçi - İdare İşbirliği Komitesi'nin, sendika isteklerine uygun olarak ıslahı.

Sözleşme 1 Ekim 1965'ten itibaren yürürlüğe girmiş sayılacak ve Türkiye'nin diğer illerindeki üniteler de Nato - İş'e katıldıkları takdirde, aynı haklardan yararlanabileceklerdir.

Denizli ve Rize Belediyelerinde greve gidiliyor

Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası, Denizli E.S.O. işletmesinde, 3 Haziran tarihinde greve başlayacaktır. Greve, uzlaştırma kurulunun da lehte karar vermesi ne rağmen sendika isteklerini ka-

bule yanaşmayan işverenin tutumu sebep olmuştur.

Elektrik ve Su işletmelerinde grevin yasaklanmış olması sebebiyle sadece otobüs işletmesinde uygulanacak olan grev, temizlik işçilerinin de tam desteğini görecektir.

Öte yandan, uzlaştırma kuruluna bile katılmak istemeyen İzmit Belediyesi işyerlerinde çalışan Genel İş üyeleri de 4 Haziran günü greve başlayacaklardır. Bu greve de, temizlik, park - bahçe ve mez-baha işyerlerinde çalışan işçiler katılacaklardır.

Rize Belediyesi işyerlerinde çalışan 2 yüz işçi ve memur, Şubat ayından bu yana maaş alamamakta dırlar.

Genel İş, Rize Belediyesi'ne başvurmuş ve toplamı 1 milyon lırayı bulan alacakların Haziran'ın ilk haftasına kadar ödenmesini istemiştir. Bu sürenin sonunda, belediyeden alacaklar alınmadığı takdirde, sendika bu ilde grev ilân edecektir.

İngilterede deniz adamlarının grevi

İngiliz Deniz Adamları Milli Sendikasına üye olan 65 bin işçinin geçtiğimiz ay içinde başlayan grevleri devam etmektedir. İkinci Dünya Savaşının bitiminden bu yana günlük hayatı etkileyen en büyük hareket olarak kabul edilen grevin başladığı gün ajanslar, limanları şu şekilde tarif etmişlerdi.

«Şu anda 200'den fazla gemi limanlarda hareketsiz beklemektedir. Grev, ülkenin ihracat hamlesine büyük bir darbe indirecek ve muhtemelen büyük bir yiyecek sıkıntısı yaratacaktır.

Bu hafta içinde Londra limanlarından hareket etmesi gereken 52

gemi, terkedilmiş bir şekilde limanda yatmaktadır. Ülkenin Southampton, Liverpool, Manchester, Glasgow, Cardiff ve Bristol gibi diğer limanlarında da 200 gemi, grev kararından etkilenecektir.

Hükümet, grev yüzünden hareketsiz kalan gemileri, dışardan gelecek gemilere limanlarda yer verebilmek için donanmaya ait kurtarma gemileri ile açığa çekmeyi düşünmektedir.»

Grevin devamı üzerine İşçi Partisi Hükümeti Başkanı Wilson, grevin etkisini azaltmak için bir takım tedbirler almak istemiş ve Parlâmentodan, kendisine olağanüstü durum yetkileri verilmesini talep etmiştir.

OLAĞANÜSTÜ DURUM

Başbakan Wilson Deniz Adamları grevine karşı kendisine geniş yetkiler tanımayı hedef güden bir hareketle bütün ülkede olağanüstü durum ilân etmiştir.

Olağanüstü durum ilânıyla, Başbakan Wilson, gıda maddeleri fiyatlarını dondurma veya azami bir fiyat tavanı tesbit etme, liman trafiğini, ve ülke içi nakliyatını kontrol edecek tedbirleri alma ve hayati önemi haiz maddelerin ikmalı için emir verme yetkilerinin yüklenmiştir.

Kraliçenin olağanüstü hâk rarnamesini imzalamasından sonra Parlâmentoda konuşan Başbakan Wilson, Hükümetin bu geniş yetkileri derhal kullanmıyacağını, fakat «ülkenin hayati çıkarlarının korunması için gereken tedbirleri almakta da tereddüt etmiyeceğini» söylemiştir.

SORUŞTURMA

Başbakan Wilson, yaptığı konuşmada, Deniz Adamlarının aldığı ücretler ile çalışma şartları konu-

GENEL SEKRETER — İngiliz Gemi Adamları Sendikasının Genel Sekreteri William Hogart grevin mutlaka başarıya ulaşacağını söylemiştir. Dergimiz bas-kiya verildiği sırada grev devam etmekteydi.

sunda «tarafsız bir kurul» un derhal soruşturma açacağını ve uyuşmazlığın sonucu ne olursa, olsun, bu kurulun vereceği hükme göre hareket edileceğini söylemiştir. Başbakan Avam Kamarasında bu konuşmayı yaparken, Çalışma Bakanı Ray Gunter, barış görüşmelerinin başlanmasını sağlamak için iş verenler ile sendika liderlerini ayrı ayrı toplantıya çağırıştır. Ne var ki, 62.500 üyeli Deniz Adamları Sendikasının genel sekreteri William Hogarth, Çalışma Bakanı ile yaptığı görüşmeden sonra, bir uzlaşma ihtimalinin çok uzak olduğunu ve sendikanın, haftalık çalışma süresinin 56 saatten 40 saate indirilmesinde ısrar ettiğini ve edeceğini söylemiştir.

Deniz Adamlarının aylık kazancı halen 60 sterlin civarındadır. İş verenlere göre, sendikanın isteklerinin kabulü % 17 zammek demektir ki, bu da yılda 36 milyon sterlini bulacaktır.

Grev yüzünden, hayatı önemi haiz ham madde ithali durmuştur. Buna ilâveten ülkenin ihracat hamlesi büyük bir darbe ile karşılaşmıştır. Bu konuda parlâmentova bilgi veren Başbakan Wilson, ticaret hacminin tehlikeli bir şekilde sarsıldığını ve bu sebepten dolayı olağanüstü hal ilânı ihtimaline gidildiğini söylemiş, grevin suçunun da

48 SAATLİK ÇALIŞMA HAFTASI — İngiltere'de Deniz Adamları grevi yüzünden gemiler limanlarda terkedilmiş, beklemektedirler. Sendikanın kabul edilmeyen taleplerinden biri grevci işçinin elindeki dövizde belirtilmektedir. Haftada 56 saat çalışmaya son verilmesi.

kısmen sendikada, kısmen de iş verenlerde olduğunu belirtmiştir.

«MÜCADELE UZUN SÜRECEK»

Grev halinde bulunan İngiliz Deniz Adamlarının liderine göre, ekonomiye büyük zararlar veren grevin daha devam etmesi mümkün değildir.

Grevcilerin düzenledikleri bir toplantıda konuşan Deniz Adamları Sendikasının Genel Sekreteri William Hogarth 16000 denizcinin greve katıldığını ve 502 geminin hareketsiz kaldığını söylemiş, mücadelenin uzun süreceğini, fakat er geç isteklerini elde edeceklerini belirtmiştir.

Grevin dokuzuncu gününde, gıda ve ham madde getiren yabancı bandıralı gemiler Thames nehrinin ağzında arka arkaya sıralanmışlardır. Donanmaya ait romörkörler, doklarda bulunan gemileri, gerektiği takdirde açığa çekmek için hazır beklemektedirler.

Grev sebebiyle «Queen Elizabeth» ve «Zuane Mary» gibi transatlantikler, turist mevsiminin en hareketli zamanında hareketten olmuşlardır.

HOGARTH'IN DEMECİ

İngiliz Deniz Adamları sendikası genel sekreteri William Hogarth, 29 Mayıs günü verdiği demecinde «ciddi bir teşebbüse girişilmedikçe, soruşturma komisyonunun soruşturması sona erse de, grev sona ermiyecektir» demiş ve şöyle devam etmiştir:

«Soruşturma komisyonu, deniz adamlarının isteklerinde haklı olduklarını tamamen kabul etmediği takdirde, grevci son silâha başvuracaklar ve yabancı sendikalar, dan, İngiliz gemilerini «kara listeye» geçirmelerini ve İngiliz dok işçilerinden de yiyecek maddeleri dışında mal getiren yabancı gemileri boşaltmamalarını isteyeceklerdir.»

Sendika genel sekreteri, grevci-lerin, altı hafta ya da daha fazla sürecek bir harekete göre hazırlıklarını yapmış olduklarını söyledikten sonra deniz adamlarından birçoğunun başka yerlerde kendilerine geçici iş bulduklarını da belirtmiştir.

Dergimiz baskıya verildiği sırada grev başarılı bir şekilde devam etmekteydi.

WILSON — Deniz adamlarının grevi üzerine, olağanüstü durum yetkileri alan İşçi Partisi Hükümeti Başkanı Harold Wilson

Fransada 7 milyon işçi grev yaptı

Fransa'da son aylarda görülen grev salgınına 17 Mayıs günü bir yenisi eklenmiştir. Son yılların en büyük işçi hareketi olarak nitelenen greve 7 milyon işçi katılmıştır. 24 saat süren grev sırasında demiryolları, hava kara yolu nakliyatı tamamen atıl kalmış, binlerce fabrika çalışmamıştır. Grev belediye hizmetlileri ile kamu sektörüne mensup 2.5 milyon işçiye de sirayet etmiş ve bu suretle PTT elektrik hizmetleri yürütülememiş, bankalar ve okullar açılmamıştır. Gazetelerin de çıkmadığı 17 Mayıs günü radyo ve televizyon programları da yapılmamıştır. Greve sendikaların hükümet yetkilileri ile «ücret ayarlaması ve toplu pazarlık prensipleri» konusunda anlaşamamaları sebep olmuştur.

Yunanistanda ulaştırma grevi

Yunan Hükümeti, İran seferlerinin % 70'e varan bir kısmını aksatan demiryolu işçileri grevi sebebiyle, askeri birlikler ile polis kuvvetlerinden yardım istemiştir.

Demiryolu İşçileri Sendikasının, Kral Kostantin tarafından imzalanıp 23 Mayıs gece yarısı yürürlüğe giren «seferberlik hükmüne» meydan okuyarak 24 Mayıs sabahı şafakla beraber greve gitmesi üzerine hükümet askeri birlikleri tren istasyonlarına sevk etmiştir.

Hükümetin bu şert tedbiri demiryolu işçileri arasında kaynaşmalara yol açmıştır. Grevci işçileri sendika genel merkezinde toplanarak istekleri karşılanmadan iş başı yapmayacaklarına and içmişlerdir. Sendika sözcüsü de «kanunların tek taraflı tatbik edildiğini» öne sürmüş «Hükümet Kanunları bize karşı kullanmaya karar verirse, tevkif edilmekten kaçınacağız» demiştir.

Ulaştırma Bakanlığı bütün savcılıklara bir genelge göndererek,

NEWYORK'TA TAKSİ GREVİ — Newyork'da 12 bin taksi şoförünün greve başlaması üzerine, caddelerdeki trafik büyük ölçüde azalmış ve sokaklar alışılanın dışında bomboş bir görünüm almıştır. Resim, Newyork'un en işlek caddelerinden biri olan 42 nci caddenin tenha hâlini gösteriyor.

Amerikada grev rekoru

Amerika Çalışma Bakanlığının verilen bilgiye göre, 1966 yılının ilk üç ayı içinde birçok iş yerinde greve gidilmiştir ve bu grevlerin hacmi, 1953 yılından bu yana, bir yılın ilk üç ayı içinde kaydedilen grev hacminden çok fazladır.

Bununla beraber, büyük grevlerin kısa sürmesi sebebiyle kaybedilen iş saati fazla büyük değildir.

Ocak - Şubat ve Mart aylarında 755 grev hareketi olmuş ve 406 bin işçi işlerini bırakmıştır. Rekoru elinde tutan 1953 yılında ise, aynı süre içinde 516 bin işçi greve gitmişti. 1965'in son

günlerinde başlayan bazı grevlerin yeni yılda da devam etmesi sebebiyle, ilk üç ay içinde işleri başına gitmeyen işçilerin sayısı 432 bin'i bulmuştur. Bu süre içinde kaybedilen iş günü 3.200.000 üne yaklaşmıştır. (1953'te bu miktar 5 milyon iş günüydü).

Yılın en büyük grevleri arasında New York'ta, taşıt işçilerinin grevi, Schenectady'de «General Electric» fabrikası işçilerinin grevi, Chicago'da inşaat işçilerinin grevi Kentucky'de okul öğretmenlerinin grevi ve ülke çapında olarak demiryolu makinist ve ateşçilerinin grevi yer almaktadır.

Kraliyat Kararnamesine uymay: reddedenlere karşı kanun hükümlerinin derhal uygulanmasını istemiştir. Yunan Kanunlarına göre, aske-re alınan bir kimse bu karara uymadığı takdirde altı ay hapis ceza-

sına çarptırılır.

Grevi işçiler, harcırahlarının günde 30 drahmiden 50 drahmiye çıkarılmasını ve bunun emeklilik maaşlarının hesabına dahil edilmesini istemektedirler.

MISIR'DA İLK DEFA BİR TÜRK SENDİKACISI

Yazan :

Selahattin ERKAP

Türk-İş Genel Sekreter Yardımcısı

Serin bir Kahire akşamı, gündüzün yakıcı sıcaklığını unutturmak istercesine şuhlukla esen rüzgâr. Millî Meclis Kulübü bahçesinde yeşil çimenlerin üzerinde kurulmuş içiçer-dönder kişilik masalar ve hepsinin karşısında şeref masası. Oturduğum bu masada Birleşik Arab Cumhuriyeti Çalışma Bakanı Enver Salem, tanıştıktan sonra soruyor :

— Türkiyedensiniz demek?

«Evet» diyorum. Bakanın gözlerinin içi gülüyor.

«İlk defa bir Türk sendikacısını aramızda görüyoruz, memnunuz» diyor.

△

Mahal-el-Kobra şehri, 1 Mayıs günü mahşeri kalabalık. Sel sel insan, oluk oluk insan akıyor resimli, yazılı, afişli, dövizli ve iniltili sokaklardan, meydanlardan. Tezahüratın bu derece coşkunu, onbinlerce ağızdan devamlı dökülen tek kelime «NASIR»; İşçi Bayramı dolayısıyla merasim çadırına gelen Cemal Abdül-nasır için. Ve Nasır iki buçuk saat konuşuyor, bu arada uzun ömür dilekleri ve çılgın alkışlarla yirmi iki defa sözü kesiliyor.

△

Mısır -şimdiki adıyla Birleşik Arab Cumhuriyeti- İşçi Federasyonunun davetlisi olarak Kahire'ye gidiyorum. 1952 ihtilâlinin yarbayı Nasır'ın Kahiresine ihtilâlden sonra giden ilk Türk sendikacısıyım. Kahire - Mısır - Nasır - idaresi - durumu hakkında bildiklerim, herkesinkinden farklı değil. Okuduklarımdan batırımda kalanlar ve görmeden, okuduklarıma göre vardığım tahminler kanaatler, hepsi bu kadar.

1 Mayıs günü merasimini ve çalışma hayatındaki gelişmeleri gösterecekler. «Delegenizi karşılayacağız» diyorlar davet yazılarında.

28 Nisan Perşembe akşamı 19.35 de İstanbul'dan kalkan uçak iki buçuk saat sonra 22.05 de bizi Kahire hava alanına indiriyor. Önce pasaport kontrolunda sıraya giriyorum, etrafa devamlı bakıyorum. Federasyonda veya Sefaretimizden karşılamaya gelen var mı acaba? Yok kimse, kontrol eden - ettiren bir kıyamet

insanın içinde yapayalnız hissediyorum kendimi. İçimde garipsi bir burukluk var. Arabça bilmiyorum. Pasaport kontrolünü yapan subaya İngilizce cevap veriyorum. Bereket subayın İngilizcesi benimkinden parlak değil, anlaşıyoruz, gümrük muayene salonuna geçiyorum. Gördüğüm manzaradan irkiliyorum. Koca salon, ortada yan yana sıralar, üstünde bavullar, valizler açılıyor. Subaylar didik didik arıyorlar, eşyayı hallaç pamuğuna çeviriyorlar. Bu manzara, karşılayan olmaması, bavulumu nereden alacağımı bilememem biraz moralimi bozuyor. Sorduğum bir subay hareket eden platoda gelen bavulları göstererek bavulumu orada gözlememi ve sonra gümrük muayene sırasında beklememi söylüyor. Subaya (very much) siz acı bir (thank you) ile mukabele edip bekliyorum. Nihayet bavulum da menfezden çıkıyor ağır ağır geliyor.

Çalışma Bakanı Enver Salem soruyor: «Türkiyedensiniz demek?..» Sonra gözlerinin içi gülererek, «İlk defa bir Türk sendikacısını aramızda görmekten memnunuz» diyor.

devam

Sanki o da geldiğine pişman kırılgan durgun önüme geldi, sapma dost eli gibi yapıştım aldım. Üstünde iki derin çizikli bavulum önümde, elimde pasaport, deklare kâğıtları. Birden yanımda bir ses, «Salâhaddin Beysiniz değil mi?» sevinçle verdiğim «evet» cevabı. Kültür Ateşemiz Nurettin Koçak ve biraz sonra yanımda Basın Ateşemiz Salâhaddin Şenel. Dışişleri Bakanımız İhsan Sabri Çağlayangil'in telsiz talimatı üzerine Kahire Sefirimiz Semih Günver vazifelendirmiş, hepsi de sağ olsunlar.

Gümrük işi bavul açılmadan çabucak bitti, çıktık. Hava alanı Kahire'ye, Esenboğa - Ankara mesafesinde. Yollar boyu iki taraflı direklerde Fas ve Birleşik Arab Cumhuriyeti bayrakları, Fas Sultanının kardeşi gelmiş. Ateşelerimiz anlattılar, yabancı ziyaretçilerin gelişi gidişi eksik olmamış, yani hep yollar bayraklı. Nitekim daha sonraki günlerde Tito geldi, bayraklar - dövizler. Kosigin gelecek, Rus bayrakları bir hafta evvelinden asıldı.

Alandan otele gelinceye kadar entarili, pijamalı, elbiseli, gömlekli, şapka, sarıklı, fesli, çarşaf, feraceli, japoneli her çeşit kılık kıyafette-renkte insanlar. İlk intibam şu oldu; Kahire'de herşey zıddı ile yanyana - içiçe. Kozmopolit mefhumu her bakımdan burada tam anlamını bulmuş.

Vaktiyle gördüğüm renkli filmler vardı. Mısır'da ilk gün ve bütün günler boyunca bu eski filmleri bizzat yaşayarak tekrarlıyormuşum gibi geldi. Zaten bir bakıma da gördüklerimin çoğu eskinin, eskinin eskisinin tekrarı idi. Meselâ otele televizyonda Eddi Kantor'un komedisi, seneler önce Cronin'in aynı isimli kitabından perdeye aktarılmış Yeşil Yıllar'ı gösteriliyor.

Ve meselâ piramitlerde çok eskiye götüren ışıklı ve sesli program.

Kahireli pek çok ailenin başlıca eğlencesi televizyon. Şimdilik üç kanaldan neşriyat yapılıyor, yakında dördüncü kanal da hizmete girecekmış. programları gece bir buçuğa kadar devam ediyor.

İlk iki gün yani 29 Nisan Cuma ve 30 Nisan Cumartesi günleri Basın Ateşemizle beraberdim, arabasıyla Kahire'nin büyük bir kısmını gördüm. Davetlisi olduğum Federasyondan kimseyi bulamadık. Perşembe öğleden sonra ve Cuma bütün gün hafta tatili Mısırda. Bulamayışımızın sebebi de bu imiş.

Kahire dört milyon nüfuslu büyük bir şehir ama derbeler ve pasaklı. Nil iki üç kol halinde şehri ayırıyor. Semtlere Giza demişler, Gezire demişler, Zamalek demişler. Nil durgun, Nil kartpostallardaki mavi rengine vurgun. Nil soluk benizli yorgun arslan misali uzanmış. Akıp geldiği şerit vadiye hayat vere vere, Kahire'de hayatından bezmiş. Akıyor gibi hali var.

Akış asfalt caddelerde. Çoğu küçük arabalar siyah beyazlı taksiler, markası: Nasır. İtalyan Fiat firması bir fabrika kurmuş, çıkardığı kamyon, otobüs, küçük arabaların hepsi Nasır markalı. Mısır'da şirketlerin, çorapların, arabaların ve akla gelebilecek pek çok şeyin markası Nasır veya değilse mutlaka Mısır. Ondört senelik ihtilâl idaresinin damgasını her yerde görebilirsiniz.

Zengin sahiplerinin elinden arabaları, uçakları, konakları, sarayları, toprakları alınmış devletleştirilmiş, kooperatifler kurulmuş, ortaklar memnunmuş. Hele senede dört sefer kalkan mahsul karşılığının tek kalandor yerine pek çok ortağa bölünmesi sevinenlerin sayısını arttırmış.

Oteller -Nil Hilton hariç-, büyük ithalat ihracat şirketleri, ağır demir - çelik, lâstik, tütün, tekstil sanayii, petrol, tiyatrolar, sinemalar, gazeteler devletin idaresinde, işletmesinde. Sadece çarşı pazardaki dükkânlar, küçük ticaret özel teşebbüsün elinde bırakılmış ki bunun da nisbeti yüzde yirmi beşi bulmaz dediler. Ağırlandığımız, yemek yediğimiz hemen her yerde çorba, Nil balığı, tavuk ve pilâv çıktıkça, acaba dedim, buralarda yemekler de mi devletleştirildi?

Törene katılan delegeler arasında Fas, Gine, Kongo, Brazavil, Mali, Marutenya, Kızıl Çin, Japonya, Kaledonya, İtalya, Doğu Almanya, Bulgaristan, Yugoslavya, Çekoslovakya, Fransa, Macaristan, Sovyet Rusya delegeleri vardı.

1 Mayıs töreninin yapıldığı çadıra gelen ve bir konuşma yapan Nasır çılgınca alkışlanıyor. Nasır konuşuyor, konuşuyor. Tam iki buçuk saat. Konuşması da yirmi iki defa alkışlarla kesiliyor.

Davet sahibi federasyon temsilcisi ile Kahire'ye vardığımın ikinci akşamı görüşebildik. İlk iş olarak memnun kalmadığım oteli değiştirdiler, daha iyi bir otele götürdüler. 1 ilâ 8 Mayıs arasındaki günler için tanzim ettikleri programı, gelen delegelerin ve teşkilâtlarının isim listesini verdiler. Fas, Guine, Kongo, Brazavil, Mali, Marutenya, Kızıl Çin, Japonya, Kaledonya, İtalya, Doğu Almanya, Bulgaristan, Yugoslavya, Çekoslovakya, Fransa, Macaristan, Sovyet Rusya ve (ICFTU) nun karşısındaki (WFTU) World Federation of Trade Unions'un Sudanlı delegesi ile 24 kişiyiz, birbirimizi bilmeyiz. Lâkin kısa zamanda -tam bilme derecesinde olmasa da- öğrendik birbirimizi. Kızıl Çin, Guine, Çekoslovakya delegeleri kadın. Kızıl Çinli kadın, Rus, Macar, Doğu Alman ve Yugoslav delegeleri kendi lisanslarından başka dil bilmiyorlar. Yanlarında İngilizce bilen birer arkadaşları var. Yugoslav delegesinin dil bilen arkadaşı İngilizceden çok Arabca biliyor. Sonra öğrendim, meğer Birleşik Arab Cumhuriyetinin verdiği bursla üç senedir Kahire'de Camiül Ezher Üniversitesinde okuyormuş, bir senesi daha varmış.

Bu delegelere, programın bazı kısımlarında Kahire'de kurs gören muhtelif yeni Afrika devletlerinden gelme yirmiye yakın siyahî kursiyer de katıldı.

1 Mayıs günü -Mahal-el-Kobra'da kutlanacak işçi bayramı merasiminden önce sabahın piramitlere götürdüler. Asırlar öncesi Mısır'ın devlet benim diyen hükümdar firavunlarının binlerce işçiye taş taşıtıp, taş üstüne taş koydurarak sivilttikleri üç ehlram, Keops, Kefren ve Makkrenus'u gördük. Keops en büyüğü, içine girilip yüksekliğinin yarısına yani Kral Keops'un mezar yerine kadar çıkılabileni. Altmış derece diklikte merdivenimsi tabanlı dar bir menfezden iki büküm çıkıyor, iki büküm iniyorsunuz. Başınızın dik menfez tavanına çarpmaması için eğilmeğe mecbursunuz. Bu halde kan ter içinde çıkıp inerken aklımıza eski Mısırlı işçiler geliyor. 1 Mayıs'da tesit ettikleri ve (Ayd-i Ummal) yani İşçi Bayramı dedikleri bugünde gittiğimiz ehlramları niçin yaptırmışlar? Tarih bu sorunun cevabını veriyor. O günün insanların inandıkları tekrar canlanma yeni hayata dönme gününde tam tekmil meydana çıkabilmek ve o güne kadar başkalarının tasallutuna uğramamak için. Lâkin bu inançdakiler mezarlarında yok. Keops ötekiler neredeler,

canlandılar mı acaba?

Buna cevap vermiyor ehlramlar, önlerindeki Sfenks'e bakıyor ve susuyorlar. Sfenks -burnu kırılmış sfenks- o da susuyor. Bu sukut işe yaramış, bir şirket turistlere geceleri ışıklandırıyor onları. Hayranlıkla seyredilen ışık oyunları arasında Sfenks'i, Keops'u, Kefren'i Makkrenus'u konuşturuyor. Muhtelif cihetlere konmuş hoparlörlerden Tutankamon'u, Kraliçe Nefertiti'yi, Nefertari'yi söyletip kadim tarihi, bugünkü turizmin hoşuna gidecek şekilde hikâyeleştiriyorlar. Ne kadar cazip olursa olsun, kafanıza takılan sorulara tam cevap değil bunlar. Neden yaptırmışlar, yaptırmışlar da ne olmuş. Gezdiğimiz Mısır Müzesinin mummyalar salonunda camekanlar içinde Ramses'ler, Tutankamon'lar, Nefertiti-Nefertari kadınlar ve ötekiler sözle birşey demeseler de, yarı açık gözleri, beyaz dişleri, örgülü saçları, boşalmış kafa tasları ile lisanı halden çok şeyler anlatıyorlar.

Yaptıranların hakiki ve mummyalanmış vücutları müzede. Fildişi, bronz, mermer, tahta bibloları, büstleri, heykelleri çarşıda pazarda hatıra hediyelikler halinde ortalar da. Ya yapan, taş taşıyan on binler? Onlar da bu ağır işlerden o kadar yorulmuşlar ki, neslinden gelenler ve bugün 30 milyonluk Mısır nüfusunun büyük çoğunluğunu teşkil edenlerde -fellahlarda- bu atıl, miskin yorgunluk halâ devam ediyor. İhtilâl bu büyük kitleyi toplu kalkınmanın, tüm devletleştirme gereklerinin, eğitim seferberliğinin, idrakli toplum hayatının içine sokamamış. İktisadî kalkınma, siyasî tarafsızlık, sosyalist toplum, Assuan, İsrail düşmanlığı, kısaca Nasır sosyalizmi umurunda değil, duymuyor. Öylesine yorgun, öylesine -normal veya hırslı- yaşama dışında ki, günde 5 Mısır Kuruşu bulmanın ötesinde, üşenmediği zamanlar tek kelime söylüyor: Nasır.

Kadim tarih yakın tarihten kesinlikle ayrılammış. Ölmüş Kral Faruk'un, babası Fuad'ın sarayları müze yapılmış. Buralarda (F) lerin (Faruk, Fuad, Feride Fevziye, Feriye...) ve Neriman'ın yaşantılarındaki eşyalar hattâ kaşınî âletleri vitrinlenmiş. Okudukları «Leydi Şaterley'in aşkı» isimli -müstehcen sayıldığı için İngiltere'de basılmasına izin verilmemiş- kitabın Fransızcası bile var. Faruk'un heykeli yok, bibloları yok ama paralar da resmi var, halâ geçer akçedir. Kadim tarihin hatıra biblolarını Faruk resimli paralarla satın alabilirsiniz, hattâ şimdilik pek benzetemedikleri Nasır büstlerini de.

Gaye bellidir: Sendikacılar yıpransın, sendikalar zayıf düşsün, işçi hareketi çöksün. Tek başına kalan, sendikaların himayesinden yoksun işçi Marks'ın tarif ettiği şekil de ezilsin, istismar edilsin ki, işçi ihtilali yapılsın..

Sendika düşmanlığı yapanlar kimin hizmetinde çalışıyor

Karl Marks çağımızda yaşasaydı, komünistlerin şu anda bile tartışmasız kabul ettikleri, ama bir türlü uygulayamadıkları felsefesinde ısrar eder miydi? Bu soruya kolay kolay cevap verilemez. Ancak, çağımızın bütün yapılarıyla, Marks'ın görüşlerini inşa ettiği ortamdan tamamen farklı olduğu da muhakkaktır.

Her türlü müdahaleden uzak bir liberalizm uygulamasının, onu takiben de sanayileşme hareketinin getirdiği ve o çağda ilk defa karşılaşılan problemlerin giderilmesi için yollar arandığı bir dönemde, Marks'ın bulduğu çözüm yolları bir çare olarak düşünülebilirdi; nitekim, düşünülmüş ve Rusya'da uygulamaya alanı da bulmuştur. Bunun yanında, problemlerin halinde Marks'ın bulduğundan başka çareler de düşünülmüş ve birçok ülkede de uygulanmış, hem başarıyla uygulanmıştır.

Zaman gelip geçmiş ve geçen süre, 19 uncu yüzyılın olsun, 20 nci yüzyılın ilk çeyreğinin olsun, bütün problemlerini götürmüş, yerine, yeni problemler, yeni bunalımlar getirmiştir. Bu yeni problemlere de çareler aranmış, bulunmuş, uygulanmıştır. Ama, Marks bu problemlerin çok gerisinde kalmış; onun

Yurdumuzda
Marks
çocuklarının
lûgatinden
alman
"Sendika
ağası,,
"Satılmış
işçi
haini,,
gibi
kelimeler
bol bol
kullanılmaya
başlanmıştır.

düşünmediği, aklından geçirmediği birçok çözüm yolları ortaya çıkmıştır. Bununla beraber, komünistler —bütün katı, tek yönlü görüş sahipleri gibi— bu gerçeği kabul etmezler. Onlara göre, hangi çağda olursa olsun, Marksizm bütün problemlerin haline yetecektir. Bu yüzden de, sanayileşme çağının problemlerini halletmek için bulunmuş

Bir iftiracının

Türk Basınının bugün tezatlar içinde yüzdüğü, siyah - beyaz açıklığı ile ortaya konulmuştur. Bir yandan ekonomik gerçekleri dile getirerek, ülkenin problemlerine ışık tutmağa çalışan aydın yazarları çatısı altında toplayan bu ocak, bir yandan da besleme gazeteleri, besleme yazarları ile fikir yoksunu kimselerin boy verdiği bir garip meydan halini almıştır. Sendikacı olarak ülkenin sorunlarına eğilmiş aydın yazarlara saygı duymak, onları yüceltmek nasıl görevimizse, yayın organlarını amacından saptırmağa çalışan, topluma nifâk tohumları eken sözde basın mensuplarına karşı çıkmak, onlara hadlerini bildirmek de bizim aslî görevlerimiz arasındadır. Gerçek basın mensuplarının bu görüşte bizimle birleştiklerine de inanıyoruz.

Bugün Türkiye'de demokratik düzenin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen, zayıfın kuvvetli olanlar tarafından sömürülmesine son vermek ve ülkede sosyal adaletin gerçekleşmesinde mızrak başlığını yapmak için kurulmuş olan sendikalar, Türk Basınının çatısı altına sızabilmiş, paranoya krizleri geçiren bazı kimselerin saldırısına uğramaktadır. Hem de Basın Ahlâk Yasası kurallarını uygulamakla yükümlü bir Haysiyet Divanının gözleri önünde.

Bir günlük gazetenin, iftira ve yalanları malzeme olarak kullanan bir yazarı, alamadığı bir intikamın korkak zehirini, kin kokan sütununa akıtmaktadır. Kadircan Kafıl adlı bu yazar dördüncü defadır ki, sendikalara saldırmakta ve Türk Sendikacılığını kamu oyu önünde küçük düşürmek istemektedir. Şunu hemen söyleyelim ki, değil Kadircan Kafıl, bin tane satılmış kalem gelse, sendikacılığımızın altın ışıltısına bir tek toz bile kondu-

çareleri, uzay çağının meselelerini hal yolunda kullanmaya çalışırlar.

MARKS'IN DÜŞÜNMEDİĞİ

Marks, komünizm felsefesini işçinin istismarına dayamış, yalnız bir faktörü hesaba katmamıştır: Sendikalar. Komünizmin babası, eğer birgün güçlü, toplu sözleşme, ve grev silahlarına mücehhez dikaların çıkıp, işçinin istismarını

gerçek yüzü

Engin
Ünsal

ramazlar. Sendikacılığımız hiçbir bezirganın bahşışı olmadığından, bir kaç basın sergerdesinin cansız saldırısı sendikacılığımıza asla bir şey kaybettirmeyecektir.

Sendikacılığın en basit kuralını bilmeyen kimse-lerin Sendikalara karşı çıkması, Donkişot'un yeldegirmenlerine saldırmasına, ya da eceli gelen itin cami duvarına sigmesine benziyor.

SALDIRININ GERÇEK SEBEBİ

Kaflı'nın Sendikalara saldırısı ve onlara ateş püskürmesi yersiz değil. Din bezirganlığına güvenerek Bursa'dan senatör adayı olmaya kalkması büyük bir komedi olan Kaflı, sendikaların çalışmaları sayesinde ön seçimi kazanamadı; bu darbeyi kolay kolay unutamadığı için de sendikalara ver yansın ediyor. Alın terinin ne olduğunu bilmeyen din sömürücülüğünün bu gayrı meşru kalem milletinin sırtından geçinmek için ortaya atıldı ama, bu sefer senatörlük namı altında, sırt üstü yatarak fakir fukaranın vergileri ile halkı sömürme fırsatını elde edemedi. Milletvekilliği yaptığı sırada millet yararma tek bir satırlık iş yapmadan, meclisteki vakitlerini kutu oynayarak geçiren bu zat, senatör seçilip, sırt üstü yatarak, fakir fukaranın vergileri ile yüzbinler tutarındaki avantajını yiyemediği için, sendikalar buna mani olduğu için ateş püskürtüyor.

«TÜRKİYE'Yİ VE TÜRK'LERİ SEVSEYDİNİZ...»

Sendika başkanları binlerce lira maaş alıyor, arabalarda geziyor, fakir işçinin sırtından geçinip gidiyor-muş. Kazın ayağı öyle değil. Sendika başkanları sizin bugün aldığınız paramın onda birini almadan günde 24

önleyebileceğini düşünseydi, peşin ve katı hükümlerini belki de değiştirir, meselâ, «kapitalist düzen, kendini yıkacak amilleri kendisi yaratmaktadır» derken, belki de «güçlü sendikaların olmadığı kapitalist dü-zen» diye tasrih etmek gereğini du-yardı.

Geçen süre içinde gelişen sen-dikacılık, 19 uncu yüzyıl kehanetle-

rinin, 20 nci yüzyılın ikinci yarısında işe yaramadığını göstermiş, Marks'ı haksız çıkarmıştır.

Komünizm felsefesi işçinin istismarına, toplumda küçük bir sınıfın, büyük işçi sınıfını ezmesine dayanır. Bu çıkış noktasından hareket edilince, bir işçi ihtilali ve «işçi diktatoryası» kaçınılmaz akı-bettir Marks'a göre... Pekî, ya iş-

saat çalışırlar. Uyku nedir, durak nedir bilmezler. Çocukları ile şöyle baş başa sıcak bir yemek yemeğe bas-tettirler. Buna karşılık işçilere sağladıkları hakları, on-lara getirdikleri refahı, siz daha yüz yıl yaşasanız ve yüz yıl milletvekilliği yapsanız işçilere kazandıramazsınız. Memleket dâvaları, her sabah köşenizde «Allah» «Pey-gamber» lâfları ederek halledilmiyor.

Eğer siz gerçekten Türkiye'yi ve Türk'leri sevseydi-niz, kaleminizi Türk işçisinin kalkınması ve kuvvetlen-mesi uğruna kullanırdınız. Temcit plâvı gibi her gün dinden söz etmek ve arada bir sendikacılara saldırmak en azından Allah sevgisini bir ticaret haline getiriniz kadar günahtır. Müslümanmanız müslümanlığın kaidele-rini de iyi bilin.

Türkiye'de sendika başkanları sizin sandığınız ka-dar rahatlık içinde yaşamıyorlar, fakat yaşamaları en tabii haklarıdır. Toplu sözleşme masasında en az işveren kadar temiz giyimli olmayan, geçimini en az onun ka-dar rahat sağlamayan ve işverenin maddî üstünlüğü kar-sısında ezilen sendika başkanı temsil ettiği işçinin hak-kını gereği gibi koruyamaz. Sendikacılığın bu dersini lâften hafızamıza iyice yerleştirin.

AÇIKLIYORUZ

Sizin sendikacılara ve sendikalara saldırmanızı nor-mal karşıyoruz. Dağıstanlı oluşunuzu her yerde iftihar-la söylediğinizi ve Ruslara karşı dedelerinizin nasıl kah-ramanca savaştığından iftihar ettiğinizi hep duyuyoruz. Ama bilmediğiniz, Dağıstanlıların sizin gibi bir ırkdaşa sahip olmaktan nasıl utandıklarıdır.

Kuzey Kafkasya'da Kurtuluş Savaşı yapılırken ve büyük kahraman Şeyh Şamil bu bağımsızlık savaşının bayrağını yiğitçe dalgalandırırken, miras olarak aldığı-nız fikriyat ve zihniyetin sahipleri olan sizinkilerce yapı-lan ihbarla Rusların eline esir düştü ve bir kavmin 30 yıl sürmüş olan Hürriyet Savaşına kahbece son verdi-rildi.

Bu adi muhbirlerle Karakanlar denir.

Karakan Kadircan Kaflı, işte siz ve sizinkilerin gerçek yüzü bu... Çarlık Rusya'sının hempaları ile işbir-liği, Bolşeviklere muhbirlik, Kuzey Kafkasya'yı Rus esa-retine düşürme. Bugün de Türkiye'de siz ve sizin yolu-nuzda olanlar komünizmin yayılmasına engel olacak tek kuruluş olan sendikaların yıkılması için çalışsınlar. Bari oldu olacak bu işi kaç rubleye yaptığınızı da söyle-yiverseniz.

çinin istismarına ezilmesine mey-dan verilmezse? İşte bu soruyu sor-duğumuz zaman, komünizm felse-fesi iflâs etmekte, işçi diktatoryası plânları suya düşmektedir.

İşte bunun içindir ki, komünist-ler hür ve bağımsız sendikacılık ha-reketini sevmezler. Sendikaların iş-çi ihtilâlini önlediğini söyleyip, sen-dikaları işçiye ihanet etmiş olmak-

la itham ederler. Hele bu sendikalar güçlü, ülkedeki işçilerin çoğunluğu tarafından sevilen kuruluşlar, komünistlerin onları yıpratmak, yıkmak için yapmayacakları şey yoktur. Sendikaların işçiyi sattığını söylerler, sevilen işçi liderlerini — eğer komünist değillerse — yıpratmak, işçinin gözünden düşürmek için kampanyalar açarlar; sendikaları ve sendikacıları o ülkeni özelliğine göre, allerji yaratan sıfatlarla toplum önünde lekelemeye çalışırlar. Hatta, eğer o ülkede komünizm sevilmiyorsa, sendikaları ve sendikacıları komünist olmakla bile suçlandırırlar.

GAYE ORTADA

Gaye bellidir: Sendikacılar yıpransın, sendikalar zayıf düşsün, işçi hareketi çöksün. Tek başına kalan, sendikaların himayesinden yoksun işçiler Marks'ın tarif ettiği şekilde ezilsin, istismar edilsinler ki, işçi ihtilâli gerçekleşsin.

İşin garip tarafı komünistler bu metodu uygulayabilmek için kullanacakları kişileri de kolayca buluverirler. Bunlar, politikacılar, yazarlar ve hatta bizzat sendikacılar arasından çıkar ve şuurlu ya da şuursuz olarak, sendikaları yıpratıp, yıkmaya uğraşırlar. İster şuurlu olsun, ister şuursuz, bu yolun sonunda aynı gayeye hizmet edilecektir: Marks'ın kehanetlerinin gerçekleştirilmesi...

Bu metod bugün Türkiye'de de uygulanmaktadır. Bir takım kişiler çıkmakta, sendikaları, sendikacıları işçinin gözünde küçük düşürmek için çabalar sarfetmekte ve ortaya hergün yeni lâflar atmaktadır. Komünist edebiyatının yarattığı «proleterya», «işçi diktatoryası» gibi kelimelerin yanında, «satılmış», «işçiye ihanet eden», «sendika ağası» gibi gene Marks çocuklarının lügatından alınan sıfatlar bol bol işitilmeye başlanmıştır.

Bu sıfatları kullananlardan bazıları ne yaptıklarını bilmekte, işlerini plânlı bir şekilde yürütmektedirler. Bazı zavallılar da, sendikalara karşı çıkıp, işverenlere yaranma — o körolası para hırsı yok mu, insanlara neler yaptırıyor — hevesiyle bu yolda yürümektedir... Sendikası, ya da sadece bağımlı sendikaların bulunduğu bir çalışma hayatının, ilerde ne büyük tehlikeler getireceğini bilen akıllı işverenlerin yanısıra meydan boş bulup, biligince at oynatmanın çok zevkli olacağını sanan işverenler de bu, ne yaptığının farkına varmadan, Marks'ın gönüllü hizmetçiliği görevini benimseyenleri desteklemektedirler.

OYNANAN OYUN VE ACEMİ AKTÖRLER

Türkiye'de bugünkü ortam, oynanmak istenen oyun budur... Elbette Marks tarafından yazılıp, Moskova tarafından sahneye konan

oyunun acemi aktörleri, piyesin bir sahnesinde, tahammüli kalmayan seyircilerin yuhaları, ıslıkları ve hatta çürük yumurta ve domatesleri ile karşılaşacaklardır.

Bugüne kadar, yurdumuza en ufak bir yararları bile dokunmayan bu kişiler, modası geçmiş, toplumu muza uymayan piyesi, beceriksizce oynayan aktörler olduklarını anlayıp, yuhanmadan sahneyi terketmeleri hayatlarının tek akıllıca hareketi olacaktır.

Bütün bunlardan sonra, bir noktayı belirtmekte fayda vardır. Demokrasinin devamlı savunucusu bulunan sendikalar, tenkidlere de saygılıdır. İyi niyetli her tenkid sendikalarda benimsenir. Yöneticiler beğenilmeyebilir, yanlış yolda oldukları söylenebilir. Sendikaların davranışları yerilir. Bunları söyleyenlere, yapanlara hiç kimse çıkıp da «sen sendikacılığı yıkmak istiyorsun» demez. Yeter ki, eleştiriciler iyi niyetli olsunlar...

İyi niyet şart. Nitekim, bugün Türk işçi hareketi de art niyetli Marks çocuklarına, şuursuz Marks hizmetçilerine karşı bütün iyi niyetini kullanarak «belki hatalarını anlarlar» ümidiyle ve sabırla bekliyor.

İyi niyetin sabrı ne zamana kadar devam eder, bardağı taşıran damla ne zaman damlar?

İşte o bilinmez...

Rahat çırpması

UTANACAK MISINI YAZDIĞINDAN ?

Ç amurlaştı biri. Rahat durmuyor. Fikir hürriyeti adına kalemini fırça yaptı. Katrana batırıp batırıp, sendikalara - sendikacılara kara sürmeğe çalışıyor.

Neymiş efendim, sendika ağaları türemiş. Kıskançlık. Öyle ya. İlim irfan sahibi. Herşeyi iyi bilir. Dediginde yalan yok. Öyle zannederler kendilerini bu bilmem ne ağaları...

Halbuki fikir yoksunu olduklarının farkında değiller. Fikir yoksunu oldu mu adam, böyle akli erer, ermez yazı yazar. Sürtünür durur.

Bak şu sürtüğe şimdi. Neymiş, kooperatif haksızlık yapmış, zulüm etmiş de Sey-

fi Demirsoy kooperatif yöneticilerini kayırmış.

Yalanın, düzenbazlığın büyüğü, hem de kuyruklu. Evlerinden tahliye edilenler dahi mertçe haksızlıklarını söylemektedirler. Çok dinledim kendilerini. Ama hani şarklı usulü yok mu; idari yoldan ikna ile kooperatifte yerlerine alınan işçiler acab haklarından feragat etmez mi diye uğraş bu arkalarımız. Çalmadık kapı da bırakmadılar.

Ortaklığa almanlar diretirler, feragat etmezlerse ne yapar Demirsoy, ne yapabilir Sayın Demirel.

Anladın mı koca şarapçı. Utanacak mısın yazdığından?

Haberler

Tütün Müskirat Federasyonu Genel kurulu toplandı

Türkiye Tütün, Müskirat, Gıda ve Yardımcı İşçi Sendikaları Federasyonu Genel Kurulu, 9 - 11 Mayıs tarihleri arasında, İstanbul'da, Parkotel salonunda yapılmıştır.

Federasyona bağlı 31 sendikayı temsil eden 132 delegenin hazır bulunduğu kongrenin başkanlığını Türk - İş Başkan Yardımcısı ve Teksif Başkanı Şevket Yılmaz, İkinci Başkanlığı'nı ise Türk İş mali Sekreteri Ömer Ergün yapmışlardır.

Kongreye Türk - İş Başkan Yardımcısı Hasan Türkay, Sosyal Sigortalar Kurumu Müdürler Kurulu Üyesi Hasan Özgüneş, Deri - İş Başkanı Mustafa Şahin, Petrol - İş Başkanı Ziya Hepbir ve Metal İş Başkanı Kaya Özdemiroğlu'nun başka, Uluslararası Tütün, İçki ve Besi Federasyonu Genel Sekreteri Jull Bounlsen, federasyonun Al-

manyalı Temsilcisi Gunther Göding ve asistanı da katılmışlardır.

Yabancı konuklar, kongre başlangıcında birer konuşma yapmışlar ve alkışlanmışlardır. Uluslararası Tütün, İçki ve Besi Federasyonu (UIF) un kuruluş amacını açıklayan Bounlsen'den sonra Göding, sendikal konuda genel bir konuşma yapmış, asistanı Horst'un Türkçe konuşması ise sevgi gösterileriyle sık sık kesilmiştir.

Kongreye delege olarak katılan Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy ve Genel Sekreter Halil Tunç da alkışlarla karşılanan birer konuşma yapmışlardır.

131 Sayfalık faaliyet raporu üzerindeki tenkitler, genellikle olumlu olmuş, Toprak Reformu, petrol ve madenlerimizin durumu, vergi reformu, dış ticaretin devletleştirilmesi, asgari ücretler, asgari ge-

çim indirimi, tasarruf bonoları gibi genel sosyal ekonomik konulara değinen rapor, delegelerce övülmüştür. Bu arada, siyasi partilerimizin yurt çıkarlarını düşünerek, birlik ve beraberlik içinde çalışmalarını öğütleyen raporun bu konuyla ilgili kısmı, özellikle tasvip görmüştür.

Daha sonra seçimlere geçilmiş ve eski İcra Kurulu, oybirliğiyle tekrar işbaşına getirilmiştir.

Bu durumda, eskiden olduğu gibi, federasyon başkanlığını İbrahim Denizcier, Genel Sekreterliğini Melih Dölen ve Mali Sekreterliğini de Nazmi Ceylandağ yapacaklardır.

HARB-İŞ OLAĞANÜSTÜ KONGRESİ YAPILDI

Harb - İş Federasyonu, Ekim ayında yapılan kongreden sonra meydana çıkan bazı fikir ayrılıklarını müzakere yoluyla gidermek ve gerekli görülen tüzük değişikliklerini gerçekleştirmek amacıyla 7 ve 8 Mayıs günleri Ankara'da olağanüstü kongre yapmıştır.

Ahmet Çatakçınler'in başkanlık ettiği kongrede bir konuşma yapan Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy, sendikalar bünyesinde dayanışmanın önemini belirtmiş, işçi hakla-

İCRA KURULU — Yapılan seçimler sonunda Harb-İş İcra Kuruluna Celâl Bülbül, Remzi Durukan, İlhami Açıksöz, Naci Tunçel, Kemal Öz seçilmişlerdir. Resimde İcra Kurulu üyeleri toplu halde.

DİNLEYİCİLER — Harb-İş Olağanüstü kongresini delegelerin yanısıra kalabalık bir dinleyici ve misafir topluluğu da izlemiştir.

rının korunması uğrunda sendikaların tek vucut olmaları gerektiğini söylemiştir.

Milli Sendika olma konusu üzerinde yapılan konuşmalarda, bu fikrin genel olarak benimsendiği, ancak, üyelerin bu fikre alışması için zamana ihtiyaç olduğu, bu konuda daha çalışmalar yapılması lâzım geldiği söylenmiştir. Delegeler genel olarak, sendikaların memleketin diğer kuruluşlarına örnek olacak şekilde birlik ve beraberliği sağlamaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Komünizmi tel'in eden, komünistlerin amansız darbeyi Türk İşçisinden yiyeceklerini kamu oyu na duyuran bir deklarasyon yayınlanmasını karar altına alan kongre, yaptığı tüzük değişikliği ile, İcra Kurulunu beş kişiye çıkarmıştır. Ayrıca, kongrede sendikaların temsil edilecekleri delege sayılarının belirlenmesi işi yeni esaslara bağlanmıştır.

Türk İş Genel Sekreter Yardımcılığına seçilen, Harb - İş Başkanı Ethem Ezgü yaptığı konuşmada şunları söylemiştir :

«1959 yılından beri bana tevdi edilmiş görevi vicdan huzuru içinde yerine getirebildiğim inancındayım. Bugün gene sizin desteklerinizle Konfederasyon Genel Sekreter Yardımcılığına

çalışma seçilmiş bulunuyorum. Bu göreve seçilmem, sizlerden ayrılmak ve sizleri unutmak demek değildir. Bu kademede, işçi arkadaşlarıma Federasyondaki hizmetlerimden daha çok hizmet edeceğime, daha yararlı olabileceğime inanıyorum.

Şahsıma göstermiş olduğunuz teveccühe teşekkür eder seçilecek Yürütme ve Yönetim Kurullarına, dolayısıyla bütün Harb - İş camiasına ve yüksek kongrenizin mümtaz delegelerine başarılar dilerim

Yapılan seçimler sonucu yeni Yürütme Kurulu şu şekilde kurulmuştur :

Başkan : Celal Bülbül, İkinci Başkan : Remzi Durukan, Genel Sekreter : İhrami Açıksöz, Mali Sekreter : Naci Tunçel, Genel Sekreter Yardımcısı : Kemal Öz.

Başkanlığa seçilen Celal Bülbül seçimden sonra yaptığı konuşmada, kendisini yetiştiren sendikasıdan ayrılmaktan dolayı üzüntü duyduğunu, ancak Federasyonda 22 bin kişilik Harb - İş camiasına hizmet etmenin şerefini taşıyacağını söylemiş ve konuşması delegelerin büyük tezahüratıyla karşılanmıştır.

★ ÇİMSE-İŞ'İN TOPLU SÖZLEŞMELERİ

Türkiye Çimento, Seramik ve

Toprak Sanayi İşçileri Sendikası (Çimse - İş) ikinci devre toplu - iş sözleşmelerine devam etmektedir.

Çimse - İş'in görüşmeleri tamamlanarak toplu iş sözleşmesi imzaladığı işyerleri şunlardır : Tuzla Porselen Fabrikası, Eskişehir Kılıçoğlu Kiremit ve Tuğla Fabrikası, Sümerbank Filyos Ateş Tuğla Sanayii Müessesesi, Çorum Yıldız Kiremit Fabrikası, Kırıkkale Zühaf Kiremit ve Tuğla Fabrikası, İstanbul'da kurulu Haznedar, Topser, Topel ve Arslan Kiremit ve Tuğla Fabrikaları, İstanbul'da H. Çapan Mozaik Kırma Fabrikası, Şahin Kiremit ve Tuğla Fabrikası.

Bu işyerlerinde çalışmakta olan işçiler toplu iş sözleşmeleri ile ücret zammı, ve yeniden bazı sosyal haklar elde etmişlerdir.

★ TEKSİF'İN TOPLU SÖZLEŞMELERİ

Teksif Sendikası İzmir'de kurulu Ege İşletmecileri T.A.Ş. Elbise İmal Atölyesi ile Tarsus'ta kurulu Çukurova Sanayii İşletmecileri T.A.Ş. işyerlerindeki işçileri kapsayan toplu sözleşmeler yapmıştır.

Bu toplu sözleşmelerle işçilere ücret artışları ve çeşitli sosyal haklar sağlanmıştır.

★ MADEN İŞKOLUNDA BİR TOPLU SÖZLEŞME

Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonuna bağlı Soma Maden İşçileri Sendikası ile Ege Madencilik Şirketi arasında 600 maden işçisini kapsayan toplu sözleşme, iki günlük görüşme sonunda yapılmıştır.

Sözleşme ile işçilere 450 . 600 kuruş zam, günde 200 kuruş istihsal primi, 175 kuruş erzak bedeli, yeraltında çalışanlara yılda üç, yerüstünde çalışanlara iki maaş tutarında ikramiye verilmesi karara bağlanmıştır.

★ BESİN İŞ TOPLU SÖZLEŞME YAPTI

Türkiye Et, Ekmek ve Besin Sanayii İşçileri (Besin - İş) Sendikası ile Et ve Balık Kurumu Genel

İŞ SÜRESİ VE SINIRLARI

(I)

Günlük ve Haftalık İş Sürelerinin
Sınırlandırılması

Yazan : Orhan APAYDIN

İşverenin yararına işgücünü harcayan işçi günde kaç saat çalışmalıdır? Haftada bir gün dahi dinlenmeden ve yılda bir süre tatil yapmadan bir işçinin çalıştırılması mümkün müdür? Bu soruların cevabında ifadesini bulan (iş süresinin sınırlandırılması) konusu, emeğin istismarına karşı mücadelede ücret ile birlikte işçilerin ilk ve bugün de anlam değiştirerek süregelen dâvalarından biri olmuştur.

İş süresinin sınırlandırılması, özellikle Sosyal Politika, İş Ekonomisi ve İş Hukuku'nun temel konularındandır (1). Ancak üç ayrı bilim de bu konuda birbirine sıkı sıkıya bağlantılıdır. İş süresinin hukuki düzenine hâkim esasları tesbit ederken, sosyal politika ve iş ekonomisi verilerini nazarı itibara almamak mümkün olamayacağı gibi, Sosyal Politika ve İş Ekonomisi bu konu ile ilgili İş Hukuku prensiplerini tetkik etmek zorundadırlar.

İş Süresinin sınırlandırılmasında, ücretin aksine, üst sınır **Ultima Thule** bahis konusudur. Ücrette, işçinin hayatını devam ettirecek, **minimum** miktarın tesbiti (asgarî ücret), iş süresinde ise, **maksimum** sınırın belli edilmesi gerekmektedir. Zira, iş süresinin asgarîsi, işçiyi himaye eden sosyal niteliği sebebiyle İş Hukukunu ilgilendirmemektedir.

İş süresinin sınırlandırılmasında başlangıçta fiziki, bugün ise sosyal ve entellektüel ölçüler hâkim olmuştur. Gerçekten, çalışma saatleri,

önce «pervasızca ihlâl edilmesi mümkün olmayan tabiat kanunları ile sınırlıdır (1)». Tabiat kanunlarına aykırı çalışma halinde, fiziksel tepki hastalık veya ölüm şeklinde kendisini derhal gösterecektir. Gerçekten, sanayi devrimini takip eden dönemde, fasılasız olarak günde 15 - 16 saat çalıştırılan işçilerin tüberküloz gibi hastalıklara ve âni ölümlere uğradıkları çoklukla görülmüştür. Uzun mücadelelerden sonra, bugün özellikle iktisaden gelişmiş zengin ülkelerde iş saatleri, 40 saate kadar indirilmiş fakat problem gene de mücadele konusu olmaktan çıkmamıştır. Bugünün işçisi, otomobil ve televizyon gibi madenî vasıtaları kullanma imkânını elde edebildiğinden ücretli izinlerin uzatılması taleplerinde ısrar etmekte, aynı zamanda tekniğin gelişmesi sebebiyle daha az çalışma ile daha yüksek istihsal sağlandığından, ücretlerini muhafaza ederek iş saatlerinin azaltılmasına çalışmaktadır. Bugün iş saatlerinin azaltılması tam istihdamın da çarelerinden biri olarak ileri sürülmektedir. Gerçekten, IV. Fransız Planının hazırlanmasında işçi teşekkülleri şu isteklerde bulunmuşlardır: 1 haftalık iş saatlerinin indirilmesi (Mutlak 40 saat esasına dönüş); 2° haftada 48 saat fasılasız dinlenme (iki pazar tatili); 3° yıllık ücretli izinlerin artırılması (**quatrieme semaine**); 4° Emekliliğin 65 yaştan 60 yaşa indirilmesi (2).

Türkiye'mizde ise, az gelişmiş bir ülke olmanın sonucu olarak, iş süresi problemi, fiziksel sınırlar içinde ele alınmakta, sosyal ve kültürel

unsurlar ancak Devlet işletmelerinde çalışan vasıflı işçiler için bahis konusu olabilmektedir. İş sürelerinin sınırlarının kanunlarla tayin edilmesi Batı ülkelerinde bir asır evvel gerçekleştirildiği halde, sık sık ileri hükümler taşıdığı beyan edilen 1936 tarihli ve 3008 sayılı İş Kanunu işçi sayısı ve işyerlerinin nev'i ile çalışanların vasıfları bakımından çok mahdut bir zümreyi kapsamı içine almış ve 48 saat esas bu sebeple ve kontrol imkânının yokluğunda etkili bir uygulama alanı bulamamıştır. Açık ve gizli işsizlik, işçinin iş süresi dışında sosyal ve kültürel imkânlardan faydalanmasını sağlayacak imkânlardan mahrum olması, Türkiye'de iş süresi problemini ilk plâna itemektedir.

Yeni İş Kanunu tasarısı, bütün işyerlerini ve tarım işçileri dışında çalışanların büyük çoğunluğunu kapsadığından, tasarının kanunlaşmasından sonra, kontrol sisteminin kurulması halinde, günlük veya haftalık iş süresi konusunda iler bir adım atılmış olacaktır.

MEMLEKETİMİZDE KONUNUN TARİHİ GELİŞİMİ

Batının pazar tatilinde olduğu gibi, başlangıçta memleketimizde de iş süresinin haftalık çalışma bakımından sınırlandırılması, dini sebeplere dayanmıştır. Gerçekten cuma günleri, bütün işyerleri için tatil günü olarak kabul edilmiş, bu suretle hafta tatili prensibi eski çalışma hayatımızda iş hukuku konusu olmaksızın uygulanmıştır (3). Bunun dışında Devletin düzenleyici bir faaliyeti olmamıştır.

İş süresi ile ilgili ilk düzenleme 1865 tarihli, Ereğli Kömür İşletmesi hakkındaki **Dilâver Paşa Nizamnamesi**dir. İş süresi ile ilgili hükümleri uygulanamayan bu nizamname de yalnız Ereğli Kömür İşletmelerinde çalışan maden işçisini kapsamaktaydı (4).

İş süresi konusunda ilk yasama çalışması birinci Büyük Millet Meclisi tarafından yapılmış ve 10 Eylül 1337 tarihli **Havzai Fahmiye Amelesinin Hukukuna Muteallik Kanun** mevzuatımız arasında yer almıştır. Türk İş Hukukunun tarihi bakımından ilk kaynağını teşkil eden bu kanun **günlük sekiz saat çalışma esasını** 8 nci maddesi ile kabul etmiştir. Fakat 4.12.1929 tarihli Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu bu kanunun maden işçilerinin hepsini değil, yalnız Havzai Fahmiye amelesini kapsamı içine aldığına karar vermiş ve bu suretle uygulama alanı önemsiz kalmıştır.

8 saat esas 12 -16 yaş arası çocuklar için 24.4.1930 tarih ve 1393 sayılı Umumi Hıfzısıhha

Kanunu ile, yani doğrudan doğruya İş Hukuku ile ilgili olmayan bir kanunla ve sağlık mülâhazaları ile kabul edilmiştir.

1924 tarihinde bir **mesai kanun layihası** hazırlanmış ise de, bu lâyiha kanunlaşmamış ve iş mevzuatımızın bir numaralı kodu bugün uygulanmakta olan 3008 sayılı ve 1936 tarihli İş Kanunu olmuştur. Bu kanundan evvel yayınlanan 394 sayılı **Hafta Tatili Kanunu** ile 2739 sayılı **Ulusal Bayram ve Genel Tatil günleri kanunu** iş süreleri ile ilgili olmakla beraber, 3008 sayılı kanun doğrudan doğruya iş süresinin sınırlandırılmasını düzenleyen bir kanun hüviyetindedir. İş Kanunundan sonra, iş süreleri ile ilgili bir çok özel kanun yayınlanmıştır. Yeni İş Kanunu tasarısı bu özel kanunları, İş Kanunu içine alarak tam bir iş kodu şeklinde hazırlanmış bulunmaktadır.

1961 ANAYASASININ GETİRDİĞİ YENİ DÜZEN

1961 Anayasası 2 nci maddesinde ifadesini bulan Sosyal hukuk devleti anlayışına uygun olarak Türk topluluğunun ekonomik ve sosyal hayatının düzenlenmesine hâkim olacak prensipleri vaz'etmiş (m. 41) ve çalışma ile ilgili emredici kurallar kabul etmiştir (m. 42 ve müt.).

Yasama çalışmalarının bu ilkelere aykırı bir yönde yapılması mümkün olmadığı gibi, Devlet, Anayasanın çalışma ilgili konularda kendisine verilen ödevleri yerine getirmek zorundadır. Gerçekten, iktisadi ve sosyal hayat herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacına göre düzenlenecektir. (m. 41). Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışanları korumakla ödevlidir. Angarya yasaktır (m. 42) Kimse, yaşına, gücüne ve cinsiyetine uygun olmayan bir işte çalıştırılmaz. Çocuklar, gençler ve kadınlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunur (m. 43). Her çalışan dinlenme hakkına sahiptir. Ücretli hafta ve bayram tatili ve ücretli izin hakkı kanunla düzenlenecektir. (m. 44) Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlamaları elverişli âdaletli bir ücret elde etmeleri için gereken tedbirleri alır (m. 45).

İş sürelerinin sınırlarının tayininde herşeyden önce, 1961 Anayasasının bu ilkeleri ve emredici hükümleri dikkate alınmak gerekmektedir.

YENİ İŞ KANUNU TASARISINDA GÜNLÜK VE HAFTALIK İŞ SÜRELERİ

1 — Genel Prensip : Tasarı, 3008 sayılı kanu-

nun 35 inci maddesine tekabül eden 61 inci maddesinde haftalık çalışma süresinin 48 saat olması esasını muhafaza etmiştir. İş süresi haftada 48 saat geçemeyecektir. Günlük iş süresi de prensip olarak 8 saattir. Ancak Cumartesi günleri kısmen veya tamamen kapanan işyerlerinde 48 saat, haftanın diğer günlerine eşit olarak bölünecektir.

Tasarının, mer'î 3008 sayılı kanundan farkı, 48 saat esasının mutlak olarak kabulü ve Nizamnamelerle Hükümetlere, bu prensibin uygulama alanını tesbit yetkisi vermemesidir. Her ne kadar geçici 1 nci maddede İş süresi ile ilgili Nizamnamelerin yürürlükte kılacağı belirtilmiş ise de, Nizamnamelerin kanuna aykırı hükümlerinin tatbik edilemeyeceği yeni Anayasamızın hükmü icabıdır. Bu sebeple, 2/30738 sayılı ve 3.11.1943 tarihli İş Müddetleri Nizamnamesinin 10 ncu maddesinde sanayi zümreleri haricindeki işyerleri için konan haftada 66 saatlik iş süresi, tasarının kanunlaşmasından sonra uygulanamayacak ve bu gibi işyerleri de 48 saat çalışma esasına tabi olacaktır.

Böylece 48 saat esası, tasarının 2 inci maddesinde tesbit edilen istisnalar dışında bütün işyerle tarım işleri gibi istisnalar dışında bütün işyerlerinde çalışan beden ve fikir işçilerine uygulanacaktır.

2 — Fazla çalışma : Tasarı, yalnız günlük çalışma süresi için, 35 inci maddesinde belirtilen şartlarla fazla çalışmayı kabul etmiştir. Tasarının mer'î kanundan farkı, fazla çalışma ücreti zammının saat başına kesin olarak % 50 oranında olmasıdır. Mer'î kanunda bu nisbet % 25 ilâ % 50 olarak tesbit edilmiştir. Münhasıran işçinin korunması amacile konan bu hükümle azami had tayini gayri kabili tatbik ve mantıksızdır. Herhalde 3008 sayılı kanunun bu maddesinin yapılmasında bir yanlışlık olmuştur. % 25 ilâ % 50 oranları 25 Şubat 1946 tarihli Fransız Kanununda da mevcuttur. Ancak Fransız kanunu her iki oranı da asgarî olarak kabul etmiş, 40 ilâ 48 saat arasındaki fazla çalışmaya en az % 25, 48 saat ten fazla çalışmaya (azami 60 saate kadar) % 50 zammın yapılmasını emretmiştir. Yeni İş Kanunu tasarısının % 50 oranını genel olarak kabul etmesi daha uygun olmuştur.

Tasarının 3008 sayılı kanunun 38 nci maddesine tekabül eden 36 nci maddesi de Anayasa Mahkemesinin kararına uygun olarak düzenlenmiş ve zorunlu hallerde işçinin rızası olmadan yaptırılabilen fazla çalışmaya ücret ödenmesi ve % 50 zammın uygulanması kabul edilmiştir. Tasarıya hâkim olan prensip her ne sebebe dayanırsa dayansın fazla çalışmanın normal ücrete zam yapılacak ödenmesidir. Bt esasın bir sonucu tar-

tışma konusu olan hazırlama, tamamlama ve temizleme işlerinin de % 50 zamlı olarak ödenmesidir. Kanunun tesbit ettiği azami sürenin dışında yapılan bütün işler fazla çalışma olduğuna göre fabrikalarda makinelerin yıkanması, perakende ticaret işlerinde günlük çalışma saatleri dışında yapılan hazırlama ve temizleme işleri gibi işler de % 50 zamlı olarak ödenecektir. Gerçekten, doktrinde hazırlama ve tamamlama ve temizleme işlerinin fazla çalışma sayılıp sayılamayacağı tartışma konusu olmasına rağmen, Fransız Yargıtayı eski içtihadını değiştirerek, 25 Şubat 1946 kanunun umumî, mutlak ve emredici kuralı gereğince, hazırlama, tamamlama ve temizleme işlerini fazla çalışma saymakta ve bu işlere ait ücretin zamlı olarak ödenmesini derpiş etmektedir (6).

TARIM İŞÇİLERİNİN DURUMU

3008 sayılı kanunun kapsamının darlığı ve yararlanıldığı işçi zümresinin son derece az olması yönleri bakımından, memleketimizde iş süresinin düzenlenmesinde çok gecikilmiş olduğunu söylemek bir gerçeğin ifadesi olacaktır. Sanayi ve hizmet sektörünü kapsayan Yeni İş Kanunu tasarısının kanunlaşması da, ülkemizin idaresinde sorumluluk alanlara, gurur vermemelidir. Zira, bu tasarının kanunlaşması ile, çalışanlarımızın % 20 sinden ibaret bir zümresi nisbeten insani bir çalışma düzeninden yararlanabileceklerdir. (Bu düzenin yürürlüğe konabilmesi de kontrol teşkilâtının ıslah ve takviyesine bağlıdır.) Bunun yanında çalışanların % 80 ini teşkil eden (8) tarım işçileri fiziksel sınırlar aşılmak suretile, kadın ve çocuklar dahi korunmadan, çalıştırılmakta devam edecektir. (9) Bu konuda sorumluların, imkânsızlık olduğunu ileri sürmeleri ve batıyı misal göstermeleri, yapamamanın sun'î bir mazeretinden başka birşey değildir (10). Zira, gelişmiş ülkelerde toprak reformları ile bu konu temelinden halledildiği gibi (tarımda çalışanın, çalıştığı toprağa sahip olması esası), çalışanlarının büyük çoğunluğu endüstri ve hizmetler sektöründe bulunmaktadır. Kaldı ki, mahdut bir zümre halinde olmalarına rağmen tarım işçisinin durumu uygar ülkelerde kanunlarla düzenlenmiştir. (11)

Tarım işçilerinin iş süreleri düzenlenmedikçe, İş Kanunu tasarısının kanunlaşmasından sonra da, Türkiye'de çalışanların iş sürelerinin Anayasamızın tâbirleriyle «insanlık haysiyetine» ve «insanca yaşamaya» yakışır bir şekilde düzenlendiğini iddia etmek mümkün olamayacaktır.

(1) İş Ekonomisi bakımından iş süresinin sınırlandırılması konusu için bak. F. Sellier et A.

Tiano, *Economie du Travail*, Thémis, Paris, 1962. s. 121 - 168

(2) 1961 tarihinde İngiltere'de iş süreleri konusunda teşkil olunan bir komisyonun raporundan.

(3) G. H. Camerlynck et G. Lyon-Caen, *Droit du Travail*, Paris, Librairie Dalloz, 1965, S. 152

(4) İslâm Ansiklopedisi, C. 3, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1945, S. 227 - 228

(5) Umran Nazif Yiğiter, *Kömür Havzasında Amele Hukuku*, Zonguldak 1948, S. 10

(6) Bu sayımızda yayınlanan Anayasa Mahkemesi kararı ile Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin E. 10583, K. 2429 sayılı ve 22.3.1966 tarihli kararına bakınız.

(7) G. H. Camerlynck et G. Lyon-Caen, s. 160. Türk doktrininde Prof. F. H. Saymen Hazırlama, Tamamlama ve Temizleme işlerinin fazla çalışma olduğunu kabul etmektedir: F. H. Saymen, *Türk İş Hukuku*, İstanbul. 1954, s. 297. Bu konu ile ilgili Esener, Fişek ve Apaydın'dan kurulu bir özel Hakem kararı. Türk - İş, İş Hukuku, No. 5'de yayınlanmıştır.

(8) Türkiye'de çalışan nüfusun kesimler arasında dağılımı 1962 ye göre şöyledir: % 77,4 tarım, % 9,8 sanayi, % 12,8 hizmetler. Kuzey Amerika ise nüfusu ancak % 13 ü tarımla uğraşan ve bunların büyük bir kısmı çalıştığı toprağın sahibidir. Bu konuda bak: Cavit Orhan Tütengil, *Az Gelişmiş Ülkelerin Toplumsal Yapısı*, İstanbul, 1966 S. 42

(9) Türkiye'de tarım işçilerinin durumu hakkında bak: *Tarım - İş Kanunu Tasarısı ve Tarım İşçilerinin Sosyal ve Ekonomik Problemleri*, Türk - İş Yayınları No. 46, Ankara 1966, Bu broşürde yer alan. Adana Pamuk İşçileri hakkında Hilmi Uran'ın düzenlediği çok ilginç bir rapordan: «Amele; sabahın mahmurlukları içinde ve horoz seslerine karışan çiftlik tutmalarının ameleyi bir an evvel işe göndermeye matuf bağırışları arasında gündüzün yorgunluklarını bütün bir gece üzerinde uyuşturdukları hasırlarını terkederek pek kısa devam eden bir iş hazırlığını ve göz kapaklarının yapışkanlığını gidermekten ibaret olan sabah tuva-

letini müteakip tarla yolunu tutar. Bu suretle daha güneşin ilk ışınları ile birlikte de işe başlamış bulunur. Akşam güruba yakın bir zamana kadar devam eden mesai müddeti zarfında ameleye dört defa istirahat verilir. Bunun birisi ise başladıktan hemen bir saat sonradır ki, buna (KAHVALTI SOLUĞU) derler. Bir çeyrek saat devam eden bu soluklanma arasında tekmil amele körpe pamuk fidanlarının iptisamı arasında, kazmaları kucaklarında olduğu halde, tek bir somundan ibaret olan kahvaltılarını yaparlar. Kuşluk vakti verilen bu pilav yemeğe mahsus olan istirahate de (PİLAV SOLUĞU) tâbir ederler ki; bir saat imtidat eder. Öğle vakti verilen ve iki evvelkiler gibi yemek yemeğe mahsus olmayıp, yalnız oturarak dinlenmeyi istihdaf eden bir saatlik bir molaya da (GÖL SOLUĞU) denilmektedir. Amelenin öğleden sonra, ayran veya hoşafı birer somundan ibaret olan öğle yemeği için de (ÖĞLE EKMEĞİ) namı altında üç çeyrek saat devam eden bir istirahati vardır. Bu dört istirahat devresi haricinde bir de ikinci vakti (ÇAKAL SOLUĞU) denilen bir istirahat müddeti varsa da bu; daha ziyade namaz kılmayı ve hafifçe dinlenmeyi temine hâdim olup beş dakikaya inhisar ettiğinden ve amele bu müddet zarfında kazmasından da ayrılmadığından bunu hakikî bir istirahat müddeti addetmek doğru olamaz.»

Uyku imkânından bile çok defa mahrum bırakılarak gece çalışması ile birlikte günlük iş süresi 14 - 15 saati bulan bütün tarımı işçilerinin ise çoğu tüberküloz hastalığına müptelâdır ve eğilerek çalışmaktan kanburlaşmış bir haldedirler. Su içinde çalışan çeltik işçilerinin durumu ayrı bir faciadır. Bütün bu zavallıların ortalama ölüm haddi 35 - 40 arasında bulunmaktadır.

(10) «Bizim düşünen çağımızda, ne kadar kötü ya da abes olursa olsun, her şeye makul bir sebep gösteremeyen bir kimsenin fazla değeri yoktur. Dünyamızda kötü ve yanlış yapılmış olan şeyler en makul sebeplerle kötü ve yanlış yapılmışlardır. Hegel»

(11) Örneğin 10 Mart 1948 tarihli Fransız Kanunu, tarım işçileri için iş süresini, 300 iş gününde 2400 saat olarak sınırlamıştır.

Toplu İş Sözleşmeleri Düzeninde Günlük ve Haftalık İş Süresinin Sınırlandırılması

275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra memleketimizde işçilerin kendi teşkilatları vasıtasıyla, çalışma şartlarını düzenlemeleri imkânı doğ-

muştur. Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapılan ilk toplu iş sözleşmelerinde genellikle 8 - 48 saat rejimi çeşitli tarzlarda uygulanmıştır. İş Hukukumuzun yeni ve Kanunlardan sonra yer

alan bir kaynağı olması itibarile, toplu iş sözleşmelerinde 8 - 48 saat rejiminin uygulama tarzlarını tetkik etmek faydalı hattâ zorunludur. Bu araştırma 274 sayılı Kanuna göre çıkarılan yönetmelikteki işkollarına göre tipik olanlar ele alınarak yapılmıştır.

1 No. lu İŞKOLU (TARIM VE HAYVAN YETİŞTİRME, ORMANCILIK VE TOMRUKCULUK)

Tarım Bakanlığı Devlet Üretme
Çiftlikleri Genel Müdürlüğü

Türkiye Tarım ve Tarım Sanayii
İşçileri sendikası (Tarım - İş)

Günlük Çalışma Süresi ve Dinlenme :

a) 3008 sayılı İş Kanununa tâbi işyerlerinde günlük çalışma süresi mer'î mevzuata göre haftada 48 saatlik mesai üzerinden denkleştirilir.

Cumartesi saat 13 de paydos edilmek suretiyle sair günler çalışma süresi 8,5 saattir.

b) İş Kanununa tabi olmayan işyerlerinde günlük normal çalışma süresi 8 - 10 saattir.

Her iki halde de yemek ve dinlenme paydosu ile işyerine gelmek için yolda geçen zaman çalışma süresinden sayılmaz.

Çiftliklerde günlük çalışma süresi ile bu sürenin başlangıcı ile sonu ve dinlenme saati mevzime, iklime, mahalli iş şartlarına göre işveren ve kili tarafından sendika temsilcilerinin de fikri alınmak suretile aylık olarak düzenlenip işyeri ilân tahtasında ilân edilir.

Vardiyalar İhdası :

İşyerinde vardiyalar halinde çalıştırmağı icap ettirecek şart ve sebeplerin husulüne vardiyalar ihdası ve çalışma düzeninin kurulması işveren ve kiline aittir.

Bu takdirde dahi belirtilen günlük çalışma süresi muhafaza edilecektir,

Fazla Saatlerde Çalışma ve Fazla Mesai Ücreti :

a) İş Kanununa tabi işyerlerinde fazla çalışma ve fazla mesai ücreti mer'î mevzuata göre düzenlenir.

b) İş Kanununa tâbi olmayan işyerlerinde ise tesbit edilen günlük çalışma süresinin dışında iş icabı daha fazla çalışmak gerekirse Çiftlik Müdürlüğü ve sendika temsilcisinin tesbit edeceği esaslar dahilinde çalışılan fazla saat toplamı kadar ücretli izin verilir.

4 No. lu İŞ KOLU (PETROL SANAYİİ)

Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü Petrol - İş

1 — Günde 8 ve haftada 48 saatin üzerinde yapılan her türlü çalışmalar, fazla çalışmalardır.

2 — Her iş gününün ilk ve ikinci yarısında mü-

sait zamanlarda 10 ar dakika olmak üzere işçiye dinlenme izni verilir ve bu müddetler çalışma saatinden indirilemez.

The Shell Co. Of Turkey Ltd. Petrol - İş

Hafta tatili veya genel tatil gününde her fazla mesai saati için işçiye normal gündeliğinin teka-bül ettiği saat ücretine ilâveten bu ücretin % 100'ü ödenir.

5 No. lu İŞKOLU (GIDA, İÇKİ VE TÜTÜN SANAYİİ)

Tekel Genel Müdürlüğü

Türkiye Tütün, Müskirat, Gıda ve

Yardımcı İşçileri Sendikası

1 — Çalışma Süresi : Haftalık çalışma süresi 48 saat olup Pazartesi'den Cumaya kadar saat 8,20 - 12 ile 13 - 18 arasında, Cumartesi gününde saat 8,30 - 13 olmak üzere kabul edilmiştir.

2 — İşin düzenlenmesi : İşveren çalışma saatleri arasında işçilere öğleden önce ve öğleden sonra olmak üzere 15 er dakikadan iki defa istirahat verir.

3 — Fazla Mesai : İş günü saatlerinin başlangıcından evvel ve bitiminden sonra yapılacak fazla mesailer günlük fazla mesai, aynı şekilde iş haftası günlerinin haricinde yapılan çalışmalara haftalık fazla mesai denir.

6 No. lu İŞKOLU (ŞEKER SANAYİİ)

Şeker Sanayii

Şeker - İş

Günlük çalışma müddeti içinde öğle paydosundan evvel 5 dakika, akşam paydosundan evvel 10 dakika soyunma ve yıkanma müddeti tanınır. Ancak kampanyalarda ve nöbetli çalışmalarda (Tami rat devresindeki nöbetli çalışmalar dahil) nöbet teslim edilmeden iş terkedilmez.

7 No. lu İŞKOLU (DOKUMA SANAYİİ)

Mensucat Sanayii

Teksif

Fazla mesai yapan işçilere, bu fazla mesailer için, ücretleri % 75 zamlı olarak tatbik edilir.

12 No. lu İŞKOLU (LASTİK SANAYİİ)

U.S. Royal Lâstik T.A.Ş.

Lâstik - İş

1 — İşyerinde çalışma müddeti haftada 48 saattir. İşbu toplu sözleşmenin uygulanması sırasında istihsal artışı ile orantılı olarak toplam çalışma süresinin azaltılması hususu ilerde ayrıca ele alınacaktır.

2 — Her iş gününün öğleden evvel ve öğleden sonrası için işveren tarafından tesbit edilerek muayyen zamanlarda işçiye 15 er dakikalık dinlenme

paydosu verilir ve bu müddetler için işçinin ücreti kesilmez.

3 — İşçinin işe geldiği halde son gelmemesi, ce-
reyan kesilmesi, ham madde yokluğu vesair sebep-
lerle kendisine iş verilmesiyle ücretinden bir kesin-
ti yapılamaz

Geceye isabet eden vardiyalarda saat başına
25 kuruş ödenir. Gece mesaisi 20 - 06 arasındadır.

14 No. lu İŞKOLU (ÇİMENTO SANAYİİ)

Çimento Sanayii İşverenleri Sendikası

Çimse . İş

Geceye isabet eden fazla mesailer % 75 zamlı
ödenir. Geceden kasıt saat 20 ile 6 arasındadır.

17 No. lu İŞKOLU (MADENİ EŞYA İMALATI)

Minneapolis

Maden . İş

Haftalık çalışma süresi, haftada 6 gün ve 48
saattir. Ancak Ankara içinde belli başlı müesseseler-
den emsal teşkil edebilecek iki veya üç haftada
beş gün ve 45 saat prensibine göre çalışmayı baş-
ladıkları takdirde, işveren daha önce (eski yıllarda)
uygulamış olduğu haftada beş gün çalışıp 48 saat
üzerinden ücret ödemeyi ve normal çalışma süresi-
ni 45 saate indirmeyi kabul eder.

22 No. lu İŞKOLU (TOPTAN ve PARAKENDE TİCARET)

Ordu Yardımlaşma Kurumu Tez Büro - İş
1 — Haftalık iş süresi 48 saattir. Hazırlama,

tamamlama ve temizleme işleri için günlük çalış-
ma süresine en çok bir saat ilâve edilebilir.

2 — Günlük iş süresi dışında, hazırlama, ta-
mamlama ve temizleme işleri dahil, yapılan çalış-
ma, fazla mesaidir. Ve % 50 zamlı ödenir.

23 No. lu İŞKOLU (BANKA VE DİĞER MALİ MÜESSESELER)

Türkiye İş Bankası A. Ş.

Bank . İş

1 — 41,5 saat rejimi : Çalışma saatleri, memur-
lar için haftanın ilk beş günü (7,5) saat ve Cumar-
tesi günleri (4) saat olmak üzere haftada 41,5 saat
tır.

Hizmetliler için haftalık çalışma müddeti (47,5)
saat olup, bunların günlük çalışma müddetini işve-
ren Banka tayin eder.

2 — Tamamlama işleri : Memurun bu sözleş-
me ile tesbit edilen günlük çalışma süresine ilâve
olarak günlük cari işlerin tamamlaması için sarfe-
deceği veya sarfetmesi icap eden yarım saatlik
munzam çalışma «fazla çalışma ücreti» ne tâbi de-
ğildir.

35 No. lu İŞKOLU (BASIN İŞÇİLERİ)

Anadolu Ajansı Türkiye Fikir İşçileri Sendikası

Sendika üyesi işçilerin günlük çalışma süresi
(8) saattir. Çalışmaları gece saat 24 den sonra sona
eren fikir işçilerinin ertesi günü çalışmaları saat
13 den evvel olamaz.

İŞİN SÜREKLİLİĞİ, İŞÇİNİN SÜREKLİ OLARAK ÇALIŞTIRILMASINA CEVAZ VERMEZ

Aşağıdaki Kararla İlgili Kanun
Hükümleri :

1 — 6379 sayılı Deniz İş Kanunu :

— Madde 22, fıkra A: «Bu kanuna tâ-
bi gemilerde çalışan gemi adamlarının
iş müddeti genel bakımdan haftada yet-
miş saattir.»

— Madde 23; «Aşağıda yazılı işleri
görenler bu kanunun iş müddetlerine ait
hükümlerine tâbi değildir.
9 - Asli vazifeleri can, mal ve gemi kur-
tarma ameliyelerine inhisar eden kurtar-
ma gemilerinde çalışan gemi adamları.»

— Madde 24: «a)Yapılacak her bir faz-
la çalışma için verilecek ücret, normal

çalışma ücretinin saat başına düşen mik-
tarının % 25 - 50 nisbetleri arasında yük-
seltilmesi suretile ödenir.»

2 — Deniz İş Kanunu tasarısının
Cumhuriyet Senatosu tarafından kabul
edilen 26 ncı maddesine göre iş süresi ge-
nel bakımdan günde sekiz ve haftada
kırksekiz saattir. Tasarının 27 inci mad-
desinde kurtarma gemilerinde çalışan ge-
mi adamları iş sürelerine ilişkin hüküm-
lerden istisna edilmiştir. Tasarıda fazla
saatlerde çalışma ücreti için tesbit edilen
zam, en az, saat başına düşen miktarın
% 25 idir.

Yargıtay kararı

«Deniz İş Kanununun kıldığı istisna,
işin niteliği bakımından çalışmadaki sü-
rekliliği sağlama ilkesine dayanır. Yok-
sa bu istisna hükmü fazla çalışmalarla
kazanılan bir hakkı ortadan kaldırmayı

hedef tutmaz. Aksi düşünce, bir işçiyi kurtarma gemilerinde hiçbir sınır tanımadan sürekli olarak çalıştırıp kendisine herhangi bir hak tanımamak gibi adalet ve eşitlik ideleriyle bağdaşması mümkün olmayan bir görüş tarzının seçimine götüür. Böyle bir seçim hakkaniyet ve mesafet ölçülerine, İş Kanunlarının hukuki hayata getirdiği kurallara ve nihayet demokratik ve sosyal devlet Anayasasının belirgin ilkelerine uygun düşmez. Yargı, tay 9 Hukuk Dairesi, Esas No. 10583, Karar No. 2429, 22.3.1966»

G E R E K Ç E

Dâvanın konusu, 1.10.1960 - 4.5.1964 tarihleri arasında gerçekleşen fazla çalışma paralarının ödenmesi isteğine ilişkindir.

Mahkeme, Deniz İş Kanununun 22, 23, 24 ve 35. maddeleri hükümlerini birlikte yorumlayarak, kurtarma gemilerinde çalışan dâvacının fazla çalışma parası istemeye hakkı bulunmadığı gerekçesiyle dâvayı reddetmiştir.

Dâvacı, gemi kurtarma işletmesinde genel tatil, bayram ve resmi tatillerde fazla çalıştırıldığı halde hak kazandığı ücretlerin kendisine ödenmediğini ileri sürmüştür.

Buna karşı dâvalı işletme, işin niteliğine ve Deniz İş Kanununun 22 ve 23/9. maddeleri hükümlerine göre dâvacının herhangi bir istemede bulunamayacağını savunmuştur.

Gerçekten dâvacının yukarıda belirtilen tarihler arasında dâvalı işletmenin kurtarma gemilerinde çalıştığı konusunda bir uyuşmazlık yoktur. Taraflar arasındaki anlaşmazlık, daha ziyade işin niteliği bakımından fazla çalışma ücretine hak kazanılmış olup olmadığı noktasında toplanmıştır.

6379 sayılı Deniz İş Kanununun 22. maddesi, iş sürelerine ilişkin genel esaslar koymuştur. Anılan kanunun 24. maddesi ise, çıkarılacak tüzükte iş sürelerine ait olmak üzere gösterilen sınırlar aşılarak yapılan çalışmaların, bu kanuna göre «fazla saatlerle çalışma» sayılacağı hakkında bir hukuki kural kabul etmiştir.

Öteyandan Deniz İş Kanununun geçici 2. maddesinde, 22. maddede yazılı tüzük çıkarılınca kadar bu kanunun kapsamına giren türlü nitelikteki işler hakkında uygulanması gerekli iş sürelerinin, anılan maddenin B ve C fıkralarındaki esaslar da göz önünde tutularak bakanlar kurulu kararıyla tesbit edileceği açıklanmıştır.

15.11.1956 tarihinde yürürlüğe giren 4/7932 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla gemi adamlarına ait iş sürelerini gösteren esaslar tesbit edilmiştir. Bu ka-

rarnamenin 2. maddesi gemi adamlarının çeşitli sınıflarına ve sefer bölgelerine göre, 1. maddede tesbit edilmiş olan iş sürelerinin günlük veya haftalık en yüksek sınırlarını aşan çalışmaları, Deniz İş Kanununun 24. maddesi gereğince fazla çalışma saymıştır.

Gerçekten Deniz İş Kanununun «istisnalar» başlığını taşıyan 23/9. maddesinde, dâvacı gibi asli görevleri can, mal ve gemi kurtarma işlerinde çalışmaktan ibaret olan kimselerin, bu kanunda yazılı iş sürelerine ilişkin hükümlere tâbi bulunmadıkları belirtilmiştir. Ancak; bu istisna hükmü, işin niteliğinden doğmuştur. Can, mal ve gemi kurtarma işleri, niteliği bakımından devamlılık ister. Çalışma saatlerinin bir tüzükle tesbiti, işçi sağlığını güven altına alma sistemine bağlıdır. Yasacının bu konuda koyduğu kurallar, daima bir kamu düzeni hükmü olarak görünür. Yasacı, belli süreler dışındaki çalışmaları kesin bir şekilde yasaklamıştır. Bu yasaklara riayetsizlik ceza müeyyidesinin uygulanmasını da gerektirir. İş Hukuku alanında sayısız ilişkiler, tarafların hür iradelerine terk olunmamıştır. Esasen İş Hukuku, iradenin bağımsızlığı doktrinine karşıt olan düşünceler ve teoriler manzumesinin zaferinden doğmuştur. Bu düşünce sistemine bağlı olarak yasacı, tarafların, bir sözleşme ile günlük veya haftalık çalışma sürelerini kanun veya tüzüklerle belli edilen sınırlar dışında arttırmayacakları hakkında hükümler koymuştur. Bu hükümler diğer birçok hukuki ilişkilerde olduğu gibi emredici bir karakter taşırlar.

Deniz İş Kanununun 23/9. maddesindeki istisna, işin niteliği bakımından çalışmadaki sürekliliği sağlama ilkesine dayanır. Yoksa bu istisna hükmü mahkemenin yorumladığı gibi fazla çalışmalarla kazanılan bir hakkı ortadan kaldırmayı hedef tutmaz. Aksi düşünce, bir işçiyi kurtarma gemilerinde hiçbir sınır tanımadan sürekli olarak çalıştırıp kendisine herhangi bir hak tanımamak gibi adalet ve eşitlik ideleriyle bağdaşması mümkün olmayan bir görüş tarzının seçimine götürür. Böyle bir seçim hakkaniyet ve mesafet ölçülerine, İş Kanunlarının hukuki hayata getirdiği kurallara ve nihayet demokratik ve sosyal devlet anayasasının belirgin ilkelerine uygun düşmez.

Bundan başka bakanlar kurulu 4/7932 sayılı kararname ile iş sürelerini gösteren esasları tesbit eden gemi adamlarının 394 sayılı Kanundan faydalanmalarını hakkında emredici bir ilke de kabul etmiştir.

Mahkemece, bu hukuki esaslar gözönünde tutulmaksızın tazminat isteğinin reddi yasaya ve usule aykırıdır ve dâvacı tarafın temyiz itirazı bu bakımdan verindedir.

S O N U Ç : Temyiz olunan kararın yukarıda açıklanan sebeplerden **BOZULMASINA** oybirliği ile karar verildi.

Ücretsiz Çalışmaya Mecbur Eden (Angarya Niteliğinde) Kanun Hükümü Anayasaya Aykırıdır

Kararla İlgili Kanun Hükümü :

3008 sayılı İş Kanunu M. 38

K A R A R (1)

Anayasa Mahkemesi Kararı

«1. Anayasa'nın 42 inci maddesinin ikinci fıkrasında (Angarya Yasaktır) hükmü bulunmaktadır. Anayasa'nın bu açık hükmü karşısında İş Kanunun 38 nci maddesinin birinci fıkrasının, maddedeki şartlar içerisinde yapılacak fazla çalışmadan bir saat için hiçbir ücret ödenmiye. ceğine ilişkin hükmü Anayasa'ya aykırıdır.

2 — Normal çalışma saatlerinden fazla olarak geçecek her çalışma saati için, normal günlük iş ücretinin bir saatine düşen miktarda fazla çalışma ücreti ödenmesinde Anayasa'ya aykırılık bulunmaktadır.

Esas No. 1963/172, Karar No. 1963/244;
21.10.1963»

«... Bu dâva ile 3008 sayılı İş Kanununun iptali istenilen bir başka hükmü de 38 inci maddenin birinci fıkrasına ilişkin bulunmaktadır. Söz konusu fıkra hükmü şöyledir :

Madde 38 — Gerek bir ârıza vukuunda, gerekse vukubulmasının vârit görülmesi halinde, yahut makineler veya alât ve edevat için hemen yapılması lâzım acele işlerde, yahut mücbir sebepler hususunda ancak işyerinin normal çalışmasına hâlel gelmemesinin teminini icap ettirecek dereceyi aşmamak kaydıyle, işçilerin hepsinin veya bir kısmının 35 ve 36 ncı maddeler mucibince muayyen olan günlük çalışma müddetlerinden fazla çalıştırılmalarına cevaz vardır. Şu kadar ki, bu suretle vâki istisnai çalışmadan yalnız bir saati günlük iş ücretinin içinde sayılıp ondan fazla süren çalışmalarla geçecek saatlerin her biri için normal ücretin mukannen saatlere nisbeti miktarında ayrıca ücret ödenir).

Dâva dilekçesinde bu hükmün Anayasa'ya aykırılığı şu gerekçeye dayandırılmaktadır.

İşin güvenliği ve işyerinin geleceği bakımından 38 nci maddede sözü geçen durumlarda işçinin fazla çalıştırılması tabii görülebilir. Ancak iş akdinin en önemli unsuru işçinin çalışması karşılığında işveren-

(1) 3008 sayılı İş Kanununun 5518 sayılı kanunla değişik 1 nci maddesinin birinci fıkrasının 2 nci maddesinin A, C, Ç, D fıkralarının 38 inci maddesinin birinci fıkrasının, 72, 73, 75, 127, 128, 129, 130, 132 inci maddelerinin ve ayrıca diğer bazı kanunların bir kısmı hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülerek açılan dâvada, Anayasa Mahkemesinin ittihaz ettiği kararın fazla çalışma ile ilgili kısmını yayınlamakta fayda

gördük. Yüksek Mahkeme, bu dâvada, yalnız 38 inci madde hakkında kısmî bir iptal kararı vermiş, diğer maddeler hakkındaki iddiaları varit görmemiştir. Fazla çalışma ücretleri hakkındaki muhalefet şerhi ise, bu konu ile ilgili kanun hükümlerinin tanzimine ışık tutacak bir değer taşıdığından özellikle kanun koyucuların dikkatlerine sunulmak amacile yayınlanmıştır.

den ücret almasıdır. Sosyal adaletin temellerinden biri de çalışanlara emeklerinin karşılığı olan ücretin ödenmesidir. Halbuki 33 inci maddedeki şartlarla işçilere yaptırılan fazla çalışmanın ilk saatinin karşılığının verilmeyeceği, bu ücretin günlük ücretin içinde sayılacağı kabul edilmiştir. Bundan başka, yaptırılan fazla çalışmanın sonraki saatlerinin ücretlerinin de normal ücretin belli saatlere oranı miktarda verileceği hükmü konulmuştur. Böylece İş Kanununun koyduğu fazla çalışma ücreti ödenmeden işçi çalıştırılmasına yol açılmıştır.

Bu hal :

a) Anayasa'nın 10 ncu maddesinin ikinci fıkrasında ifadesini bulan sosyal adalet ilkesine,

b) Anayasa'nın 41 inci maddesinin birinci fıkrasındaki, iktisadi ve sosyal hayatın adalet esaslarına göre düzenleneceği ilkesine,

c) Anayasa'nın 42 inci maddesindeki, çalışanların Devletçe korunması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için gerekli tedbirlerin alınmasına ilişkin hükme,

d) Nihayet ilk saatte yaptırılan fazla çalışma ücretinin hiç ödenmemesi, karşılıksız çalışma, bu çalışmada mecburiyet bulunduğu cihetle, angarya niteliğinde olduğundan Anayasa'nın 42 inci maddesinin ikinci fıkrasına,

Aykırı bulunmaktadır.

3008 sayılı kanunun 38 inci maddesinin iptali istenilen birinci fıkrası, birbirinden ayrı nitelikte iki hükmü kapsamaktadır :

1 — Maddedeki şartlar içerisinde yaptırılacak fazla çalışmanın bir saati günlük çalışma saati içerisinde sayılmakta ve bu saat için herhangi bir ücret ödenmemektedir.

2 — Bir saatten fazla çalışmaların her saati için günlük normal ücretin bir saate düşen miktarında fazla çalışma ücreti ödenmektedir.

Görüldüğü üzere birbirinden ayrı olan bu iki hükmün Anayasamız bakımından da ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir.

1 — 38 nci maddenin öngördüğü fazla çalışma, kanunla belirtilmiş, bulunan çalışma şartları içinde olmasına ve bu çalışmanın işçinin muvafakatine bağlı olduğu hususunda kanunda herhangi bir hüküm de bulunmamasına göre, mecburi niteliktedir ve çalışmaya katılmıyan işçinin kanuni müeyyide ile karşılaşacağı tabiidir. Bu duruma göre işçi, günlük normal iş saatleri dışında ve mecburi olarak çalıştırıldığı halde kendisine fazla çalıştığı ilk saat için herhangi bir ücret verilmemektedir. 38 nci madde hükmü bu bakımdan angarya niteliğini taşımaktadır.

Anayasanın 42 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise (angarya yasaktır). hükmü bulunmaktadır. Ana-

yanın bu açık hükmü karşısında İş Kanununun 38 inci maddesinin birinci fıkrasının, maddedeki şartlar içerisinde yapılacak fazla çalışmadan bir saat için hiçbir ücret ödenmeyeceğine ilişkin hükmü Anayasa ya aykırıdır.

2 — Bir saatten sonraki her çalışma saati için, normal günlük ücretin bir saate düşen miktarında fazla çalışma ücreti verilmesinin Anayasaya aykırı bulunduğu iddiasına gince:

Anayasamız fazla çalışma ücreti konusunda herhangi bir miktar göstermiş veya sistem tesis etmiş olmayıp sadece, 45 inci maddesinde (Devlet çalışanların, yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlamalarına elverişli adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alır.) demek suretiyle bir hedef göstermiştir. Diğer taraftan Anayasanın 53 üncü maddesi ile, bu hedefe, iktisadi gelişme ve mali kaynakların yeterliği ölçüleri ile ifade edilen bir sınır içinde ulaşılacağı esası koymuştur.

Bu bakımdan kanun koyucu, bu maddelerin ışığında koyacağı kurullarla ücrette adaleti sağlamak durumundadır.

Bu dâvada, günlük ücret bakımından bir adaletsizlik ileri sürülmediğine göre o ücrete oranla ödenecek fazla çalışma ücretinin adaletsiz olduğu iddiası haklı olamaz. İş Kanununun 37 nci maddesinde belirtilen fazla çalışma miktarının aynı kanunun 36 nci maddesi gereğince yapılacak fazla çalışmalarda uygulanmamakta olması da Anayasa hükümlerine aykırılık iddiasını haklı gösteremez. Zira ortada yukarıda da belirtildiği üzere Anayasaya aykırı bir hüküm mevcut olmayıp İş Kanununun iki maddesi arasında, bu maddelerde kabul edilen fazla çalışma ücretlerinin miktarları bakımından, ayrılık bulunmaktadır. Kaldı ki bu iki madde ile kabul edilmiş bulunan fazla çalışma ücretlerinin ayrı olmasının da sebepleri vardır. Nitekim 37 inci madde, memleketin ekonomik menfaatleri bakımından yahut nitelikleri itibarıyla ve üretim miktarlarını normal seviyenin üstüne çıkarmak amacı ile yapılacak fazla çalışmaları öngörmüş ve buna göre bir saat için verilecek fazla çalışma ücretinin, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının % 25 - 50 fazlasıyla ödeneceğini belirtmek suretiyle fazla üretimden işçinin payını da düşünerek adaleti sağlamaya çalışmıştır.

Halbuki dâvaya konu yapılan fazla çalışma, İş Kanununun 38 inci maddesinde şartları açıklanan çalışmalardır. Bu çalışmanın hedefi, maddeden anlaşıldığı üzere üretimi normal ölçüler içinde ayakta tutabilmek ve işyerinin memleketin üretim hayatı içindeki muhafaza ve devam ettirebilmek için yapılması gerekli çabalar olup bunda hem işverenin, hem işçinin, hem de memleket ekonomisinin ortak menfaati vardır ve el birliği ile bu çalışmanın yapılması

gerekmektedir. Bu bakımdan ortada fazla bir üretim olmadığı ve sadece normal çalışmanın sağlanması düşünüldüğü halde sırf işçinin emeğinin karşılık sız kalmaması için işveren normal ücret ölçüsünde, bir fazla çalışma ücreti ödemek zorunluğunda bırakılmakta ve fakat buna karşılık işçinin de, aldığı bu fazla çalışma ücreti ile yetinmesi uygun görülmekte, 37 inci maddede olduğu gibi üretim artışını sağlayan fazla çalışmalardaki ölçü içerisinde ayrıca bir zam verilmemektedir.

Görülüyorki burada Anayasa'nın 45 inci ve 10 ncu maddelerindeki adalet veya sosyal adalet ilkelere; Anayasa'nın 41 inci maddesindeki, iktisadi ve sosyal hayatın adalet prensiplerine göre düzenleneceği, 42 inci maddesindeki çalışmaların Devletçe korunması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için gerekli tedbirlerin alınması esaslarını zedeleyen bir durum yoktur.

Sonuç olarak bu gibi hallerde ilk saat da dâhil olmak üzere normal çalışma saatlerinden fazla olarak geçecek her çalışma saati için, normal günlük iş ücretinin bir saatine düşen miktarda fazla çalışma ücreti ödenmesinde Anayasa'ya aykırılık bulunmamaktadır.

MUHALEFET ŞERHİ

«Fazla çalışma ücretinin zamsız ödenmesi hakkındaki hüküm Anayasaya aykırıdır».

3008 sayılı İş Kanununun (işin tanzimi) bölümünde yer alan 35 inci maddesinin «A» bendinde iş müddetinin haftada kırksekiz saat olduğu ve bunun Cumartesi günleri dahi işlemesi caiz işyerlerinde günde en çok sekiz saati geçmemek şartıyla haftanın çalışma günlerine taksim olunacağı yazılıdır. Aynı bölümdeki 37 nci maddenin birinci fıkrasında da ekonomik menfaatleri bakımından, yahut mahiyetleri itibariyle, bazı kayıt ve şartlar altında, 35 inci maddenin «A» bendi hükmünün dışarısında kalmarak günlük çalışma müddetlerinin geçici zamanlar için daha fazla hallerde arttırılabileceği belirtilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendine göre de fazla saatlerde çalışmaya işçilerin muvafakatlerinin alınması iktiza eder. Sözü geçen maddenin 3 numaralı bendinde de fazla çalışılan saatlerin ücretinin yüzde yirmibeşten elliye kadar yükseltmek suretiyle ödeneceği ifade edilmiştir. Dâva konusu 38 inci maddenin birinci fıkrasında ise aynen «gerek bir arıza vukuunda, gerek vuku bulmasının varit görülmesi halinde, yahut makineler veya alet ve edevat için hemen yapılması lâzım acele işlerde; yahut mücbir sebepler hudusunda ancak işyerinin normal çalışmasını halel gelmemesinin teminini icap ettirecek dereceyi aşmamak kaydıyla, işçilerin hepsinin veya bir kısmının 35 inci ve 36 ncı maddeler mucibince muayyen olan günlük çalışma müddetlerinden

fazla çalıştırılmalarına cevaz vardır. Şu kadar ki, bu suretle vâki istisnai çalışmadan yalnız bir saati günlük iş ücretinin içinde sayılıp ondan fazla süren çalışmalarla geçecek saatlerin her biri için normal ücretin mukannen saatlere nisbeti miktarında ayrıca ücret ödenir» denilmektedir.

Görülüyorki, 3008 sayılı İş Kanunu, esas itibarıyla, önceden işçinin muvafakatı alınmak kaydıyla, işyerlerinde fazla çalışmasına müsaade etmekte, buna karşılık çalışan fazla saatlerin ücretlerinin yüzde yirmibeşten, elliye kadar yükseltilecek ödenmesini istemektedir.

İş Kanununun 38 nci maddesi ise bazı hallerde işçiyi rızasına bakılmaksızın fazla çalışmaya mecbur tutmakta ve günlük fazla çalışmasının bir saati için hiçbir ücret ödenmemesini, geri kalan fazla çalışma saatlerinin ücretlerinin ise zamsız ödenmesini kabul etmektedir. İşçinin bu maddenin istediği şekilde fazla çalışmayı reddetmesi halinde işveren, İş Kanununun 16 ncı maddesine dayanarak, iş akdini herhangi bir tazminat ödemeksizin feshedebilecektir.

334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 10 ncu maddesi Devleti kişinin temel hak ve hürriyetlerini, fert huzurunu, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasi, iktisadi ve sosyal bütün engelleri kaldırmak ve insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamakla görevlendirmiştir. Aynı Anayasanın 41 nci maddesinin birinci fıkrasında iktisadi ve sosyal hayatın adaletle tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacına göre düzenlenmesini amaçlar. Yine Anayasanın 42 nci maddesinde «Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler; işsizliği önleyici tedbirler alır» denilmektedir. Anayasanın (Ücrette adalet sağlanması) kenar başlıklı 45 nci maddesinde ise Devletin, çalışanların yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlamalarına elverişli adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alacağı belirtilmiştir.

İş Kanunu, yukarıda açıklandığı üzere, prensip olarak, günlük iş süresinin sekiz saat olmasını kabul etmiştir. Bunun sebebi de bir insan vücudunun günde, normal olarak, ancak bu kadar çalışmaya müsait olmasıdır. Bunun üstündeki bir çalışmanın işçiyi fazla yoracağına ve yıpratacağına şüphe yoktur. İşte bunun içindir ki kanun koyucu esas itibarıyla kanunda gösterilen bazı hallerde, bazı kayıt ve şartlarla ve önceden işçinin muvafakatı alınmak kaydıyla günlük çalışma süresinin sekiz saatin üstüne çıkarılabileceğini ve fazla çalışılan saatlerin ücretinin normal çalışma saatleri ücretinden bir miktar fazla olarak ödeneceğini kabul etmiştir. Bu da

sosyal adalet esaslarına uygundur. İş Kanununun 38 nci maddesi ise işçiyi esas prensibe uygun olmayan bir şekilde fazla çalışmaya zorlamakta ve fazla çalışılan saatlerin ücretinin normal çalışma saatlerinin ücreti gibi ödenmesini kabul etmektedir. İşçi ister işyerinin istihsalini artırmak, isterse işyerindeki bir arızayı gidermek maksadiyle çalıştırılmış olsun çalıştığı her fazla saatin ücretinin kendisine yükseltilerek ödenmesi gerektir. İşyerindeki bir arıza dolayısıyla işverenin bir zarara duçar olması işçinin fazla çalıştığı saatlerin ücretinin zamsız olarak ödenmesini hiçbir zaman haklı gösteremez. Fazla çalışarak normalin üstünde yorulan bir işçiye bu emeğinin karşılığının tam ödenmesi doğru olur. Mali durumu işçinin mali durumundan kat, kat üstün olan bir işverenin işyerinde meydana gelmesi muhtemel olan veya meydana gelen bir arızayı önlemek veya gidermek için rızası alınmaksızın fazla çalıştırılan işçilerin fazla çalıştıkları saatlerin ücretlerinin zamsız ödenmesi sosyal adalet prensiplerine uygun olmaz.

Özetle ifade edilmek lâzım gelirse İş Kanununun işçiyi fazla bir ücret istemeğe hakkı olmaksızın fazla çalışmaya zorlayan 38 nci maddesinin birinci fıkrasının fazla çalışma saatlerinin ücretinin normal çalışma saatlerinin ücreti gibi ödeneceğine dair hükmü Anayasanın hem ruhuna hem de 10, 41, 42 ve 45 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir. Kararın sonuç kısmının 3 numaralı bendinin ikinci fıkrasına bütün bu sebeplerle muhalifiz.

Başkan
Sünuhi Arsan
Üye
Salim Başol
Üye
Yekta Aytan

Üye
İbrahim Senil
Üye
Ekrem Tüzemen
Üye
Ahmet Akar

GÜNLÜK İŞ SÜRESİNİ AŞAN ÇALIŞMA FAZLA ÇALIŞMADIR

Yargıtay kararı

«Kanun, haftalık iş süresinden ayrı olarak, günlük iş süresini de tesbit etmiş-

tir. Haftalık iş süresi dolmasa dahi, günlük iş süresini geçen çalışma, fazla çalışmadır.

«Yarg. 9. H.D. E. 4044; K. 6179 4.6.1962»

GEREKÇE

Dâvacı, işe girdiği günden 1.3.1960'a kadar haftanın bazı günlerinde 12 saatten fazla, 1.3.1960 gününden sonra da sürekli olarak hergün 8 saatten fazla çalıştığını ileri sürerek fazla çalışma parasının alınmasını istemiş dâvalı vekili dâvacının haftalık çalışmasının 48 saati aşmadığını ileri sürerek dâvanın reddini bildirmiş, mahkemece dâva İş Kanununun 35. maddesine göre iş süresinin genel olarak haftada 48 saat olduğu ve dâvacının da haftada 48 saatten fazla çalışmadığı düşüncesiyle dâva reddedilmiştir.

3008 sayılı İş Kanununun 35. maddesinin (A) fıkrasında aynen (Genel bakımdan iş müddetinin haftada 48 saat olması esastır. Bu müddet, cumartesi günleri saat 13 te kapanması mecburi olan iş yerlerinde günde en çok 9 saati ve cumartesi günleri saat 13 ten sonra dahi işlemesi caiz işyerinde ise günde en çok 8 saati geçmemek şartıyla haftanın çalışma günlerine taksim olunur). denilmiştir. Maddedeki açık sözlerden de anlaşılacağı gibi kanun genel olarak, iş süresinin haftada 48 saat olduğunu belirtmekle beraber 48 saatlik iş süresinin haftanın çalışma günlerine ne şekilde bölüneceğini de kesin bir şekilde hükme bağlamıştır. Kanun çalışma günleri yönünden bir ayırım yaparak, cumartesi günleri saat 13'ten sonra çalışabilecek işyerlerinde günlük çalışmanın 8 saati geçmemek üzere 48 saatlik iş süresinin çalışma günlerine bölüneceğini belirtmiş, ancak; ayırık olarak cumartesi günleri saat 13'te kapanma zorunluğunda olan işyerlerinde günde en çok 9 saati geçmemek üzere haftanın çalışma günlerine bölünebileceğini tesbit etmiştir. O halde; belirtilen esaslara göre, haftalık çalışma süresi 48 saatini aşmasa bile işyeri, cumartesi günleri saat 13'ten sonra çalışılabilen işyerlerinde ise işçi; günlük 8 saatin, cumartesi saat 13'ten sonra kapanma zorunluğunda olan işyerlerinde ise günlük 9 saatin üstündeki çalışması karşılığı fazla çalışma parasını isteyebilir.

Mahkemece açıklanan esaslar uyarınca inceleme yapılarak varılacak sonuca göre karar verilmesi lâzım gelirken, eksik inceleme ve haftalık iş müddetinin 48 saati aşmadığı gerekçesiyle dâvanın reddi usul ve kanuna aykırıdır.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın gösterilen sebepten BOZULMASINA,

İŞ SÜRELERİNİ DÜZENLEYEN EMREDİCİ HÜKÜMLERE AYKIRI SÖZLEŞME HÜKÜMLERİ MUTEBER DEĞİLDİR

YARGITAY HUKUK GENEL KURUL KARARI

«Kanun koyucunun, kamu düzeni düşüncesiyle koyduğu iş süresi ile ilgili hükümlerin aksine ve işçi aleyhine yapılan sözleşmeler muteber değildir. Buna göre ferdi hizmet akdinde yer alan «yolda geçen süre hakkında müesseseden bir hak istenmiyeceği» şeklindeki şart hakim tarafından res'en ipso jure hükümsüz sayılmalıdır.

Yarg. 9 H.D., E. 4/33; K. 2 10.1.1962»

G E R E K Ç E

1 — Dávacı, işyerine 45 dakika gidilip, yine 45 dakikada döndüğünde, böylece geçen günde 90 dakikalık süreye ilişkin gündelik tutarının ödenmediğini ileri sürerek, bunların % 50 zammıyla birlikte toplam olan 4606 liranın dávalıdan alınmasına karar verilmesini istemiş, dávalı vekili de dávalının işe girerken işyerinin uzakta Sarısu mevkiinde olduğunu bildiğini, oraya gelip giderken geçecek zaman için ücret istememeyi önceden kabul ettiğini, işten çıkarken de müvekkili işvereni bütün borçlarından dolayı ibra eylediğini bildirmişti. Dávalı işveren, dávalıdan işe girerken, «müessesenin işyerinin Sarısu mevkiinde olduğunu bilerek, işyerine bizzat gelip işbaşı yapacağı ve ileride müesseseden bu konuda hiçbir hak iddiasında bulunmayacağı» yolunda bir taahhütname almış bulunmaktadır.

İş Kanununun 40. maddesinin 1. fıkrasının b bendi uyarınca, orada sayılan işlerde işlerine gidilip gelinirken geçen zamanla, günlük iş süreleri içinde sayılır. Aynı fıkranın son cümlesi uyarınca da, bu sebeplerden dolayı işçi ücretleri hiçbir türlü eksiltmeye uğratılmaz. 40. maddesinin sözü geçen 1. fıkrasının son cümlesinin yazılışından (hiçbir tereddüde yer bırakmayacak şekilde kesin olarak) anlaşıldığı gibi, sözü edilen fıkra hükmü, kanuna Kamu düzeni düşüncesiyle konulmuştur. Bu yön ayrıca, İş Kanununun 110. maddesinin 6. bendinde, 40. madde uyarınca kanunî çalışma süreleri içinde sayılan hallerden dolayı işçi ücretini eksiltmeye uğrayan işveren veya vekiline, hafif pa-

ra cezası verileceğinin kabul edilmiş olmasıyla da belirlenmiştir.

Dávalının dávalı işçiden, işe girerken almış olduğu belgedeki kabul beyanı, hukuki değerden yoksundur; çünkü bu beyan İş Kanununun 40. maddesinin 1. fıkrası hükmüne aykırıdır. Ve kanunun kamu düzeni düşüncesiyle konulmuş veya kesin olan hükümlerine aykırı bulunan irade beyanlarının hukuki sonuç doğurmaması, Borçlar Kanununun 20. maddesi gereğidir.

2 — Dávalının ibra kâğıdı olarak dosyaya koyduğu belgeler, aylık ödeme fişlerinin arkalarına yazılan ve belli süreler içindeki normal çalışma, hafta tatili genel ve ulusal tatil günlerine ilişkin ücretlerin tamamının işçi tarafından alındığını gösteren klişelerden ibarettir. Alınan paraların nelere ilişkin olduğunu, bu kâğıdın arkasında dökümü yapılarak belirtilmiştir. Bu dökümler arasında dâva konusu alacağın da alındığını gösteren yazı yoktur. Ashında dâva konusu paranın işçiye ödenmemiş olduğu, işçiye, işe alınırken, imza ettirilen belgelerden de anlaşılmaktadır. Dávalının dayandığı ibra kâğıdının, işçinin işyerine gidip gelme zamanına ilişkin ücretini isteme hakkını kaldırmayı hedef tutan belgenin göz önüne alınması yoluyla manâlandırılması gerekir. Dávalı taraf, dâva konusu alacağın gerçekten dávalıya ödenmiş bulunduğunu savunmamıştır. Ödeme fişlerinin arkalarına basılmış olan ibra klişelerde ödemenin ilişkin bulunduğu dönemde dávalının başka bir alacağı gerçekleşmiş ise ödenmemiş bulunmasına rağmen onu istemekten dávalının vaz geçmiş olduğu anlamına gelen açık ve kesin sözler yoktur. Belli ödemelerin söz konusu edildiği bir kâğıt üzerindeki ibra beyanları, genel sözleri kapsasa bile, Yargıtayın ve iş mahkemelerinin kökleşmiş içtihatları uyarınca, ancak ve ancak, ödendiği o kâğıtta bildirilen alacaklara ilişkin olarak yorumlanmaktadır. Yine kökleşmiş içtihatlara göre, dâva konusu alacağı ödemesi gerekmediğini savunan bir dávalı, kural olarak, o alacağın ibra edilmiş olduğunu ileri süremez. Nihayet, işçinin alacaklarına ilişkin ibra beyanlarının dar bir yoruma tabi kılınması işçinin almamış olduğu bir alacaktan vaz geçmiş olduğunun yalnız, hiçbir tereddüde yer bırakmayacak derecede kesin ve açık olan bir beyan karşısında kabul edilmesi, İş Hukukunun genel kurallarındandır. Bu sebeplerle mahkemenin ibra savunmasını reddetmesi olması kanuna uygundur.

3 — Yukarıdaki bentlerde açıklanan sebeplerde dávalının ısrarı hedef tutan temyiz itirazları yersizdir ve karar doğrudur. Ancak, özel dairenin hüküm altına alınan alacakların incelenmemiş olması karşısında, bunun incelenmesi için dosya özel daireye yollanmalıdır.

SONUÇ : İsrar kararının kanuna uygun bulunduğuna karar verildi.

Müdürlüğü arasında bir süreden beri devam eden toplu pazarlık sonuçlanmış ve taraflar, 25 Mayıs tarihinde sözleşme yapmışlardır.

Kurumun 22 işyerini kapsayan iki yıllık sözleşmeyle sağlanan haklar şunlardır :

1. Bütün işçiler, 1 Mart 1966 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, 250 - 400 kuruş arasında günlük zam almışlardır.

2. İşçiler, 1 Mart 1967'de 50 - 200 kuruşluk yeni bir zam daha alacaklardır.

3. İşletmelerdeki taban ücreti, 14.— liraya çıkarılmıştır.

4. Ölüm ve malûliyet yardımlarına ek olarak, işçinin ihtiyarlığı halinde de, 1 maaş tutarında yaşlılık yardımı yapılması kararlaştırılmıştır.

5. Derece terfii süresi 3 yıldan 2 yıla indirilmiştir.

6. Hastalık dolayısıyla çalışmayan işçinin, ücretinin tam olarak eline geçmesini sağlayacak bir hükmün kabul edilmiştir.

ŞEKER-İŞ'İN TOPLU SÖZLEŞMESİ

Şeker - İş Sendikası ile Akşehir İlgin ve civarı Pancar ekicileri İstihsal Kooperatifi arasında yapılan toplu sözleşme görüşmeleri sonuçlanmıştır. Toplu sözleşme ile işçilere yeni bazı haklar sağlanmıştır.

TÜMTİS İLE ADANA OTOBÜS İŞLETMESİ ARASINDA UYUŞMAZLIK

Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası (Tümtis) Adana Şubesi ile otobüs işletmesi adına Adana Belediyesi arasında imzalanan toplu iş sözleşmesinin uygulamasında ortaya çıkan anlaşmazlık halledilememiştir.

Tümtis Sendikası Adana Şubesi Başkanı Abit Şimşek, ihtilâfın halli için Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün aracılığının da bir sonuç vermediğini belirterek, «İşveren, imzalamış bulunduğu toplu iş sözleşmesini uygulamamaktadır. Bölge Çalışma Müdürlüğünden aldığımız bir yazı üzerine konunun tarafsız aracıya götürülmesi için 275 sayılı kanunun 19 uncu maddesi gereğince, Çalış-

ma Bakanlığına başvurduk.» demiştir.

TEKSTİL İŞKOLUNDA YEDİ İŞYERİNDE UYUŞMAZLIK

Tekstil sendikası Gaziantep'te yedi işyerinde devam ettiği toplu sözleşme görüşmelerinde İşverenler Sendikası'nın anlayışsız tutumu-

yüzünden meydana çıkan uyuşmazlık uzlaştırma kuruluna götürülmüştür.

DYF-İŞ İLE TCDD ARASINDA PROTOKOL İMZALANDI

Devlet Demiryollarında çalışan işçilerin uzun süredenberi devam eden bir problemleri, Demiryolları

Sosyal Sigortalar Kanununun aksaklıkları

Sosyal Sigortalar Kanununda görülen aksaklıkların giderilmesi için Türk - İş tarafından gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

Bu konu ile ilgili olarak, Türk - İş, teşkilâtına şu genelgeyi yayınlamıştır :

«Yönetim Kurulumuzun 20 - 23 Nisan 1966 tarihleri arasında yaptığı toplantıda çalışma hayatının bütün sorunları gözden geçirilmiş ve bu arada 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun uygulamasında görülen aksaklık ve noksanlıklarının giderilmesi yolunda gerekli çalışmaların yapılması için Türk - İş İcra Kuruluna talimat verilmiştir. İcra Kurulumuz çalışmalarını Haziran 1966 tarihinde yapılacak Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Kurulundan evvel bitirmek niyetindedir.

Teşkilâtımızın adı geçen Sosyal Sigortalar Kanununda tesbit ettiği aksaklık ve noksanlıkları tezelden Konfederasyonumuza bildirmeleri bu problemlerin bir an önce giderilmesini sağlama da önemli bir rol oynayacaktır.»

Öte yandan Sosyal Sigortalar Kurulu Müdürler Kurulu üyesi Hasan Özgüneş ve Mehmet Yavuz'un katıldıkları bir toplantıda bu bölge temsilciliği kapsamına giren sendika yöneticileri ile Sosyal Sigortalar Kurumu çalışanları gözden geçirilmiş, Kanunun aksaklıkları tesbit edilmiştir.

Bursa Sendikalarının bildirisi

Bursa sendikaları geçtiğimiz ay içinde ortak bir toplantı yaparak bir bildiri yayınlamışlardır. Bildiride, Sosyal Sigortalar Kanununa değini- lerek şöyle denmektedir:

«506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu bölgemizde bir işçi çalıştıran işyerlerinde 1.6.1966 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanacaktır. Bu kanunun uygulanmasının ertelenmesi için İzmir, Manisa, Balıkesir ve Bursa Tica- ret odaları ile Esnaf teşek- küllerinin teşebbüsel geçtik-

leri, hatta bu teşebbüslerini gerçekleştirmek için Ankara- ya heyetler gönderdikleri öğ- renilmiştir. Biz Bursa sendi- kaları olarak bu kanunun ertelenmesinde hiçbir fayda mülahaza etmediğimizi, aks- ne tatbikinin zaruretine inan- dığımızı, erteleme teşebbü- sünde bulunanların yanlış yol da olduklarını ve kendi çıkar- larını sağlamaya çalıştıkları- nı kamu oyuna duyurur, ertelenmenin kesinlikte karşısın- da olduğumuzu açıklarız.

İşçi Sendikaları Federasyonu ile Devlet Demiryolları temsilcileri arasında imzalanan bir protokolle bildirilmiştir.

TCDD. İşçileri Emekli Sandığı Kanununa tabi olan işçilerden 30 fiili hizmet yılını doldurmuş olanları emekli ikramiyesi almakta, buna karşı, sandığa tabi 25 ve daha fazla yıl hizmeti bulunanlar, 30 hizmet yılını dolduramadıkları takdirde ise ikramiye alamamakta idiler.

Bu durumun meydana getirdiği problemler, imzalanan protokolde şu şekilde belirtilmiştir:

«Durum bu olunca, 25 . 30 sene arasında hizmeti olan işçilerden iş veriminin azalması sağlık durumunun kifayetsizliği gibi sebeplerle hizmetinden istifade edilemeyen ve bu sebeple emekliye sevkı gereken işçiler, emekli maaşına hak kazanmalarına rağmen, emekli ikramiyesi yönünden mağdur olmaları için 30 seneyi dolduruncaya kadar, istihdam edilme cihetine gidilme zorunluluğunda kalmakta, bu durum ise, hem işçinin daha fazla yıpranmasına, hem işyerinde randımanın düşmesine sebep olmaktadır.

DYF - İŞ ile TCDD arasında imzalanan protokolle, hizmeti 25 yıldan fazla, 30 yıldan az olanlara da emekli ikramiyesi verilmesi konusunda anlaşmaya varılmış ve bu işçilerin ikramiyelerini ne miktarda alacakları belirlenmiştir.

YER ALTINDA ÇALIŞAN İŞÇİLERİN YAŞ HADLERİ

Yer altında çalışan maden işçilerinin yaş hadlerinin 60'dan 50'ye indirilmesi için hazırlanan Kanun teklifi Millet Meclisi Çalışma Komisyonunda kabul edilmiştir.

Türkiye Maden İşçileri Federasyonu Yönetim Kurulu, üzerinde hassasiyetle durduğu bu konunun Çalışma Komisyonu tarafından oybirliği ile kabul edilmesinden duyduğu memnuniyeti bir bildiri ile kamuoyuna duyurmuştur.

TARIM İŞÇİLERİ HAFTADA 54 LİRAYA ÇALIŞTIRILIYOR

Çukurova'da pamuk mahsulünün çapalanmasına geçilmesi münasebetiyle Tarım - İş Sendikası bir açıklama yaparak, tarım işçilerinin çok ağır şartlarda çalıştırıldıklarını belirtmiştir.

Yapılan açıklamada, halen Adana'da 1963 yılında tesbit edilmiş olan asgari ücretlerin uygulandığı, çapa ücretinin haftalık 54 . 66 lira olduğu duyurulmakta ve şöyle denmektedir :

«Gittikçe yükselen yaşama şartları karşısında, ödenmekte olan bu cüz'i ücretle geçinmek imkânsız olduğundan, bugünkü asgari ücreti arttırmak ve yıllardır çıkarılması vaad edilen Tarım - İş Kanunu tasarısının, bir an önce kanunlaşması için sendikamız, Çalışma Bakanlığı nezdinde faaliyette geçmiştir.

Açıklamada Adana Valiliğinin, bütün işveren ve ilgililere, asgari ücretleri mutlaka uygulamaları için gönderdiği uyarmanın sendika ve iş-

çi çevrelerinde olumlu karşılandığı da belirtilmektedir.

TARIM İŞKOLUNDA TEŞKİLÂTLANMA

Türkiye Tarım - İş Sendikası teşkilatlanma çalışmalarına hız vermiş bulunmaktadır. Son günlerde özellikle Batı Anadolu ve Marmara bölgesinde kurulu bazı mahalli sendikaların Tarım - İş'e katılmaları konusunda prensip kararlarına varılmıştır. Bu sendikalar kongrelerini yaparak Tarım - İş Sendikasına katılacaklardır. Bunun dışında henüz sendika kurulmamış yerlerde tarım işçilerinin teşkilatlandırılması için hazırlıkları tamamlanmıştır.

METAL-İŞ FEDERASYONU YÖNETİM KURULU TOPLANDI

Metal - İş Federasyonu Yönetim Kurulu geçtiğimiz ay içinde toplanarak, Federasyon çalışmaları ve işkollarındaki çeşitli konuları gözden geçirerek gerekli kararları almıştır.

Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu kongresi

Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB) nun 7 nci Kongresi 8 . 14 Mayıs tarihlerinde Batı Berlin'de yapılmıştır. Kongreye 6.5 milyon Alman işçisini temsilen 440 delege katılmıştır. Ayrıca 38 dost ülkeden misafir sendikacılar ve işçi liderleri de kongrede hazır bulunmuştur. Türk işçileri Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kongresinde Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy tarafından temsil edilmişlerdir.

OLAĞANÜSTÜ TEDBİRLER KANUN TASARISI

Altı gün süren ve olumlu bir hava içinde cereyan eden kongrede 200 kadar karar tasarısı kabul edilmiştir.

Alman hükümetinin «dış tehlikeler karşısında alınmasını öngördüğü olağanüstü tedbirlerle ilgili kanun tasarısı»nın görüşülmesi sırasında tartışmalar olmuş, tasarı, işçi liderlerinin sert tepki-

siyle karşılaşmıştır. Kanunun ana hatlarını açıklamağa çalışan devlet adamları protesto edilerek, böyle bir kanunun kabulü halinde işçi hak ve hürriyetlerinin tehlikeye düşebileceği, işçilerin ise böyle bir duruma asla müsaade ve müsamaha etmeyecekleri açıklanmış ve yapılan oylama sonunda tasarı reddedilmiştir.

«Zor zamanlar Kanunu» tasarısı, üzerinde konuşan Cumhurbaşkanı Luecke'nin sözleri de delegeler tarafından ışıklar ve yuhalarla karşılanmıştır.

Cumhurbaşkanı Luecke, konuşmasının ancak bir noktasında alkışlanmıştır, o da şudur :

«Söylediklerimin hoşunuza gitmeyeceğini iyi biliyorum».

Öte yandan kongre Almanya'nın birleştirilmesini ve Berlin meselesinin olumlu bir şekilde çözülmesini öngören karar tasarılarını ittifakla kabul etmiştir.

UTANÇ DUVARİ DERHAL YIKILMALIDIR...

Kongrede Doğu Almanyadaki işçilerin durumu da görülmüştür. Berlin konusunda Kongre «**Utancı Duvarı**» nın derhal yıkılması gerektiğini bildirmiştir. Şu an için duvarın yıktırılması mümkün olmasa dahi, Alman halk polislerinin Batı Berlin kesimine iltica ya yeltenenleri öldürmemesi, bu cinayetlere derhal son verilmesi istenilmiştir. Bu arada Batı Berlin ile Doğu Berlin arasında seyahat hürriyetinin tanınması için Doğu Almanya Halk Cumhuriyeti nezdinde teşebbüse geçilmesi de istenilmiştir. DGB kongresi Doğu Almanya işçilerine sendikal hak ve hürriyetlerin tanınması gerektiğini de bildirmiştir.

VIET - NAM SAVAŞINA BARIŞCI ÇÖZÜM YOLU

BUTUNMALIDIR

Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 7 nci kongresi Federal Alman hükümetine çağrıda bulunarak Viet - Nam savaşının sulhçü bir çözüm yolu bulabilmesi için teşebbüse geçmelerini de istemiş, Birleşmiş Milletler Teşkilâtının silâhsızlanma alanındaki çalışmalarını desteklediğini bildirmiştir. Kongre bu arada, İspanyol işçileri-

nin hak ve hürriyet mücadelelerini de sonuna kadar desteklemeğe a zimli olduğunu, bu konuda Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun önderliğinde girilen mücadeleye yardımcı olmak için bütün imkânlarını seferber edeceklerini de belirtmişlerdir.

ESKİ YÖNETİCİLER

TEKRAR SEÇİLDİLER

Kongre sonunda yapılan seçimlerde Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu İcra Kurulu'nun 9 üyesi tekrar seçilmişlerdir. DGB Başkanı Ludwig Rosenberg ittifaka yakın bir ekseriyetle tekrar işbaşına getirilmiştir.

SÜRGÜNDEKİ HÜR İŞÇİ LİDERİNİN TURİSTLERE ÇAĞRISI

Sürgündeki hür İspanyol işçileri ile Franko rejimi arasındaki mücadele bütün şiddetiyle devam etmektedir. İnsan hak ve hürriyetlerini göz göre göre çiğneyen, işçinin en tabii haklarından olan toplu pazarlık ve grev hakkını tanımayan, işçi hareketlerini polis zoru ile bastıran, greve katılan kadın işçilerin saçlarını kökünden usturayla kestirerek 20 nci yüzyılda bir terör rejimini bütün iğrençliği ile uygulayan diktatör Franko ile hür sendikacılık alemi arasındaki mücadele, menfada bulunan İspanyol sendikacılarının bir çağrısı ile yeni bir safhaya dökmüştür. Menfadaki İspanyol sendikacıları «**Turistlerin İspanya'ya gitmekten vazgeçmelerini**» istemektedirler...

Mrekezi Paris'te bulunan Menfadaki Hür İspanyol İşçileri Sendikası'nın Genel Sekreteri Pascual Tomas bu konuda şunları söylemektedir :

«... ben her İspanyol gibi vatanderverim... Vatanımı çok severim. Bu bakımdan bizim Turistlerin İspanya'ya gitmemesini istememiz, bakışta şaşkıncı olabilir. Denebilir ki, bunlar vatansız kişiler.. Denebilir ki bunlar vatanını sevmeyen insanlar!... Ama acaba hakikat bu merkezde mi? Benim ülkemde bugün bir diktatör var... Bu şahıs insanlığın en tabii hak ve hürriyetlerini tanımıyor. İnsan Hakları Ev-

«İSPANYA'YA GİTMEYİN» — Sürgündeki İspanyol İşçi Sendikaları Genel Sekreteri Pascual Tomas, turistlerden İspanya'ya gitmemelerini istedi.

rensel Beyannamesinin bütün hükümleri ısrarla çiğneniyor. İspanyol vatandaşı koyu bir istibdat altında inim inim inlemekte!

İspanya'yı ziyaret etmek isteyen Turistler! Şu gerekleri biliniz :

— İspanya'da yazı ve söz hürriyeti yoktur. Düşündüğünüzü yazamazsınız, fikirlerinizi açıklayamazsınız!

— İspanya'da Batı demokrasi-lerinin hepsinde işçinin temel haklarının sayılan sendikalaşma, sendikalara serbestçe girme ve çıkma hürriyeti yoktur! Hür sendikacılık mücadelesi değil, devlet organı durumunda güdümlü sendikacılık söz konusudur.

— İspanya'da işçi haklarından yana olan papazlar bile cezalandırılmamaktadırlar.

İspanyayı ziyaret eden turistler biliniz ki, muhteşem bir İspanyol kilisesinin tezyinatını size anlatan rehberiniz, sizi oraya getiren taksi şoförü, kaldığınız otel'in katiibi Franko'nun esaret rejimi altın. da inim inim inlemektedirler.

Turistler unutmayınız ki, İspanya'nın tarihi zenginlikleri, Akdenizin güzel güneşi ve bütün güzellikleri Franko'dan sonra da var olma- ta devam edecektir.

Turistler! Franko işbaşında olduğu müddetçe, İspanya'dan uzak kalınız.»

Öte yandan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu son İcra Kurulu toplantısında kabul ettiği bir kararla tasarısı ile hür sendikacılık aleminin Franko dikta-

törlüğü ile sonuna kadar mücadele edeceğini, İspanyol işçilerinin hak ve hürriyetlerinin tekrar elde edilmesi için tam bir dayanışma içinde olduğunu bir kere daha dünya kamuoyuna duyurmuştur.

İSPANYA GÜNEŞLİ AMA... Turizmden büyük gelir sağlayan İspanya'nın turizm afişlerinden biri. «güneşli İspanya'ya gelin» denilmektedir. Güneşli fakat hürriyetsiz.

ULUSLARARASI GAZETECİLER FEDERASYONU KONGRESİ

Uluslararası Gazeteciler Federasyonu'nun 8 inci dünya kongresi 2 - 6 Mayıs günlerinde Berlin'de yapılmıştır. Onyedü ülkeden 50 bin gazeteciye temsilen 60 delegenin katıldığı kongrede özellikle «basın hürriyeti, gazetecilik mesleğinin çeşitli sorunları» üzerinde durulmuştur. Bu arada Gazeteciler Federasyonunca Afrikada'da kurulan yeni «Gazetecilik Enstitüsü» nün finansmanı için federasyon aidatlarının yükseltilmesi de kararlaştırılmıştır.

Kongrenin son günü yapılan seçimlerle Federasyon başkanlığına tekrar İngiliz gazetecisi Jim Bradley getirilmiştir.

GUYANO DEVLETİ KURULDU

Eski İngiliz Ginesi 23 Mayıs 1966 günü bağımsızlığına kavuşmuştur. GUYANO adını alan yeni devletin nüfusu 700 bindir. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Ömer Becu Guyano Başbakanına bir telgraf çekerek, «uluslararası hür işçi aleminin en samimi tebriklerinin kaulünü» istemiştir. Yeni devlet, İngiltere Milletler Topluluğundaki 23 üncü bağımsız ülke olacaktır.

BATI ALMANYA'DA 300 BİN İŞÇİ GREVE GİDİYOR

Batı Almanyalı 300 bin kömür madeni işçisinin greve gidip gitmeyeceği 1 Haziran günü yapılacak oylamayla meydana çıkacaktır. Genel kanı, işçilerin grev kararı almaları merkezindedir.

Batı Almanya Maden İşçileri Sendikası'ndan yapılan açıklamada, sendikanın yüzde 8.5 oranında ücret zammı teklifinin kömür sanayii yöneticileri tarafından reddedildiği, bu durum karşısında kesin kararın bizzat maden işçilerine bırakıldığı belirtilmektedir.

Batı Almanya'da kömür sanayii halen buhranlı bir devre geçirmektedir. Son birkaç yıl içinde bir çok maden ocağı kapatılmış, diğer bazılarında da büyük ölçüde tensikat hazırlığına girilmiştir. Alman Maden İşçileri Sendikası ve Batı Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu herşeye rağmen ücretlere zam yapılması gerektiğini ileri sürmekte ve işçinin greve itilmesi halinde mücadelelerinin sonuna kadar destekleneceğini bildirmektedirler.

ADEN İŞÇİ KONFEDERASYONU BİNASINA SABOTAJ

11 Mayıs günü meçhul kişiler Aden İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Genel Merkez binasını havaya uçurmağa teşebbüs etmişlerdir. Birbiri peşisıra patlayan bombalar sonunda geçen yıl hizmete giren binanın bir kısmı tahrip olmuş, gece bekçilerinden bazıları yaralanmıştır.

Uluslararası hür işçi sendikaları Konfederasyonu Genel Sek-

ÖLDÜRÜLDÜ — Adende hür işçi hareketine karşı girişilmiş hareketler birbiri takip etmektedir. Bundan önce de Aden İşçi Sendikaları Federasyonu Genel Sekreteri Ali Hüseyin el-Hadi evinin önünde meçhul mütecavizler tarafından tabanca ile öldürülmüştü.

reteri Ömer Becu Aden İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na bir telgraf çekerek üzüntülerini belirtmiş, «... Adenli işçi kardeşlerimiz uluslararası hür işçi aleminin tam desteğine sahiptirler, bundan emin olmalıdırlar», demiştir.

AFL CIO MISIR'A DIŞ YARDIM YAPILMAMALI DİYOR

Şubat ayı içinde Küba başkentinde yapılan Asya - Afrika ve Güney Amerika komünist teşkilatlar toplantısının akisleri hâlâ devam etmektedir. Bu toplantının komünistlerin «dünya hakimiyeti» görüşünü perçinlemek ve kıtalararası işbirliğinin sağlanabilmesi için yapıldığını iddia eden Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL - CIO) Amerikan Hükümetinin dış yardım konusunda dikkatli davranmasını istemiştir.

Dış yardım konusunda Başkan Johnson'un 3 milyar 386 milyon tutarındaki teklifini candan desteklediklerini belirten AFL - CIO İcra Kurulu, yardım yapılırken yardım alan ülkelerin Amerika'ya karşı davranışlarının dikkate alınmasını da istemişlerdir.

Konfederasyonun bildirisinde Marsal Plânından bu yana Amerika Birleşik Devletleri'nin dış yardım olarak dünya milletlerine 46 milyar dolar verdiği açıklanmakta, Ameri-

ka'ya karşı düşmanca hisler besleyen ülkelerin bu yardımdan faydalanmaması gerektiği bildirilmektedir. AFL - CIO bildirisinin diğer bir bölümünde Birleşik Arap Cumhuriyeti (Mısır) Cumhurbaşkanı Nasır'a şiddetle çatılmakta, «Mısır Diktatörü» nün Küba toplantısına başarılar dileyen mesajından bahsedilerek, Nasır'ın «bir dahaki toplantının Kahire'de yapılmasını teklif ettiği» de anlatılmaktadır. Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu İcra Kurulu «bu şartlar altında Mısır'a gıda yardımı yapılmamalıdır» demektedir.

A. B. D. ile Mısır arasındaki Gıda Andlaşması gelecek ay içinde sona erecektir. Son gelişmeler karşısında piyasasındaki 10 ekmekten 8'inin Amerikan gıda yardımı olarak gönderilen buğdayla yapıldığı bildirilen Mısır'a gıda yardımı yapıp yapılmayacağı merakla beklenmektedir.

DÜNYA TOPRAK REFORMU KONFERANSI TOPLANİYOR

Haziran ayında toprak reformu konusunda son derece önemli bir dünya konferansı yapılacaktır. Konferans Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ile ona bağlı Tarım ve Gıda Teşkilâtı tarafından düzenlenmiştir.

20 Haziran - 2 Temmuz tarihleri arasında yapılacak konferansa halen 60 ülke katılacağını bildir-

ERO SCHEVENELS'İN ÖLÜ- MÜNDEN SONRA İLK TOP- LANTISINI YAPTI

Uuslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Avrupa Bölgesel Teşkilâtı (ERO) Genel Sekreterleri Walter Schevenes'in ölümünden sonra ilk toplantısını geçen ay içinde yapmış ve Schevenes'in ailesine verilecek ölüm tazminatının miktarıyla, yapılacak yardımı tesbit etmiştir.

Toplantıda ICFTU'yu temsilen Genel Sekreter Ömer Becu bulunmuştur.

TÜRK - İŞ HAZİRAN 1966

İŞÇİLERİN PROTESTOSU — Karakas'ta toplanan Amerika ülkeleri Çalışma Bakanları Konferansı sırasında, işçiler ağızlarını bezlerle tıkayıp, kendilerini prangaya vurarak, konferansın yapıldığı binanın önünde büyük bir protesto gösterisi yapmışlardır. Gösteriyi dağıtan güvenlik kuvvetleri çok sayıda işçiyi tutuklamıştır. Resimde gösteri yapanlardan tutuklanmış bir işçi kadın, ağız bezle tıkalı olduğu halde, zincirlerinden tutularak götürülüyor.

KOLOMBİYA İŞÇİLERİNİN İSTEĞİ

Kolombiya İşçi Sendikaları Federasyonu Kolombiya'daki İngiliz, Japon ve İspanyol Büyükelçilerine müracaat ederek, ülkelerinin Küba ile ticari ilişkilerini yeni baştan gözden geçirmelerini ve hatta bundan böyle hiç bir ticari ilişki kurmamalarını istemiştir.

Kolombiya İşçi Federasyonu tarafından basına verilen bilgide Şubat ayı içinde Küba başkenti Havana'da yapılan kıtalararası komünist teşkilâtlar toplantısının hür iş-

çiler, aileleri ve demokratik sendi kacık için büyük bir tehdit olduğu belirtilmekte, şöyle denilmektedir :

«... Moskova'nın emirlerine uyan, onun emperyalist emellerinin aleti haline gelen bir ülkenin içine düştüğü feci durum bütün çıpaklığıyla ortadadır. Küba'da işçi korku içindedir; açtır. Bu hakikatler karşısında batı ülkelerinin Küba ile ticari ilişkilerini geliştirmemesi, hatta hiç kurmaması insan hak ve hürriyetlerini koruma arzusunun tabii icabıdır.»

DİKKAT ! Tehlike Gittikçe Büyüyor

AÇLIK

Milyonlarca insanın doğru dürüst karınlarını doyurabilme imkânlarından yoksun olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Süratle artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılayacak yeterlikte gıda üretilmiyor ve her gün binlerce kişi açlıktan, kötü beslenme yüzünden ölüyorlar.

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı tarafından yapılan tahminlere göre 2000 yılında dünya nüfusu 6 milyarı bulacak. Yıl 1966; doğan 3 çocuktan ikisi gıdasızlık yüzünden ölüm tehlikesi ile karşı karşıya.. Pek yakın bir gelecekte insanlığın hali ne olacak? Problem halledilebilir mi?

Değerli bir devlet adamı bir tarihte bu konuda şunları söylemişti: «... insanlık; çağımızda, yaşamakta olduğumuz şu devrede dahi, açlığı dünyadan silmeğe muktedir. Elimizde vasıtalar var, gücümüz var... Tek bir şeye ihtiyaç duyuyoruz : Arzu ve irade...»

Kötü beslenme şartlarıyla, gıda yetersizliğiyle mücadelede başarı kazanmanın sırrı gerçekten bu sözlerde mi yatıyor? Bu soruya «evet» diyebilmek, sadece 1965 yılında silahlanma masrafları olarak dünya milletlerinin 150 milyar dolar harcadıklarını düşündüğümüzde pek kolay olamıyor. Sonuç : 1965 yılında dünya nüfus artışı yüzde 2, tarım ürünleri üretimi ise yüzde 1.5 artmış bulunuyor. Oysa ki, bugünkü beslenme rejimi islah edilmeksizin sadece nüfus artışının karşılanabilmesi, 1975 yılına kadar gıda maddeleri üretiminin yüzde 36, iki bin yılında ise yüzde 123 artmasını gerektirmekte...

Dünyada bugün 1 milyar insan aç... 500 milyon insan kötü beslenme sonucu hastalıklardan kırılıyor... Günde 10,000 kişi ölüyor...

Otuzdört yıl sonra, açlıkla mücadelede bu tempo takip edilirse, insanlığın sonu ne olacak?

500,000 kilo buğday parası tek bir avcı uçağına yatırılıyor... İki tane tam teçhizatlı hastahane yapılabilecekken bir ağır bombardıman uçağı tercih ediliyor... 8000 adet ev unutuluyor, paralar bir destroyer yapımında israf ediliyor!

Tehlike zannedildiğinden çok yakındır.

Gittikçe artan dünya nüfusunun nasıl besleneceği konusu, her geçen yıl ağırlığını biraz daha arttırmakta, dünyanın en önemli sorunlarından biri haline almaktadır. Bugün dünyada hüküm süren açlığın derecesi hakkında bir fikir edinebilmek için, dünyada yaşayan 3 milyar insandan 1 milyarının karınlarını doyurma imkânlarından yoksun olduğunu düşünmek kâfidir. Hele dünya nüfusunun her yıl 65 milyon diğer bir deyişle yüzde 2 oranında artması, buna karşı, gıda maddeleri üretiminin çok düşük bir oran da yükselmesi, yakın bir gelecekte insanlığın nasıl vahim bir problemle karşılaşacağını ortaya koymaktadır. Öte yandan, açlık problemi, bugün için karını doyuramayan 1 milyar insana yiyecek temini ile de çözümlenmiş olmamaktadır; bir de halen 500 milyon insanı cılız, sıhhsiz, hastalıklı yapan kötü beslenme şartlarının, gıda yetersizliğinin islahı lazımdır.

BAHTİYAR İNSANLAR... BEDBAHT İNSANLAR...

Gıda üretimi bakımından dünyada gelişmiş ülkelerle, iktisaden geri kalmış ülkeler arasında esaslı farklar vardır. Gelişmiş ülkelerin insanları karınlarını doyurabilmektedirler; geri kalmış ülkelerin çoğunda ise halk açtır, çocuklar hastalıktır... Bu ülkelerde gıdasızlıktan, kötü beslenmeden ölenlerin sayısı günde 10,000'i bulur. Bahtiyar insanların yaşadığı ileri ülkelerde gıda maddeleri üretiminin nasıl azaltılabileceği düşünülür. Geri ülkelerde ise, gıda maddeleri üretimi ile nüfus artışı arasındaki dengesizliğin ortadan kaldırılması için sınırlı mali imkânların müsadese oranında çaba sarfedilir.

Bu genel tasnifin yanı sıra, gıda maddeleri üretimi bakımından

İmal edilen her mermi,
her tüfek, her tank ve
her roket, ısıtılamayan
üşümüşlerin, doyurula -
mayan açların gözyaşını
taşımaktadır.

FAO Nedir ?

Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Teşkilâtı 16 Ekim 1945 tarihinde Kanada'da yapılan bir uluslararası andlaşmayla kurulmuştur. Genel Merkezi Roma'dadır.

FAO'nun Hedefleri :

- Üye ülkeler halklarının standardını, beslenme şartlarını geliştirmek
- Tarım mahsulle-

rinin üretimini, dağılımını arttırmak, emniyet altına almak.

— Tarım nüfusunun hayat ve çalışma şartlarının islahında yol gösterici bir rol oynamak.

FAO nun 1500'e yakın memur, eksper ve uzmanı vardır. Çalışmalar daha ziyade sayıları 24'ü bulan «teknik komiteler» vasıtasıyla yürütülmektedir.

dünya ülkeleri üç gruba ayrılabilir :

— Gıda maddeleri üretiminin, nüfus sayısından daha fazla arttığı ülkeler;

— Nüfus sayısına oranla gıda üretimini aynı hızla arttıran ülkeler;

— Gıda maddeleri üretiminin nüfus sayısına nazaran çok yavaş arttığı ve bu ülkelerdeki bu tehlikeli temponun daha uzun yıllar devam edeceği tahmin olunan ülkeler.

İlk gruptaki mesut ülkeler arasında Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Avustralya Yeni Zelanda bulunmaktadır. Bu ülkelerde gıda üretimi nüfus sayısından daha büyük bir hızla gelişmekte, gıda yetersizliği problemi yerine, gıda maddesi fazlası sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu grup ülkelerde dünyaya nüfusunun üç ilâ dörtte biri,

yani 750 milyon ilâ 1 milyar insan yaşamaktadır.

İkinci gruba komünist bloka dahil ülkeler, yani Sovyetler Birliği, Doğu Avrupa Ülkeleri ve Kıt'a Çin'i, aynı zamanda Güney ve Orta Amerika'nın bazı ülkeleri girilmektedir. Bu ülkelerde bazan gıda üretiminde aksaklıklar kaydedilmişse de bunlar kısa zamanda giderilmiştir. Bu gruba dahil ülkelerde yaşayanlar 1.5 milyar ile 2 milyar civarındadır. Ancak bu ülkelerde yaşayanların yiyecek maddesi bulabilmesi, en iyi şekilde beslendikleri anlamını taşımamaktadır. Buralarda da kötü beslenmenin izlerini görmek mümkündür.

Üçüncü grubu meydana getiren ülkelerde bedbaht insan toplulukları yaşarlar. Hindistan, Pakistan, Afrika ülkelerinden Mısır ve bir ölçüde ülkemiz bu gruba dahildir. Burada gıda üretiminin artma-

şı sadece ekili sahaların genişletilmesi ile değil, topraklar üzerinde hasılanın arttırılması ile mümkündür. Bura halkı kendi ülkelerinde yetişen ürünleri satın alma, gücünden de yoksundurlar. Görüldüğü gibi problem tek yanlı değil, çok yanlıdır.

KÖTÜ BESLENMEYLE MÜCADELEDE NE YAPILDI?

Gayesi «... üye ülkelerin halklarının beslenme şartlarını islah ve gıda maddeleri üretimini arttırmak, dağılımını emniyet altına almak» olan Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Teşkilatı (FAO) 1946 yılından bu yana dünya uluslarını açlığa karşı korunmağa ve kötü beslenmeyle mücadele etmeğe çalışmıştır.

Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Teşkilatı tarafından çeşitli yıllarda yapılan dünya anketleri, problemi bütün vehametiyile ortaya koymaktadır.

Beslenme üzerine ilk anket 1946 yılında yapılmıştır. Ankete dünya nüfusunun yüzde 90'ını temsil eden 70 kadar ülke katılmışlardır. Buna göre, dünya nüfusunun yarısından fazlasının yaşadığı bölgelerde, beslenmede nüfus başına sağlanan kalori 2250 den daha aşağı; dünya nüfusunun üçte bi-

rinden fazlasını sağlayan bölgelerde ise, ortalama kalori miktarı 2750 civarında idi. Dünya nüfusunun yaklaşık olarak altıda biri de azamisi ve asgarisi belirtilen rakamlar arasında kalori alabilmekteydi. Anket, asgari kalori ihtiyacını 2550 - 2650 kalori arasında tespit etmişti. Anket sonuçlarına göre insanlık ajeminin en az üçte ikisi fena beslenmenin hatta açlığın kurbanı idiler.

1952 yılında yapılan ikinci anket göstermiştir ki, dünya nüfusunun yüzde 59'unu temsil eden ülkelerde fert başına düşen kalori 2200'ü geçmemektedir. Nüfusun yüzde 28'i ise fert başına 2700 kалoriden daha fazla alabilmektedir.

Tarım ve Gıda Teşkilatı tarafından yapılan üçüncü anket, konuyu başka bir açıdan ele almış, bugünkü durumla geçmişin karşılaştırmasını yapmış, bazı soruların cevaplarını aramıştır: «Dünyanın çeşitli bölgelerindeki nüfusun yiyecek maddeleri tüketimi nedir? Bunların ihtiyacına ne dereceye kadar cevap verilebilmektedir? Beslenmeyi islah için ne gibi maddelere ihtiyaç vardır? Problemi halledebilmek için ne gibi tedbirlere başvurmak lâzımdır?» gibi bazı sorular, bu anketle sonuçlanmışsa da, uygulamada, endişeyi ortadan kaldıracak bir gelişme olama-

Bir yiyeceğe kavuşma, dünyanın neresinde olursa olsun, aç insanlarda - hele çocuk olursa - aynı heyecan ve sevinci uyandırır. Honduraslı bu çocuk FAO'nun gönderdiği yemeği yerken, aynı heyecanı duyuyor.

mıştır.

Dünya nüfusunun yaklaşık olarak yüzde 95'inin yaşadığı 80 ülkede yapılan üçüncü anketin sonuçlarını tablolardan görmek kabildir:

1 NUMARALI TABLO

Bir numaralı tablo, halkları düşük ve yüksek kalori alabilen ülkelerin fert başına düşen yiyecek maddeleri miktarına ait endeks numaralarını vermektedir.

TABLO I

Bölgeler	Devreler	Nebati menşeli yağlı maddeler hariç olmak üzere nebati maddeler	Hayvani menşeli yağlı maddeler hariç olmak üzere hayvani maddeler	Her çeşit yiyecek maddeleri
Kalori derecesi düşük ülkeler	Savaşta önce Savaşta sonra Son yıllar	84 78 87	47 39 46	61 55 62
Kalori derecesi yüksek ülke.	Savaşta önce Savaşta sonra Son yıllar	131 132 128	205 220 229	177 184 211
DÜNYA	Savaşta önce Savaşta sonra Son yıllar	100 94 99	100 95 112	100 95 106

FERT BAŞINA DÜŞEN YİYECEK MİKTARINI GÖSTEREN ENDEKSLER.

(Savaşta önce dünya ortalaması : 100)

FAO — Açlıkla mücadele yapan teşkilâtın ilk merkezi 1946 - 1947 yıllarında Washington'da, birinci resimde görülen bina idi. Şimdi Roma'ya taşınmış olan FAO ortadaki resimde görüldüğü gibi, büyük bir binada çalışır. Üçüncü resimde ise FAO Genel Direk törü Dr. B.R. Sen.

Görüldüğü gibi, ülkelerin durumu «Savaşın önce», «Savaş sonrası» ve «son yıllar» olmak üzere üç ayrı devrede incelenmektedir. Savaş öncesi yıllarda dünya ortalaması «100» olarak kabul edilmiştir. Tablonun incelenmesinde de görüleceği gibi, fert başına düşen yiyecek maddeleri miktarı, harp öncesi yıllara nazaran yüzde 6 oranında artmıştır. Bu artışın başlıca sebebi yüksek kalori alabilen ülkelerde yiyecek maddelerinde harp öncesi yıllara nazaran ortalama yüzde 6 oranında bir artış meydana gelmesidir. Harpten önce, fertlerine yüksek kalori sağlayabilen ülkelerde fert başına düşen yiyecek miktarı, kalori derecesi düşük ülkelerden 2.9 defa daha fazla idi. Bu oran halen 3.4 tür.

2 NUMARALI TABLO

İki numaralı tablo da tetkik edildiğinde, iki grup ülke arasında hayvani ve nebati menşeli yiyecek maddelerindeki fark ortaya çıkmaktadır. Kalkınmış olan (fertlerine yüksek kalori sağlayabilen ülkeler) ülkelerde hayvani menşeli gıda maddeleri, geri ülkelerdekinden iki defa daha yüksektir. Nebati menşeli gıda maddeleri bakımından bu oran 1.5 tur.

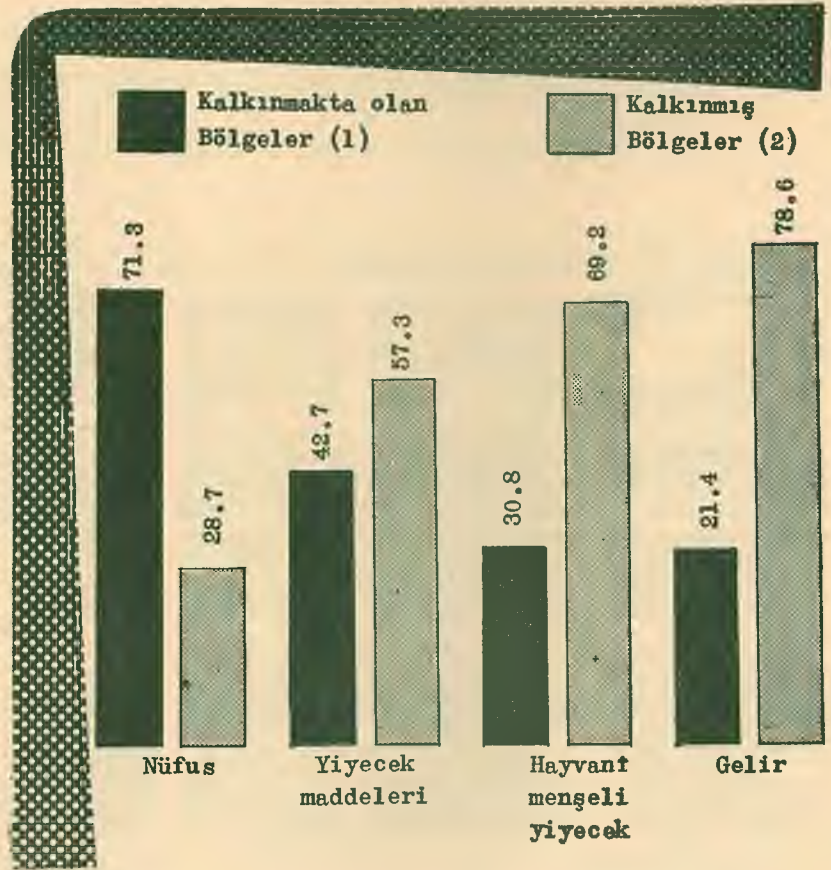
Genel gelirin dağılımındaki adaletsizlik de iki numaralı tabloda görülmektedir. 1959 yılında kalkınmakta olan ülkeler genel dünya gelirinin sadece yüzde 21.4'ünü alabilmişlerdir. Bu oran bugün de hemen hemen aynıdır; 1959 yılından

bu yana geçen zaman gelişmiş ülkeler lehine sonuçlar meydana getirmiş, geri ülkeler ve buraların bedbaht insanları sefalet içinde kalmakta devam etmişlerdir.

3 NUMARALI TABLO

Üç numaralı tablo, İkinci Dünya Harbinden önce, harpten sonra ve son yıllarda olmak üzere yiyecek maddelerinin kalori ve protein

TABLO 2

DUNYA NÜFUSUNUN GENEL GELİRİNİN VE YİYECEK MADDELERİNİN DAĞILIŞI

TABLO 3

Bölgeler	Geri kalmış ülkeler		Gelişmiş ülkeler		D Ü N Y A (ortalaması)	
Fert başına	Kalori	Protein	Kalori	Protein	Kalori	Protein
Savaştan önce	2110	10	2950	34	2380	18
Savaştan sonra	1960	8	2860	37	2240	18
Son yıllar	2150	9	3050	44	2420	20

ÇEŞİTLİ BÖLGELERDE FERT BAŞINA DÜŞEN KALORİ VE PROTEİN MİKTARI.

bakımından ortalama seviyeyi göstermektedir. Geri kalan ülkelerin halkları son yıllarda ancak 2150 kalori alabilmektedir. Bu rakam gelişmiş ülkeler için 3050'dir. Beslenme kalitesi dikkate alındığında her iki grup arasındaki tezat daha açık bir surette ortaya çıkmaktadır. Geri ülkelerde protein tüketimi

mi günde fert başına 9 gram olduğu halde, gelişmiş bölgelerde bu miktar 44'e yükselmektedir.

Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Teşkilatı tarafından yapılan bu araştırmalar bugün dünya nüfusunun yarısından fazlasının aç olduğunu, iyi beslenemediğini bütün çıplaklığıyla ortaya koymakta-

dır.

4 NUMARALI TABLO

Nüfus artması dolayısıyla ortaya çıkan ihtiyaçlara cevap vermek için gıda maddeleri üretiminde ne oranda artış olması lazımdır? Dört numaralı tabloda bunu görmek mümkündür.

4 Numaralı tabloya göre dünya nüfusu 1975 yılında 2 milyar 877 milyona, 2000 yılında ise 5 milyar 89 milyona erişecektir. Bundan çıkan sonuç şudur: Sadece nüfus artışının ihtiyaçlarını karşılayabilmek için geri kalmış ülkeler yiyecek maddeleri üretimini 1975 yılına kadar yüzde 41, iki bin yılına kadar da yüzde 150 oranında arttırmaya mecburdurlar. Gelişmiş ülkelerdeki artış oranları o kadar önemli değildir. 2000 yılında dünya nüfusunun aç kalmaması için yiyecek maddeleri üretimi yüzde 123 oranında arttırılmış olmalıdır. 1975 yılı için aynı oran yüzde 36'dır.

BÜYÜK TEHLİKE

Görüldüğü gibi dünya büyük bir tehlike ile karşı karşıya'dır.

Bütün çabalara rağmen 1965 yılında elde edilen sonuçlar hayal kırıcı olmuştur. 1965 te nüfus artışı aynı tempo ile devam etmiş, 65 milyon artmıştır. Buna mukabil dünya gıda maddeleri üretimindeki artış yüzde 1.5 civarındadır. Güney Amerika'da yüzde 6.5 Asya'da yüzde 8.5 Avrupa'da yüzde 11 oranındaki artışla ne 1975 yılında ne

TABLO 4

		Geri Kalmış Ülkeler	Gelişmiş Ülkeler	Dünya
1975 yılı	Nüfus (milyar)	2.877	1.061	3.938
	Gıda mad.	141	124	136
2000 yılı	Nüfus (milyar)	5.089	1.352	6.441
	Gıda mad.	250	158	223

NÜFUS ARTIŞ PROJEKSİYONLARI, BÖLGELER İTİBARIYLA
GIDA MADDELERİ ENDEKSİ (1958 = 100)

de 2000 yılında ulaşılması gereken seviyelere çıkılamıyacağı ortadadır.

Dünya'da hergün 10,000 kişi açlıktan ve kötü beslenme yüzünden ölmektedir...

Dünya'da 1.5 milyar insan açtır. Açtır ama, 1965 yılında sadece silahlanma için 150 milyar dolar israf edilmiştir.

Dünya milletleri biran evvel insanlığın en çok 34 yıl sonra karşı karşıya kalacağı felaketi önlemeğe çalışmaktadırlar.

AÇLIKTAN KURTULMA KAMPANYASI NEDİR?

Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Teşkilatı (FAO) gerek ulusal, gerekse uluslararası alanda açlığın giderilmesi için sarfedilecek çabaları birleştirmek suretiyle, bunların etkisini arttırmak, bütün hükümetleri ve milletleri «açlık problemi» yle ilgilenmeğe davet etmek

üzere 1 Haziran 1960 tarihinde «Açlıkla Mücadele ve Açlıktan Kurtulma Kampanyası» açmıştır. Kampanyanın birinci devresi geçen yıl sona ermiş, ikinci 5 yıllık devre başlamıştır. Kampanya daha ziyade öğretici bir nitelik taşımaktadır. Açlıkla mücadele kampanyası sırasında işlenen konular arasında şunlar yer almaktadır :

— Tarımın ilkelikten kurtularak, modernleştirilmesi

— Toprağın, suların ve ormanların değerlendirilmesi

— Gıda maddeleri üretiminin verimliliğinin artırılması.

Kampanyanın veçhelerinden biri de, iktisadi ve sosyal kalkınma hamlelerinde ülkeleri çabalarını arttırmağa davet etmek, kaynaklarını seferber etmelerini sağlamaktır.

Kampanyanın ilk beş yıllık dönemi maalesef fazla başarılı olamamıştır. Dünya gıda maddelerindeki artış oranı (yüzde 1.5) bunun en açık delilidir. Ancak FAO, Uluslar-

arası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile ona bağlı teşkilatların da desteğiyle mücadelesine devam etmektedir.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı'nın önderliğini yaptığı «açlıkla mücadele kampanyası» ancak bir şartla başarıya ulaşabilir: bütün milletler elbirliğiyle açlıkla mücadeleye, açlıktan korunmaya çaba sarfetmelidirler...

PETROL İNSANLARI DOYURABİLECEK Mİ?

Petrolde sentez usulüyle protein temini alanındaki denemelerden alınan neticeler ümit vericidir. Gıda problemi üzerinde çalışan ilim adamları petrol hidrokarbonlarından protein ve vitamin çıkarmanın mümkün olduğunu bildirmişlerdir. Bu suretle süratle artan dünya nüfusunun beslenme problemi ortadan kalkabilecektir.

PROTEİN VÜCUT İÇİN NEDEN ÖNEMLİ

Gıda maddeleri vücudu kuran,

Gıda Üretimindeki artış nüfus artışına ayak uyduramıyor

Birleşmiş Milletlerin gıda ve tarım teşkilatı (F.A.O.), 1965 - 66 dünya emtia durumunu tahlil eden kötümser ifadeli raporunda, gıda üretiminin nüfus artışına ayak uyduramadığından şikâyet etmektedir.

F.A.O.'ya göre, bu üretim yılına kadar tarımsal üretim oranı, dünya nüfusu artışı oranı ile omuz omuza gitmekteydi. (% 2 civarında) Ne var ki, bu yıl gıda veya ham madde üretimi, dünya nüfus artışına ayak uyduracak bir hamle yapmaktan uzak kalmıştır. Raporda, bu düşüşün en büyük sebebi olarak, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa da dahil olmak üzere, bütün komünist ülkelerde, gıda üretiminin öngörülen seviyenin çok altına düşüşü gösterilmektedir. Komünist ülkelerdeki bu istikrarsızlığa karşılık Birleşik Amerika ve Kuzey Amerika'da, hava şartlarının düzgün gitmesinden ötürü tarımsal üretim büyük bir artış kaydetmiştir. Batı Avrupa'da da aynı şekilde üretim oranı artarken, Japonya'da nisbet, beklediği kadar büyük olmamıştır. Güney Afrika ile Avusturalya'da ise, kuraklık yüzünden 1965 - 66 ürünü ciddi sayılabilecek kadar düşük olmuştur.

F.A.O. raporunda tarım ürünlerinden genel olarak şu şekilde bahsedilmektedir:

★ Buğday: Geçen mevsimde ulaşılan rekor seviyeden yüzde 8 düşüş. Buna karşılık Kuzey Amerika bölgesinde, üretimde yüzde 7 artış.

★ Diğer tahıl çeşitleri: Genel üretimde, Birleşik Amerika'nın sağladığı rekor seviyedeki üretim sayesinde yüzde 1 artış. Sovyetler Birliği ve diğer bölgelerde kötü hava şartları yüzünden çok az ürün alınmıştır.

★ Pirinç: Geçen mevsime kıyasla yüzde 2 düşüş. Birleşik Amerika ve Komünist Çin'de ürün bereketli olmakla beraber, Hindistan gibi diğer pirinç bölgelerinde, kötü hava şartlarına dayanan düşüş.

★ Et: Gelişmiş ülkelerde, kırmes hayvancılığının geliştirilmesinden dolayı yüzde 1.6 artış.

★ Süt: Üretimci ülkelerde normal bir artış, buna karşılık Birleşik Amerika'da beklenmiyen bir düşüş.

★ Yağ: yüzde 2 nisbetinde artış.

★ Şeker: Üretimin çok fazla olması beklenmekteyse de, gene de, geçen mevsimde kaydedilen artışın yüzde 6 nisbetinde düşük olacağı anlaşılmaktadır. Arz ve talep arasındaki dengenin bu yıl sonuna doğru düzelmesi beklenmektedir.

★ Turuncgiller: Akdeniz ve Amerika bölgesinde bereketli ürün. Geçen mevsimde kaydedilen rekor seviyedeki üretimin üstüne çıkılabilecektir.

★ Balık: Üretim genişlemeye devam etmektedir. Ancak Peru ve Şili balıkçılık sanayiinde meydana gelen gerileme nihai rakamı değiştirebilecektir.

Hindistanda açlık, sefalet

Geçtiğimiz ay içinde haber ajansları Hindistandaki açlıkla ilgili olarak aşağıdaki haberi bütün dünyaya yaydılar. Basınımızda yer alan bu haberi açlık probleminin fecaatini belirtmek için aynen yayınıyoruz.

Hindistan Başbakanı Bayan İndira Gandhi, Orissa eyaletinin açlık içinde kıvranan bölgelerini gezdikten sonra Yeni Delhi'ye dönmüştür.

Şahit olduğu hüznü verici manzarayı belirtmekten kaçınmayan Başbakan, «Hükümetin aldığı tedbirlerin zamanında ve enerjik bir şekilde uygulanması halinde, kötü günlerin pek yakında arkada kalacağını» söylemiştir. Başbakan, açlık yüzünden iddia edildiği gibi ölüm vakası olup olmadığı soran gazetecilere kesin bir şey söyleyemeyeceğini, fakat eyaletteki durumun hiç de iyi olmadığını kabul etmek zorunda olduğunu bildirmiştir.

Öte yandan, Orissa eyaletindeki kuraklık hakkında dün yayımlanan resmi bir raporda bölgede yaşayan 17,5 milyon insanın «dörtte birinin, misli görülmemiş bu kuraklığın etkisi altında kaldığı» kaydedilmiştir. Ekili arazinin yüzde 36'ya varan bir kısmı kuraklık yüzünden kavrulmuştur. Eyaletin çözüm bekleyen en önemli meselesi, dar gelirli sınıfa yeni bir gelir kaynağı bulabilmektir. Gıda maddeleri az da olsa düşük fiyattan piyasada bulunmaktadır. Fakat bu sınıfın satın alma gücü sifırı olduğu için, yeni bir gelir kaynağı sağlanamadığı takdirde, fakir halkın hırsızlık ve yağmacılığa yönelmesinden endişe edilmektedir. Hükümet Orissa eyaletinin yardım ihtiyacı içinde kıvranan halkına büyük bir yardım kampanyası açmıştır. Ne var ki, yardım malzemesi yaşlı ve çocuklar gibi gerçek ihtiyaç sahiplerinin eline zaman zaman ulaşmamaktadır. Hükümet bu bakımdan, bölgede yeni parasız besin merkezi açılmasına karar vermiştir.

YİYECEK BEKLİYORLAR — Hindistanda hüküm sürmekte olan şiddetli açlık ve sefalet ölümlere sebep olmaya başlamıştır. Resimde, açlığın etkisini en fazla gösterdiği Orissa eyaletinde halk, hükümetin gıda yardımı yapmasını beklerken.

hayatini devam ettiren ve çalıştıran üç esaslı unsur taşımaktadır. Bunlar: Karbonhidratlar, yağlar ve proteindir. Vücutta kimyevi değişim için bu üç ana madde içinde protein dışarıdan bir kaynağa ihtiyaç gösterir. Yağlar ve karbonhidratlar vücutta depo edildiği halde protein daima yenilenmek gerekir. Hücrelerin protoplazma kısmına varıncaya kadar vücudun bütün hayatıyeti proteinle bağlıdır.

BÜYÜKLER İÇİN ASGARİ 30 GRAM

Büyükler için günlük asgari pro

tein ihtiyacı 30 gramdır. Çocuklar için bu miktar 70 grama kadar çıkmaktadır. Dünyada hayvanlardan elde edilen protein yılda 3 milyon tondur ve ihtiyacı karşılamaktan çok uzaktır.

Günde İnsan Başına Düşen Protein miktarı (gram)

10 gramdan az	
10 — 20	
20 — 30	
30 —	

Petrolde protein elde edildiği takdirde, hayvanı proteinden çok daha ucuza mal olacağından bundan herkes istifade edebilecektir.

Çeşitli ülkelerde günde insan başına düşen protein miktarı aşağıdardır :

Ülkeler

Hindistan, Seylan, Kızıl Çin, Japonya, İran Irak, Suriye, Kongo.

Filipinler, Peru, Meksika, Güney Rodezya, Mısır Pakistan.

İtalya, Türkiye, Yunanistan, Şili, Venezuela, Kolombiya, Brezilya, Güney Afrika Cumhuriyeti Kuzey Amerika ve bazı Batı Avrupa ülkeleri.

Tarihte ve çağımızda açlık

Yazan :
Doç. Dr.
Osman N.
KOÇTÜRK

Açlık üzerine çok şey söylenmiş ve pek çok yazılmıştır. Eski çağlarda milyonları öldüren, savaşlara, göçlere ve çatışmalara sebep olan açlık, bu gün de insanlardan elini çekmiş değildir. Zahiri sebep ne olursa olsun, çağımızın insanları da eski çağın insanları gibi, sonu gelmeyen bir ekmek kavgasının içinde yaşıyor ve bunu gizli ya da açık olarak devam ettiriyorlar.

Verimli toprakların ele geçirilmesi, daha mutlu bir hayat yaşama özlemi, yiyecek tedarikinde güçlüklerle karşı karşıya kalma korkusu, fertler gibi, toplumlar arasındaki mücadelenin de esasını teşkil etmekte ve temelde bu etken yatmaktadır. Milyonları öldüren ve uygarlıkları göçerten eski tip açlıklar, bugün yerlerini tüm insanlığı için için kemirip, gerçekten tehdidi altına almış bulunan gizli, sinsi ve kemirici bir açlığa bırakmış bulunuyor.

Hızla artan Dünya nüfusunu gereği gibi beslemek ve her gün gözünü hayata açan 140.000 insan yavrusuna yeni yiyecek kaynakları bulmak idareci-ler kadar ilim adamlarının da uykusunu kaçıran bir problem hâline gelmiştir. Geri kalmış ülkelerde ve özellikle tahılla beslenen bölgelerde bir kanser tümörü gibi gelişen insan kalabalıkları, Dünyanın mutlu bölgeleri ve bunların bahıtlı yöneticileri için de dert olmakta, topraklardan sonra denizlerin de bir

tarla gibi kullanılması ve sömürülmesi için çareler aranmaktadır. İleri ülkeler ile geri kalmış ülkeler, değişik, açılardan açlığın tehdidi altına girmiş bulunuyorlar.

Artık açlık bir milletin, bir sosyal gurubun ve ülkenin düşmanı olmaktan çıkmış, insanlığın ortak düşmanı haline gelmiştir. Bundan dolayı Birleşmiş Milletlerin bir ihtisas organı olan FAO ve onun çevresindeki gayretler, din, ırk, milliyet, politik düşünce ayırımı gözetmeden, herkesi bu ortak düşmana karşı savaşa davet etmiş ve bir süredir «Açlıkla Mücadele» kampanyası içine girmiş bulunuyor. Biz bu çalışmalara açlığı tanıtmak ve bu hususta fazla birşey söylemeden Dünyada ve Türkiye'de bu gün ve eski çağlarda olmuş bazı olayları, kaynak gösterek kısaca açıklamak suretiyle katılmak istiyoruz. Bu yolda davranıp, okuyucuyu konu etrafında düşünmeye sevketmenin, gereksiz bir sıra söz etmekten daha etkili ve daha olumlu bir sonuç doğuracağına inanıyoruz.

MİLLATTAN ÖNCE

— Millattan önce ve İbrahim Peygamberden bir kaç yıl önce yaşamış bir Fıravun Nil nehri kenarında bulunmuş bir granit parçası üzerine şu yazıları yazdırmış ve katliğin tahribatını şöylece anlatmıştır.

«Saltanatının ikbal devrinde bu büyük felaketten ağlıyorum. Saltanatım devrinde Nil sahasında yedi yıl mahsul olmadı. Buğday nadirdi, yiyecek yoktu. İnsanlar hırsızlık yaparak komşularını soyuyorlardı. Koşmak isteyen insanlar yürüyemiyorlardı bile. Çocuklar ağlıyor, gençler ihtiyarlar gibi sendeliyorlardı.» (Kaynak - Alford Veteriner Okulu Müdürlüğü'nün 1965 yılında neşrettiği «Proteines Animales et Alimenatation Humaine'den»).

MİLATTAN ÖNCE

— M. Ö. 440 yıllarında açlığın hüküm sürdüğü yıllarda avam takımından olan kimseler, sefiller kitle halinde Tiber nehrine atılırlardı. Eski Roma'da halk besleyemeyeceği yeni doğmuş çocukları terkederdi.

(Kaynak - Bekman, Muzaffer, Türk Veteriner Hek. Derneği Dergisi, Ocak - Şubat 1966)

ORTA ÇAĞ

— Yüz sene muharebeleri sırasında açlık sinsi sinsi yol almış yürüyordu. Avrupayı tamamen ele geçirmişti. İnsanlar toprak ilave edilmiş bir parça un ile besleniyor ve bazen hayvan kanlarını topluyorlar veya kan emiyorlardı.

(Kaynak - Bekman, Muzaffer, Türk Veteriner Hek. Derneği Dergisi, Ocak - Şubat 1966)

XVI NCI ASIR

— XVI ve XVII nci asır Fransa'nın bir çok kıtlıklarla sarsıldığı bir asırdır. Fenelon isimli bir yazarın XVII nci asır Fransa'sının durumunu krala şu ifadeyle bildirdiğini görüyoruz. «Bütün Fransa artık erzaksız büyük bir Hastahanedir».

(Kaynak - Yazar Fenelon'dan naklen.)

XVIII İNCİ ASIR

— 1770 Haziran ayında Bengal ve havalisinde hüküm süren açlık hayatta kalanların ölümleri yemek suretiyle yaşantılarını devam ettirmeye çalışmalarına sebep olmuştu. Caddeler ve sokaklar açlıktan ölmüş insan cesetleri ile dolup taşıyordu. Bu açlık dolayısıyla 10 milyon insanın öldüğü bildirilmektedir.

(Kaynak - Edwards, R. D. and Williams, T.D. The Great Famine, Dublin, 1956)

XVIII İNCİ ASIR

— XVIII nci asırda ve bilhassa Fransız ihtilali sırasında hüküm süren açlık Chartre Piskoposunun açıkladığına göre insanların koyunlar gibi ot yemelerine sebep olmuştur. C. Walford isimli bir tarihçi açlığın harplerle epidemilerin birlikte verdikleri zayıftan daha çok zayıfa sebep olduğunu açıklamaktadır.

(Kaynak - Bekman, Muzaffer, Türk Vet. Hekimleri Derneği Dergisi, Ocak - Şubat 1966).

XIX UNCU ASIR

— Jouse de Castro'ya göre XIX ncu asırda 100 milyon Çinli açlıktan ölmüştür. Hindistan'da 1876 yılında tekrar görülen açlığın 5 milyon insanı öldürdüğü bilinmektedir. Hiç bir sosyal faktör doğuda açlık kadar tahripkâr olamamıştır.

1891 yılında Rusya'da yaygın olan açlık köylülerin kış uykusuna yatar gibi kendilerinden geçmelerine sebep olmuştu. Bu açlığın sebep olduğu telefât 12 - 17 milyon olarak hesaplanmıştır.

(Kaynak - Bekman, Muzaffer, Türk Vet. Hekimleri Derneği Dergisi, Ocak - Şubat 1966)

XX İNCİ ASIR

— 1940 - 1945 yıllarında Fransa, Hollanda, Belçika ve Yunanistan'da tarihin en acıklı açlık sahneleri cereyan ediyordu. Hollanda'da ölen insanlara tabut yetiştirmek mümkün olamıyor, sokakları açlıktan eli yüzü şişmiş insanlar dolduruyordu. 1942 yılında Kalküta'da hüküm süren bir açlık sokakların insan cesetleri ile dolup taşmasına sebep oluyordu.

(Kaynak, Bekman, Muzaffer, Türk Vet. Hekimleri Derneği Dergisi, Ocak - Şubat 1966)

DEĞİŞİK ÇAĞLAR

— Aç kalan insanların toprak, ağaç kabukları, bitki kökleri, kedi köpek ve hatta cesetleri ve çocuklarını yedikleri görülmüştür. Dr. Maurizio'ya göre yamyamlık açlığın ortaya çıkardığı bir olaydır.

Açlık afetleri sırasında çocuklarını yiyen şahıslar ve cesetlerin kemiklerini emen çocuklar görülmüş ve bunlar resmi kayıtlarla tesbit edilmiştir.

Yamyamlık olaylarının ilk olarak İncil'de kayda alındığını ve bu gün bile devam ettiğini görüyoruz.

(Kaynak - Bekman, Muzaffer, Türk Vet. Hekimleri Derneği Dergisi, Ocak - Şubat 1966)

— Şu günlerde Hindistan'ın Orissa eyaletinde hüküm sürmekte olan açlık Hint parlamentosunda çatışma ve tartışmalara sebep olmuş yeni Başkan Bn. Gandhi açlığı önlemek için çeşitli ülkelerden yardım talebinde bulunmuştur. Parlâmentoda yapılan açıklamalardan anlaşıldığına göre Orissa'da en aşağı 500 kişi açlıktan ölmüştür. Krişna Patnaik tarafından bildirildiğine göre yiyecek dağıtan aş evlerinin önünde ayakta duramayacak kadar takatsiz kalmış binlerce çocuk boş yere beklemektedirler. Sayıları yarım milyon kadar olan insanlar yiyecek tedariki için ellerinde ne varsa sattıktan sonra göç etmeye mecbur kalmışlardır.

Sağcı partilerden birine mensup olan P. K. Deo isimli milletvekili aç insanların mukaddes inekleri kesip yemeye başladıklarını haber vermektedir. Bilindiği gibi inek Hindistan'da mukaddes bir yaratık kabul edilmekte, inek kesmek ölüme kadar varabilen cezaların verilmesine sebep olmaktadır. Kalahandi bölgesinde işçiler çok düşük ücretlerle çalıştırılmakta ve durumdan şikayetçi olanlar ise dövülmektedirler.

İktidar partisi mensuplarından K. Mehtab durumun 1945 yılındaki Bengal açlık felaketinden farksız olduğunu bildirmektedir.

(Kaynak - Yeni Tanin Gazetesi, 13 Mayıs 1966)

YAŞADIĞIMIZ ÇAĞ

1941 - 1942 yıllarında Anadolu'da hüküm süren kıtlık köylerde kedi ve köpeklerin yemesine sebep olmuş ve ekmeklere «kıtlık taşı» denilen bir nevi yumuşak taşın katılarak yendiği görülmüştür. H. Kiyafet isimli yazar kendi köyünde evlîyalar'ın serptiği kıtlık taşının Hacca hacının tavsiyesine uyularak çavdar ununa karıştırılması suretiyle hazırlanan bulamaçtan yiyen çocukların öldüklerini hatta bu arada kendi kardeşini de kaybettiğini bir hatıra olarak bildiriyor. Bu olayları gerekirse ispatlarını diyor.

(Kaynak - İncece, Sayı 61, 28 Nisan 1966)

YAŞADIĞIMIZ ÇAĞ

— Son üç beş yıl içinde bilhassa Güney Doğu illerinde fakir halk tabakaları kendilerine

tohumluk olarak verilmekte olan ilaçlı buğdayları, açlıktan dolayı ekmeçlik buğday olarak kullanmaya mecbur kalmışlar ve bunun sonucu olarak halk arasında «kara yara» veya «Penbe Yara» denilen öldürücü zehirlenme olayları görülmüştür. Açlıktan çevrelerinde ne bulurlarsa onunla beslenmeye mecbur bir hale gelmiş bu insanları korumak için Sağlık Bakanlığı Ankara radyosunda 1966 yılı başında devamlı olarak şu anonsları yapmıştır:

«Son günlerde köylülerin ilaçlı buğdayları pazarlarda ucuz fiyatla satmak ve ilaçsız buğday satın alarak bunlarla ekmek hazırlamak yolunu bulduklarını dair haberler yayılmıştır. İlaçlı buğdaylar önce değirmenlere ve daha sonra büyük şehirler fırınlarına kadar intikal etmekte ve köylüler gibi büyük şehirler halkı da ilaçlı buğdayla beslenme tehlikesiyle karşı karşıya bulunmaktadır.»

(Kaynak . Ankara Radyosu Anonsları v çeşitli gazete haberleri)

YAŞADIĞIMIZ ÇAĞ

— Antalya'nın Anamur bölgesinde ve bilhassa orman köylerinde yiyecek başka birşey bulamadıkları için hayvan yemi olarak kullanılması adet olan burçak ve fiğ denilen bitki tohumlarını ekmelerine katarak kullanan vatandaşlar yaşamaktadır. Fazla miktarda yendiği takdirde spastik felç ve topallıklar ile iskelet sisteminde deformasyonlar tevliit eden bu zararlı yem maddeleri 1929 yılları sırasında Güney Avrupa memleketlerinde de yiyecek tedarikinde sıkıntı çeken insanlar tarafından kullanılmış ve geniş zehirlenmelere sebep olmuştur. Olayı bir süre önce Yön dergisinde yazdığı bir makale ile yerinde inceleyen Mete Han isimli yazar durumu şu satırlarla bildirmektedir. «1965 Türkiye'sinde, Açlıktan ölmek ya da ölmemek için zararlı bitkileri yiyerek kötürüm kalmaya rıza göstermek durumunda insanlar vardır.» Mete Han makalesini bu bahtsız ve sakat insanların resimleri ile süslemiş bulunuyor.

(Kaynak - Han, Mete, Karatohum, Yön Dergisi, Sayı 100, 26 Şubat 1965)

YAŞADIĞIMIZ YIL

— Anamur köylerinde halkın «Fink» dediği fiğ ve burçak tanelerini ekmeine katarak yeme zorunda kalan ve bu yüzden sakat olmuş insanlar bulunduğu Fikret Otyam'ın Cumhuriyet gazetesinde yayınladığı «Karatohum Topalları» başlıklı yazı dizisinde ak ve seçik olarak bildirilmektedir.

XX nci asır Türkiye'sinde Ortaçağ anlamında bir açlığın hüküm sürdüğünü açık ve seçik olarak gösteren bu yazı dizisi korkunç gerçeği bütün açlığı ile yüzümüze vuracak kadar vazihtir.

(Kaynak - Otyam, Fikret, Cumhuriyet Gazetesi, Kara Tohum Topalları, 8 Mayıs 1966 günü başlayan yazı dizisi)

YAŞADIĞIMIZ YIL

— Bir süredir kış aylarında ve bilhassa yiyeceğin kıtlasıp yolların karla kapandığı devre içinde Erzurum, Konya ve diğer illerimizde baş göstererek bütün Türkiye'ye yayılan «Kızamık» hastalığının yapıcı sebepleri arasında kötü beslenme ve açlığın önemli bir yer tuttuğu sağlık Bakanı Somunoğlu ile diğer yetkililer tarafından kabul edilmiş ve hastalığın yaygın olduğu bölge-

lere ilaçtan başka süttezu ve vitamin hapları da gönderilmeye başlanılmıştır.

(Kaynak . Cumhuriyet Gazetesi, 1 Ocak 1966)

XVII İNCİ ASIR

— XIV ncü asırda ve XVII nci asırda Avrupada görülen veba salgını ve sığır vebasının 200 milyon baş hayvanı öldürmesi sonu ortaya çıkan açlık 25 milyon insanın ölümüne sebep olmuştur.

(Kaynak . Veteriner Tarihçi Smithoors'dan naklen, Animal Disease and Human Health, FAO, 1962).

ESKİ ÇAĞ

— İncil'de açıklandığına göre insanlar arasındaki ilk ciddi anlaşmazlık Abel isimli hayvan sahibinin a kalan hayvanlarını otlatmak için toprak sahibi Cain'in topraklarından yararlanmaya teşebbüs etmesi ile başlar.

(Kaynak - Koçtürk, Osman N., Dünyanın ve Türkiye'nin Beslenme ile ilgili meseleleri, İstanbul 1964)

SON ÇAĞ

— Yeteri kadar yiyecek tedarik edemedikleri için iyi beslenemeyen insanların bir araya gelmesinden şekillenmiş olan toplumlar, devamlı bir ekonomik ve sosyal gelişme ile politik bağımsızlık için zaruri olan millî güce sahip olamazlar.

(Kaynak . Education and Training in Nutrition, FAO, 1962)

SON ÇAĞ

— Dünya nüfusunun yarısından fazlası kötü beslenmektedir. Açlık, yokluk, cehalet ve sefaletin meydana getirdiği fasit daire her gün biraz daha genişlerken, daha önce görülmemiş bir nüfus artışı olayları çabuklaştırmaktadır.

(Kaynak - Develoment Trogh Food, FAO, 1961).

YAŞADIĞIMIZ AY

— FAO yetkilileri tarafından açıklandığına göre ilk olarak bu yıl üretilen yiyecek maddesi miktarı nüfus artışının gerisine düşmüştür. Başka deyimle nüfus artışı, yiyecek artışından daha hızlı vaki olmaktadır. Bu tehlikeli gelişme çok kötü olaylara sebep olabilecektir.

(Kaynak - Ankara Radyosu, 17 Mayıs 1966 Sabah Yayını.)

Çeşitli kaynaklardan topladığımız açlıkla ilgili oluş ve değişleri biz okuyucularımıza sunmakla yetineceğiz. İnsanlar birbirleri ile uğraşmaya devam ede dursunlar müşterek ve güçlü düşmanımız açlık insanlığın tümü için ağlarını örmekte ve birşeyler hazırlamaktadır. Cehaletle el ele çalışan bu korkunç düşman harpler, tabii afetler ve hatta salgınlardan çok tehlikelidir. Müşterek Düşmana müşterek savaş açmak ve bunda samimi olmak gerekiyor.

AÇLIK

ve nihayet,
işte
açlık
ve
sefaletin
bir
örneđi

ÇALIŞMA HAYATI İLE İLGİLİ HERKESİN KİTABI

SENDİKALAR

VE GREV, LOKAVT HAKLARI

TÜRK-İŞ YAYINLARI NO. 35

274 Sayılı Sendikalar Kanunu ve 275 Sayılı Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu ile ilgili Türk-İş görüşleri, tasarıların tenkidi, basının görüşü, komisyon raporları, kanunlarla ilgili hakların Dünya ve Türk Anayasa'larındaki yerleri, Danıştay, Yargıtay, diğer mahkemeler ve Yüksek Hakem Kurulu kararlarını kapsıyan bu kitap, Türk sendikacılığının ansiklopedisidir.

1200 sayfa, fiyatı 50 T.L.

ÖDEMELİ OLARAK GÖNDERİLİR.

İsteme Adresi : Atatürk Bulvarı İşçi Sigortaları Han Kat 3, Kızılay, Ankara

(TÜRK-İŞ 13)

A
Y
L
I
K

D
E
R
G
İ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

OKUYUNUZ

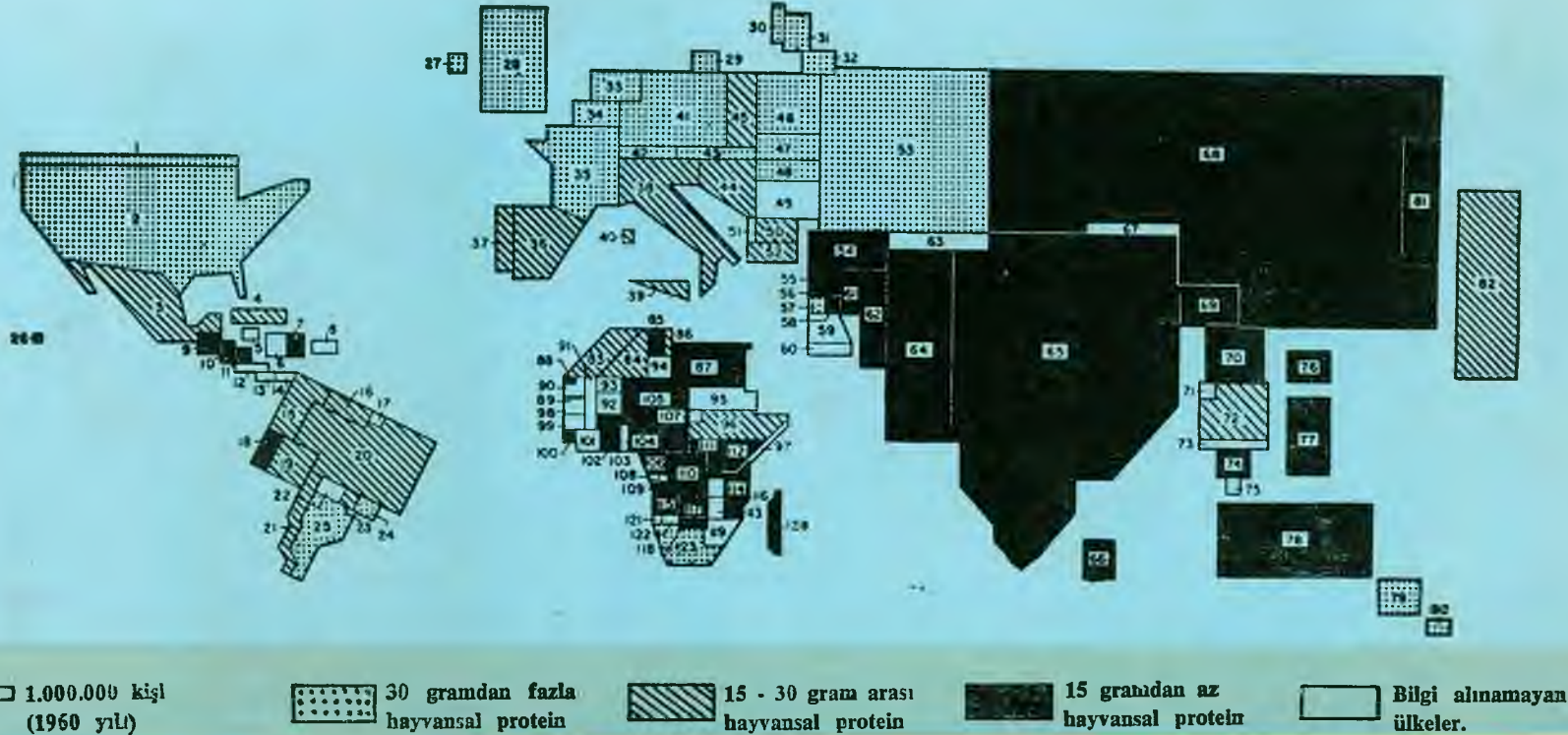
ABONE OLUNUZ

Atatürk Bulvarı, İşçi Sigortaları Han Kat 1 No. 2, Tel : 17 16 02, Kızılay, Ankara

(TÜRK-İŞ 14)

VERYÜZÜNDE MİLYONLARCA İNSAN AÇLIKTAN ÖLÜME MAHKÛM

(Dünya ülkelerinde nüfus başına düşen hayvansal protein)

1. Kanada	19. Peru	37. Portekiz	55. Suriye	73. Kamboçya	92. Yukarı Volta	108. Gabon
2. U. S. A.	20. Brezilya	38. İtalya	56. Lübnan	74. Malezya	93. Nijerya	109. Kongo (Brazzaville)
3. Meksika	21. Şili	39. Sicilya	57. İsrail	75. Singapur	94. Çat	110. Kongo (Leopoldville)
4. Küba	22. Bolivya	40. Sardinya	58. Ürdün	76. Çin (Ada Çin'i)	95. Sudan	111. Uganda
5. Jamayka	23. Paraguay	41. Federal Almanya	59. Suudi Arabistan	77. Filipinler	96. Habesistan	112. Kenya
6. Haiti	24. Uruguay	42. İsviçre	60. Yemen	78. Endonezya	97. Somali	113. Ruanda Urundi
7. Dominik	25. Arjantin	43. Avusturya	61. Irak	79. Avustralya	98. G'ne	114. Tanganika
8. Porto Riko	26. Hawai	44. Yugoslavya	62. İran	80. Yeni Zelanda	99. Sierra Leone	115. Angola
9. Guatemala	27. İrlanda	45. Doğu Almanya	63. Afganistan	81. Kore	100. Liberya	116. Kuzey Rodezya
10. Salvador	28. İngiltere	46. Polonya	64. Pakistan	82. Japonya	101. Altın Sahili	117. Güney Rodezya
11. Honduras	29. Danimarka	47. Çekoslovakya	65. Hindistan	83. Fas	102. Gana	118. Nyasaland
12. Nikaragua	30. Norveç	48. Macaristan	66. Seylan	84. Cezayir ve Sahra	103. Togo	119. Mozambik
13. Kosta Rika	31. İsveç	49. Romanya	67. Nepal	85. Tunus	104. Dahomey	120. Madagaskar
14. Panama	32. Finlandiya	50. Bulgaristan	68. Çin (Kıta Çin'i)	86. Libya	105. Nijerya	121. Güney Batı Afrika
15. Kolombiya	33. Hollanda	51. Arnavutluk	69. Burma	87. Moritanya	106. Kamerun	122. Bechuanaland
16. Venezuela	34. Belçika	52. Yunanistan	70. Tayland	89. Gambia	107. Merkezi Afrika	122. Basutoland
17. Guianas	35. Fransa	53. Rusya	71. Laos	90. Senegal	107. Cumburiyeti	122. Swaziland
18. Ekvator	36. İspanya	54. Türkiye	72. Vietnam	91. Mali		123. Güney Afrika